

**UCHWAŁA NR XXV/275/26
RADY MIEJSKIEJ ORZESZE**

z dnia 28 maja 2026 r.

w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2026r. poz.662) oraz art.14 ust.1 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024r. poz.278)

Rada Miejska Orzesze uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Orzesze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

mgr inż. Mateusz Szweda

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY ORZESZE

ZAMAWIAJĄCY:

**URZĄD MIEJSKI ORZESZE
UL. ŚW. WAWRZYŃCA 21,
43-180 ORZESZE**

WYKONAWCA:

**GRUPA BST SP. Z O.O.
UL. MIECZYKÓW 12,
40-748 KATOWICE**

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	6
3. Ogólna charakterystyka miasta Orzesze	7
4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	16
4.1. Obszar rewitalizacji	17
4.2. Podobszar I – Jednostka analityczna: Orzesze 2	32
4.3. Podobszar II – Jednostka analityczna: Jaśkowice	38
4.4. Podobszar III – Jednostka analityczna: Woszczyce.....	43
4.5. Potrzeby rewitalizacyjne.....	49
5. Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji	51
6. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych.....	51
7. Opis powiązań oraz sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych właściwych dla gminy.....	53
7.1. Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027	53
7.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2023-2027.....	57
7.3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Orzesze	60
7.4. Zintegrowana strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2017-2025	62
7.5. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego.....	66
7.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego	68
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	70
8.1. Założenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	70
8.2. Lista przedsięwzięć podstawowych	78
8.3. Zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć	108
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań	109
9.1. Zasada kompleksowości.....	109
9.2. Zasada koncentracji interwencji.....	109
9.3. Zasada komplementarności	110

9.4. Podsumowanie.....	119
10. Szacunkowe ramy finansowe.....	121
11. Mechanizmy włączenia interesariuszy.....	123
11.1. Udział interesariuszy w procesie tworzenia GPR.....	123
11.2. Sposób włączenia interesariuszy w procesie wdrażania GPR.....	130
11.3. Sposób zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz innych podmiotów w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT (GPR).....	131
12. System realizacji gminnego programu rewitalizacji.....	133
12.1. System zarządzania realizacją GPR.....	133
12.2. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system w reakcji na zmiany w otoczeniu GPR.....	136
12.3. Niezbędne zmiany w uchwałach.....	139
13. Ocena oddziaływania na środowisko.....	141
14. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	142
15. Spis map i wykresów.....	143
16. Spis tabel.....	144

1. Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego uchwałą nr XVIII/189/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 23 października 2025 roku (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2025 r., poz. 6066), zwany dalej Gminnym Programem Rewitalizacji lub GPR został opracowany w celu kompleksowej diagnozy oraz określenia kluczowych potrzeb związanych z procesem odnowy obszarów zdegradowanych w aspektach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Dokument umożliwia racjonalne i celowe ukierunkowanie środków finansowych na przedsięwzięcia naprawcze i prorozwojowe.

Program stanowi wieloletni plan inwestycyjny obejmujący przedsięwzięcia w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Został przygotowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Opracowanie gminnego programu rewitalizacji zostało poprzedzone podjęciem uchwały nr XVIII/189/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 23 października 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Orzesze oraz uchwały nr XIX/211/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Proces opracowania programu został zrealizowany w trzech etapach: analizy, diagnozy oraz projektowania. W ramach diagnozy wykorzystano aktualne i dostępne dane statystyczne, które umożliwiły rzetelne określenie obszarów zdegradowanych oraz wyznaczenie obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Orzesze. Przeprowadzona analiza zjawisk kryzysowych stanowiła kluczową podstawę do sformułowania celów oraz zaplanowania działań ujętych w gminnym programie rewitalizacji.

Istotnym elementem prac była dbałość o spójność programu z obowiązującymi dokumentami strategicznymi gminy. Ważną rolę w procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji odegrało szerokie zaangażowanie interesariuszy, realizowane poprzez konsultacje społeczne, badania ankietowe oraz warsztaty. W działaniach partycypacyjnych uczestniczyli mieszkańcy miasta, w szczególności osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji, a także przedstawiciele Urzędu Miejskiego Orzesze.

2. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto definicję rewitalizacji określoną w *ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, zgodnie z którą **rewitalizacja oznacza kompleksowy proces wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego** poprzez wzajemnie powiązane działania obejmujące aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe. Działania te mają na celu integrację interwencji na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki, są prowadzone w sposób zaplanowany i skoncentrowany terytorialnie w ramach programów rewitalizacji. Kluczowym założeniem rewitalizacji jest optymalne wykorzystanie specyficznych cech danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów, w tym także walorów kulturowych. Jest to proces długofalowy, angażujący różne grupy interesariuszy – m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości i organy administracji publicznej – przy aktywnym udziale społeczności lokalnej¹.

Stan kryzysowy charakteryzuje obszary, na których występują negatywne zjawiska społeczne – w szczególności bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, a także ograniczone uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym. Za obszary kryzysowe uznaje się te, na których występuje co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:²

- **Gospodarcze** – w szczególności niski poziom przedsiębiorczości oraz słaba kondycja lokalnych firm;
- **Środowiskowe** – w szczególności przekroczenie norm jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz pogorszenie stanu środowiska;
- **Przestrzenno-funkcjonalne** – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami), niski poziom obsługi komunikacyjnej oraz niedobór lub niska jakość terenów publicznych;
- **Techniczne** – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym mieszkaniowych, oraz niesprawność rozwiązań technicznych, które umożliwiają efektywne korzystanie z budynków, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska oraz zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami).

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

² Ibidem

3. Ogólna charakterystyka miasta Orzesze

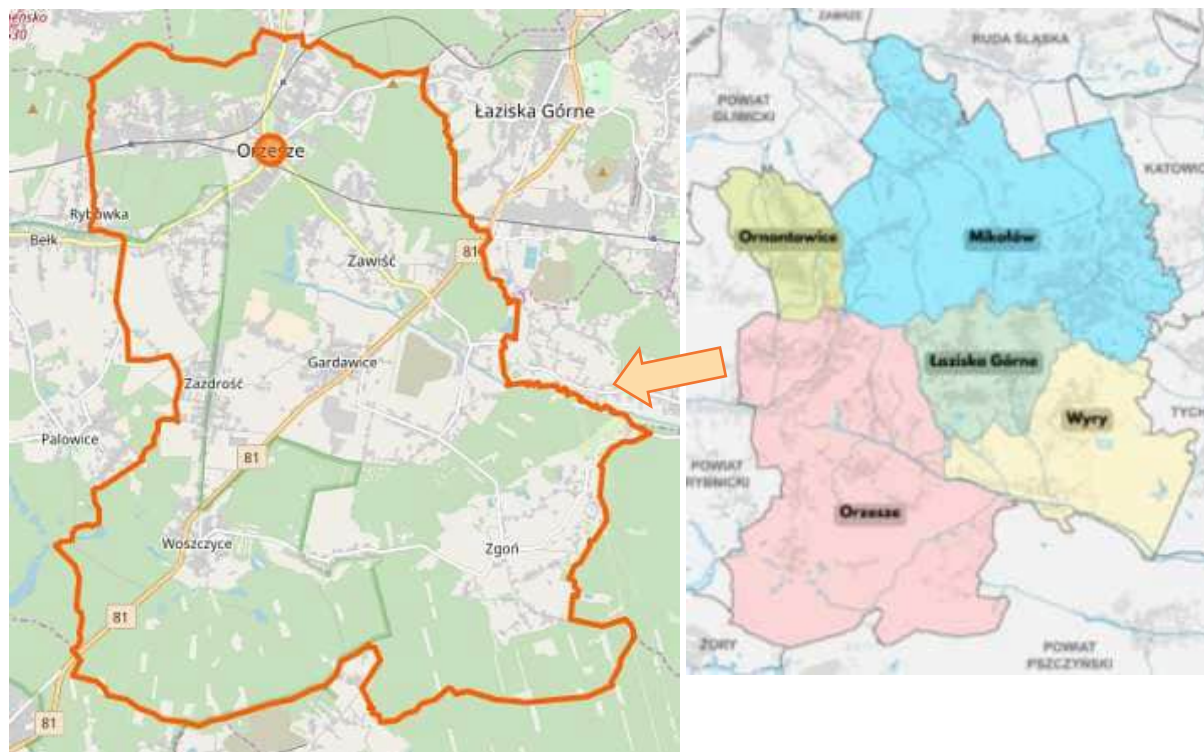
Położenie

Miasto Orzesze położone jest w południowej części województwa śląskiego, w powiecie mikołowskim. Od północy Orzesze graniczy z gminą Ornontowice i miastem Mikołów, od wschodu z miastem Łaziska Górne i gminami Wiry oraz Kobiór, od południa z miastem Żory i gminą Suszec, od zachodu zaś z gminą Czerwionka-Leszczyny. Powierzchnia wynosi 82,89 km². W skład gminy wchodzi obręby ewidencyjne: Gardawice, Jaśkowice, Królówka, Mościska, Orzesze, Woszczyce, Zawada, Zawisz, Zazdrość, Zgoń, przy czym w gminie funkcjonuje 8 jednostek pomocniczych stanowiących sołectwa: Gardawice, Królówka, Mościska, Woszczyce, Zawada, Zawisz, Zazdrość, Zgoń.

Miasto Orzesze leży na południowej krawędzi Wyżyny Śląskiej, na terenach opadających ze wzniesienia – Góry św. Wawrzyńca – w kierunku doliny cieszyńsko-raciborskiej. Przez okolice przepływają m.in. Bierawka – prawy dopływ Odry, oraz Gostynka – lewobrzeżny dopływ Wisły. Najwyższym wzniesieniem jest Góra św. Wawrzyńca (357,2 m n.p.m.), na której znajduje się park miejski. W pogodne dni ze wzgórza można zobaczyć panoramę Beskidów.

Tereny leśne stanowią ok. 52% powierzchni miasta. Obecnie na terenie Orzesza znajdują się trzy pomniki przyrody – dąb szypułkowy w Zawiszi, wiąz górski przy ulicy św. Wawrzyńca i dąb szypułkowy w Jaśkowicach przy ul. Rajcy. Stawy i wody płynące stanowią 0,2 % powierzchni miasta.

Mapa 1. Granice miasta Orzesze oraz jego położenie na tle powiatu mikołowskiego

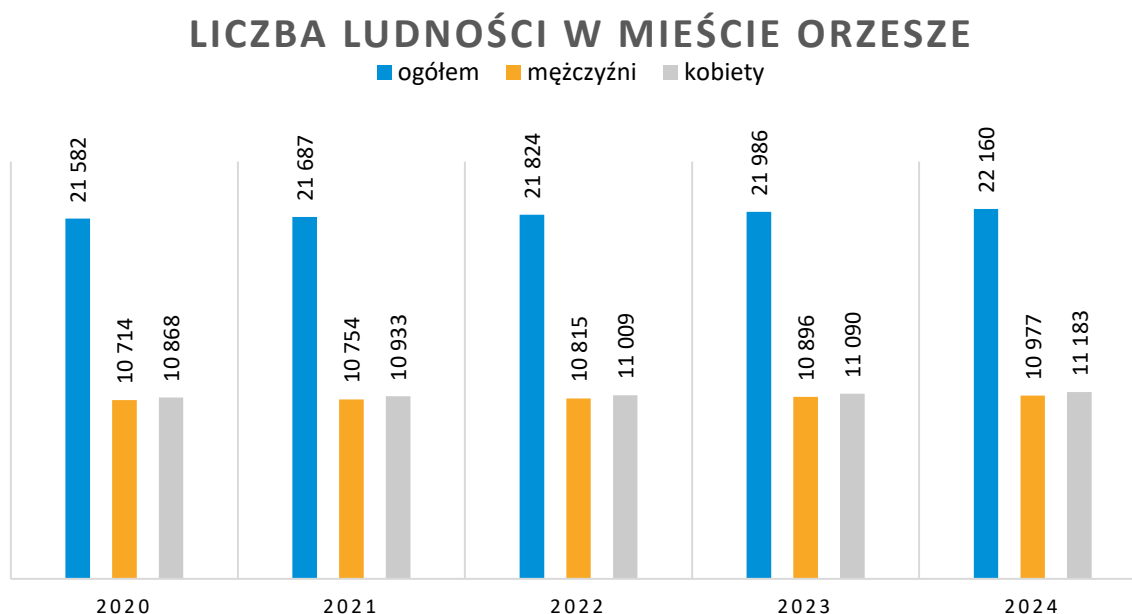

Źródło: portal miejski Orzesze.com.pl, wikipedia.pl

Uwarunkowania demograficzne

Powołując się na dane Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności w mieście Orzesze w 2024 roku wynosiła 22 160. Gęstość zaludnienia osiągnęła wówczas wartość 264,7 osoby na km². Na przestrzeni analizowanego okresu liczba ludności w mieście ulegała zwiększeniu o 578 osób (tj. 2,6%). W 2024 roku liczba mężczyzn wynosiła 10 977 (49,5% ogółu mieszkańców), a kobiet 11 183 (50,5%).

Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Orzesze w latach 2020-2024

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2020-2024 w mieście Orzesze liczba ludności systematycznie rosła. Liczba urodzeń żywych wykazuje wyraźną tendencję spadkową – z 212 w 2020 roku do 144 w 2024 roku. Z kolei liczba zgonów wahała się – najwyższa była w 2021 roku (260 osób), najniższa w 2023 roku (179 osób). Przyrost naturalny był ujemny w każdym kolejnym analizowanym okresie.

Tabela 1. Ruch naturalny ogółem w mieście Orzesze w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	Polska 2024
Liczba ludności	21 582	21 687	21 824	21 986	22 160	37 489 087
Urodzenia żywe	212	177	161	149	144	251 782
Zgony ogółem	241	260	207	179	197	408 504
Przyrost naturalny	-29	-83	-46	-30	-53	-156 722
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,85	8,19	7,40	6,81	6,52	6,70
Zgony na 1000 ludności	11,20	12,02	9,51	8,18	8,92	10,88
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,35	-3,84	-2,11	-1,37	-2,40	-4,17

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Przyrost naturalny w Orzeszu w całym analizowanym okresie był ujemny. Najmniej korzystną wartość osiągnął w 2021 roku (-83). Podobne tendencje zaobserwowano zarówno w województwie śląskim, jak i w całym kraju.

Tabela 2. Przyrost naturalny w mieście Orzesze, województwie śląskim oraz kraju w latach 2020-2024

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Polska	-122 046	-188 006	-143 316	-136 585	-156 722
Województwo śląskie	-21 903	-31 416	-25 097	-24 082	-26 042
Miasto Orzesze	-29	-83	-46	-30	-53

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2020-2024 w Orzeszu odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym najpierw zwiększał się, natomiast od 2021 roku można zaobserwować trend spadkowy. Stopniowy spadek występuje również w udziale osób w wieku produkcyjnym w populacji Orzesza. Z kolei od 2020 roku rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Struktura ludności w Orzeszu w 2024 roku według ekonomicznych grup wieku przedstawia się zatem następująco:

- 21,7% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym (z czego kobiety stanowiły 47,9%);
- 58,4% mieszkańców było w wieku produkcyjnym (z czego kobiety stanowiły 46,7%);
- 19,9% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym (z czego kobiety stanowiły 64,2%).

Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	Polska 2024
Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym	22,1	22,4	22,2	21,9	21,7	18,0
Udział % osób w wieku produkcyjnym	59,1	58,8	58,6	58,5	58,4	58,2
Udział % osób w wieku poprodukcyjnym	18,8	18,9	19,2	19,6	19,9	23,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2020-2024 w Orzeszu saldo migracji ulega sporym wahaniom. Najkorzystniejszą wartość przyjęło ono w 2024 roku (227). Najmniej korzystna wartość została zanotowana w 2020 roku (97). Należy mieć na uwadze, że w całym okresie saldo migracji było dodatnie.

Tabela 4. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Zameldowania ogółem	279	460	393	385	471
Wymeldowania ogółem	182	240	238	214	244
Saldo migracji	97	220	155	171	227

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Edukacja i opieka nad dziećmi

Najwięcej dzieci w wieku do 3 lat w ogólnej populacji Orzesza odnotowano w 2020 roku (762 dzieci), a najmniej w 2024 roku (469 dzieci). Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w 2024 roku wyniósł 24,3%, podczas gdy w 2020 roku był niższy i wynosił 12,7%. W całym analizowanym okresie zauważalna była wyraźna tendencja wzrostowa w zakresie korzystania z opieki żłobkowej.

Tabela 5. Liczba/udział dzieci objętych opieką w żłobkach w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Dzieci w wieku do 3 lat ogółem	762	678	615	519	469
Dzieci objęte opieką w żłobkach	97	122	121	110	114
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	12,7	18,0	19,7	21,2	24,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Aktualnie w Orzeszu funkcjonuje 5 przedszkoli i 5 oddziałów przedszkolnych. W latach 2019-2023 uruchomiono nowy budynek przedszkola w Jaśkowicach (oddział przedszkolny), a w 2024 r. przeniesiono do nowego budynku przedszkole w Zawiaści. W analizowanym okresie liczba dzieci w przedszkolach wzrosła (ze 568 do 590).

W latach 2020-2024 liczba szkół podstawowych pozostała niezmienną i wynosi 10. Liczba uczniów w szkołach podstawowych najpierw stopniowo wzrastała a następnie ulegała zmniejszaniu. W 2024 odnotowano ponownie wzrost uczniów. W porównywanym okresie liczba uczniów w szkołach podstawowych wzrosła z 2 081 do 2 373 osób.

Tabela 6. Liczba szkół wraz z liczbą dzieci/uczniów w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Przedszkola	5	5	5	5	5
Liczba dzieci w przedszkolach	568	585	619	616	590
Szkoły podstawowe	10	10	10	10	10
Liczba uczniów w szkołach podstawowych	2 081	2 194	2 183	2 107	2 373

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, Dane z Urzędu Miejskiego Orzesze

Gospodarka i rynek pracy

W latach 2020-2024 w mieście Orzesze stopniowo rosła liczba podmiotów gospodarczych. Większość podmiotów to mikroprzedsiębiorstwa. W 2024 roku funkcjonowało także 70 małych podmiotów. Liczba średnich przedsiębiorstw wynosiła 11. W analizowanym okresie nie odnotowano żadnej dużej firmy w mieście Orzesze.

Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	2 022	2 127	2 241	2 317	2 425
0-9 pracowników (mikro)	1 943	2 046	2 159	2 235	2 344
10-49 pracowników (małe)	68	70	71	71	70
50-249 pracowników (średnie)	11	11	11	11	11
250 i więcej pracowników (duże)	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W 2024 roku w Orzeszu funkcjonowały: 1 spółdzielnia, 15 fundacji oraz 46 stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych. W analizowanym czasie liczba spółdzielni zmalała z 3 do 1. Z kolei liczba fundacji i liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych wzrosła.

Tabela 8. Liczba spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Spółdzielnie	3	2	1	1	1
Fundacje	11	11	12	14	15
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	41	40	41	42	46

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Liczba osób bezrobotnych w Orzeszu od 2020 roku do 2023 roku stale spadała. Odnotowano jednak wzrost bezrobotnych w 2024 roku (wzrost o 55 osób). Najwięcej bezrobotnych było w 2020 roku (382), co mogło mieć związek z panującą wówczas pandemią COVID-19, z kolei najmniej bezrobotnych odnotowano w 2023 roku (205). Udział bezrobotnych kobiet wśród ludności w wieku produkcyjnym był większy od udziału bezrobotnych mężczyzn w całym badanym okresie. W 2024 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 4 punkty procentowe wśród mężczyzn oraz o 5 punktów procentowych wśród kobiet.

Tabela 9. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni	382	338	241	205	260
Bezrobotni mężczyźni	155	145	101	91	116
Udział bezrobotnych mężczyzn (%) wśród ludności w wieku produkcyjnym	2,3	2,1	1,5	1,3	1,7
Bezrobotne kobiety	227	193	140	114	144
Udział bezrobotnych kobiet (%) wśród ludności w wieku produkcyjnym	3,8	3,2	2,3	1,9	2,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Pomoc społeczna i opieka zdrowotna

W mieście Orzesze w okresie od 2020-2024 roku zmniejszyła się liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. Do głównych przyczyn korzystania z takiej pomocy należą m.in. bezrobocie, ubóstwo czy niepełnosprawność. Szczegółowe dane dotyczące liczby gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego znajdują się w kolejnej tabeli.

Tabela 10. Podstawowe informacje o opiece społecznej w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	212	216	197	179	163
Poniżej kryterium dochodowego	114	119	102	90	59
Powyżej kryterium dochodowego	98	97	95	89	104
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	423	416	355	337	295
Poniżej kryterium dochodowego	220	232	184	166	115
Powyżej kryterium dochodowego	203	184	171	171	180

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W analizowanym okresie w mieście Orzesze liczba ogólnodostępnych aptek nie uległa zmianie. Liczba porad lekarskich (ambulatoryjna opieka zdrowotna) lekko się zwiększyła (z 77 141 do 82 132). Natomiast liczba udzielonych porad lekarskich (podstawowa opieka zdrowotna) zwiększyła się do 73 079. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że liczba porad lekarskich udzielonych w ramach opieki podstawowej zwiększyła się w badanym okresie o 6,5%.

Tabela 11. Podstawowa opieka zdrowotna dla mieszkańców miasta Orzesze w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Apteki ogólnodostępne	5	5	5	5	5
Porady lekarskie - ogółem (ambulatoryjna opieka zdrowotna)	77 141	77 548	77 328	77 282	82 132
Porady lekarskie - ogółem (podstawowa opieka zdrowotna)	68 615	69 002	67 414	67 533	73 079

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Infrastruktura

W całym analizowanym okresie liczba przystanków autobusowych pozostała niezmienną.

Tabela 12. Liczba przystanków autobusowych w Orzeszu w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba przystanków autobusowych	101	101	101	101	101

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W okresie od 2020 do 2024 roku wzrosła liczba budynków mieszkalnych w Orzeszu (z 5 290 do 5 819, tj. o 529). Tym samym zwiększyła się też liczba mieszkań (z 6 137 do 6 672, tj. o 535), jak i ich łączna powierzchnia użytkowa (z 639 033 do 709 044, tj. o 70 011m²). Szczegółowe informacje dotyczące mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne, takie jak wodociągi, ustęp spłukiwany, łazienka, centralne ogrzewanie oraz gaz sieciowy, są przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 13. Podstawowe informacje o budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w mieście Orzesze w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Budynki mieszkalne	5 290	5 418	5 557	5 684	5 819
Mieszkania ogółem	6 137	6 248	6 392	6 530	6 672
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – wodociągi	6 062	6 174	6 318	6 456	6 598
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – ustęp spłukiwany	6 046	6 159	6 303	6 441	6 583
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – łazienka	6 031	6 144	6 288	6 426	6 568
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – centralne ogrzewanie	5 326	5 439	5 583	5 723	5 866
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – gaz sieciowy	1 309	1 463	1 840	2 022	2 089
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	639 033	653 432	672 065	690 310	709 044

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Walory turystyczne i krajobrazowe

Walory turystyczne Miasta Orzesze opierają się w głównej mierze o obiekty zabytkowe i zasoby naturalne. Według wojewódzkiego rejestru zabytków, do głównych zabytków znajdujących się na terenie gminy zalicza się:

- **Orzesze**
 - **Kościół parafialny pw. Świętego Wawrzyńca** – stanowi cenny przykład sakralnej architektury gotycko-renesansowej, którego początki sięgają XVI wieku. Obiekt

wzniesiono jako budowlę murowaną z kamienia łamanego oraz cegły, a jego elewacje zostały otynkowane, co podkreśla historyczny charakter świątyni. Kościół pełni istotną rolę zarówno w krajobrazie kulturowym miasta, jak i w lokalnej tradycji religijnej.

- **Budynek wieży wodnej** – Wieża ciśnień pochodząca z drugiej dekady XX wieku, stanowi cenny przykład architektury przemysłowej w stylu modernistycznym. Wykonana z żelbetonu, jest jednym z charakterystycznych elementów krajobrazu miasta.
- **Gardawice**
 - **Zespół dworsko-parkowy** w północno-zachodniej części miejscowości, który tworzą:
 - **Dwór** wybudowany najprawdopodobniej w 1866 roku przez ówczesnego właściciela Gardawic Ludwika Adlera w stylu historyzmu z elementami neobaroku;
 - **Pozostałości parku** w swobodnym układzie krajobrazowym, zlokalizowane na południe i wschód od budynku. Przy południowej elewacji resztki owalnego podjazdu.
 - **Woszczyce**
 - **Zespół zabudowy kościoła parafialnego pw. Świętych Piotra i Pawła:**
 - **Budynek kościoła** wybudowany w latach 1878–1880 w stylu historyzmu z elementami neoromańskimi i neogotyckimi według projektu królewskiego budowniczego Moebiusa;
 - **Plebania** wybudowana w 1812 roku;
 - **Kaplica pod wezwaniem Świętego Jana Nepomucena** wzniesiona prawdopodobnie w XIX wieku;
 - **Rzeźba Immaculata** z lewej strony głównego wejścia do kościoła, powstała w czwartej ćwierci XIX wieku lub na początku XX wieku w stylistyce akademickiego realizmu;
 - **Rzeźba – Święty Józef** z prawej strony głównego wejścia do kościoła, powstała w czwartej ćwierci XIX wieku lub na początku XX wieku w stylistyce akademickiego realizmu;
 - **Murowane ogrodzenie** otaczające poszczególne budynki;
 - **Pałacyk z XIX wieku** – zwany również dworkiem, należy do najbardziej reprezentacyjnych obiektów miejscowości. Jego historia sięga początku XVI wieku, jednak obiekt był wielokrotnie niszczone, m.in. podczas wojny trzydziestoletniej oraz w okresie PRL.
 - **Zawiść**
 - **Pałac z parkiem** – pochodzący z XVIII wieku, stanowi cenny przykład architektury barokowej, który w XIX wieku został gruntownie przebudowany, uzyskując obecny kształt i formę przestrzenną. Obiekt wzniesiono jako budowlę murowaną, potynkowaną, piętrową, założoną na planie prostokąta. Pałac wraz z otaczającym go parkiem tworzy spójną kompozycję architektoniczno-krajobrazową o istotnych walorach historycznych i kulturowych.

Miasto Orzesze charakteryzuje się urozmaiconym krajobrazem z licznymi terenami zielonymi, lasami oraz polami uprawnymi. Znajdują się tam rozległe kompleksy leśne stanowiące idealne miejsce do spacerów, jazdy na rowerze oraz obserwacji przyrody. Miasto i jego sołectwa zachowały wiejski charakter z licznymi tradycyjnymi zabudowaniami i miejscami związanymi z lokalną historią. W Mieście Orzesze znajdują się cenne obiekty zabytkowe w tym także liczne krzyże przydrożne.

Najwyższym wzniesieniem w Orzeszu jest Góra św. Wawrzyńca (357,2 m n.p.m.), na której znajduje się park miejski. W pogodne dni ze wzgórza można podziwiać panoramę Beskidów.

Obok malowniczych, zalesionych wzgórz porośniętych lasami świerkowymi i bukowymi rozciągają się równinne obszary z dużym kompleksem leśnym, będącym naturalnym przedłużeniem lasów pszczyńskich. Tereny leśne zajmują około 52% powierzchni całego miasta, tworząc dogodne warunki do wypoczynku, turystyki pieszej i rowerowej oraz obserwacji przyrody.

Ochrona środowiska

Miasto Orzesze aktywnie realizuje działania na rzecz poprawy jakości powietrza i ochrony zdrowia mieszkańców, poprzez wdrażanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest. Nadrzędnym, długoterminowym celem tego programu jest całkowite wyeliminowanie szkodliwego wpływu azbestu oraz związanych z nim niebezpiecznych dla zdrowia skutków.

Dodatkowo realizowany jest Program Gospodarki Niskoemisyjnej, który ma na celu poprawę efektywności energetycznej, edukację ekologiczną mieszkańców oraz zwiększenie poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Miasto Orzesze w ostatnich latach realizowało także szereg inwestycji ukierunkowanych na poprawę stanu środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców, obejmujących zarówno infrastrukturę techniczną, jak i działania proekologiczne. Do kluczowych przedsięwzięć należały m.in.:

- Budowa sieci kanalizacji deszczowej oraz remont nawierzchni ulic Jeziorska – Zawadzka,
- Budowa kanalizacji deszczowej przy ul. Słowiańskiej,
- Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Łąkowa i Pasieki,
- Remont i przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych.

Na terenie Orzesza znajdują się również cenne przyrodniczo obiekty objęte ochroną. Do pomników przyrody należą:

- dąb szypułkowy w Zawiści;
- wiąz górski przy ulicy św. Wawrzyńca w Orzeszu;
- dąb szypułkowy przy ul. Rajcy w Jaśkowicach.

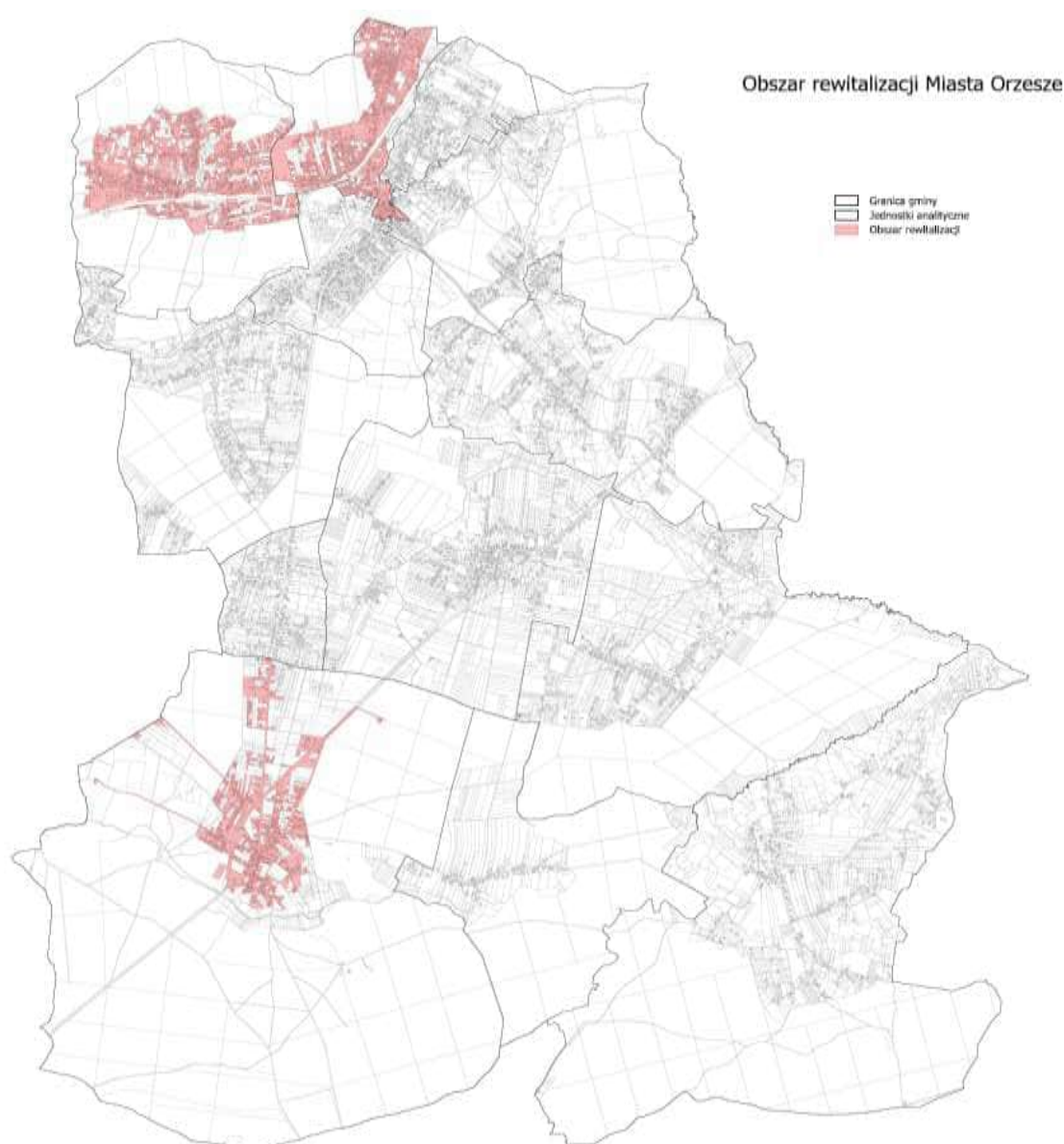
Ponadto, zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody, na terenie miasta Orzesze znajduje się Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.

4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Orzesze został przyjęty Uchwałą nr XVIII/189/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 23 października 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Orzesze.

Głównym założeniem delimitacji obszaru rewitalizacji było wskazanie obszaru, na którym występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk oraz identyfikacja jego potencjałów. Na podstawie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych wyznaczono w Mieście Orzesze obszar rewitalizacji, który obejmuje trzy podobszary z jednostkami analitycznymi takimi jak: Orzesze 2, Jaśkowice i Woszczyce (bez ulicy Przyjaźni nieparzyste 69 do 109).

Mapa 2. Mapa pogładowa obszaru rewitalizacji Miasta Orzesze

Źródło: „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Orzesze”

Celem niniejszej pogłębionej diagnozy jest kompleksowa analiza negatywnych zjawisk zachodzących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem potrzeb rewitalizacyjnych oraz potencjałów obszaru. Pogłębioną diagnozę oparto na analizie wskaźnikowej, analizie danych zastanych oraz na badaniu ilościowym zrealizowanym na grupie interesariuszy procesu rewitalizacji. Należy podkreślić, że badanie ilościowe odnosiło się do całego obszaru rewitalizacji.

W dalszej części tego rozdziału przedstawiono analizę obszaru rewitalizacji – poszczególne jego elementy: analizę danych zastanych (tj. ogólnego opisu obszaru rewitalizacji), analizę wskaźnikową przy wykorzystaniu danych statystycznych (w tym również wykorzystanych podczas etapu diagnozowania) oraz wyniki badania ilościowego. Podobnie jak na etapie wyznaczania granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, analizy prowadzono w oparciu o pięć sfer: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Pozwoliło to na wskazanie wszystkich problemów, określenie potrzeb rewitalizacyjnych, jak i potencjałów podobszarów rewitalizacji.

4.1. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji zamieszkują 6 294 osoby, co stanowi 29,82% ogółu populacji Miasta Orzesze. Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 352,3 ha, co stanowi 4,21% ogółu powierzchni miasta.

Tabela 14. Obszar rewitalizacji

Jednostka	Wykaz ulic objętych obszarem rewitalizacji	Liczba mieszkańców [osoby]	Powierzchnia OR [ha]
Orzesze 2	Bursztynowa, Dworcowa, Gen. Ziętka, Gliwicka, Grzegorzcyka, Jaśkowicka od 1 do 80, Leśna, Miła, Nikoli Tesli, Perłowa, Poczтовая, Podgórska od 1 do 8A, Powstańców od 1 do 18, Radosna, Rynek, Skośna, Słoneczna, Szafranca, Szklarska, Szmaragdowa, Szymały, Traugutta, Ulbrycha, Zwycięstwa.	2 395 (11,35%)	106,2 ha (1,27%)
Jaśkowice	1 Maja, 22 Lipca, Bieni, Brylantowa, Brzozowa, Budowlanych, Cynkowa, Drzymały, Fabryczna, Jaśkowicka od 83 do 113, Kolejowa, Korczaka, Krótka, ks. Teofila Kocurka, Marksa Ogrodowa, Pawlicy, Podgórska od 9 do 26A, Poprzeczna, Powstańców od 18A do 32, Rajcy, Ramży, Rolnicza, Słowiańska, Stalowa, Stuska, św. Franciszka, Wolności, Zielona.	2 495 (11,82%)	140,2 ha (1,67%)
Woszczyce	Asnyka, Bajkowa, Bł. Ks. J. Popiełuszki, Centralna od 1 do 98, Cmentarna, Długa, Długosza, Gościnna, Jagiellońska, Jesionki, Kazimierza Wielkiego, Klonowa, Kłosowa Logistyków, Ładna, Marzenie, Modrzańska, Na Wspólnej, Norwida, Orzeszkowej, Pałowicka, Piaskowa, Piastowska,	1 404 (6,65%)	105,9 ha (1,27%)

Jednostka	Wykaz ulic objętych obszarem rewitalizacji	Liczba mieszkańców [osoby]	Powierzchnia OR [ha]
	Pomyślności, Rolna, Sąsiedzka, Spacerowa, Stawowa, Stefana Batorego, Suszecka, Szafirowa, Towarowa, Urocza, W. Łokietka, Wyjątkowa, Żniwna, Żorska od 163 do 249.		
Obszar rewitalizacji		6 294 (29,82%)	352,3 (4,21%)
Miasto Orzesze suma		21 110 (100%)	8 370,98 (100%)

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w Mieście Orzesze obejmuje szereg zabytków i miejsc o dużym znaczeniu historycznym oraz kulturowym, które są ważnym elementem tożsamości lokalnej społeczności. Poniżej wymieniono kilka obiektów mających istotną wartość dla zachowania dziedzictwa regionu.

- **Wieża wodna przy ul. Dworcowej** – Wodociągową wieżę ciśnień zbudowano w nowoczesnej żelbetowo-betonowej konstrukcji wprowadzając do niej stalowy zbiornik wody stalowy, mieszczący maksymalnie 225 m³ wody. Budynek wieży ciśnień został wzniesiony w drugiej dekadzie XX w. Oddano go do użytku ok. 1930 r. Wieża wpisana do rejestru zabytków nieruchomych woj. Śląskiego.
- **Zabytkowy budynek dworca w Jaśkowicach** – cenny przykład przemysłowej architektury XIX wieku, wykonany z charakterystycznej czerwonej cegły, wyróżniającej się prostotą i funkcjonalnością. Budynek jest ważnym zabytkowym obiektem, będącym świadectwem historii kolei i przemysłu na Górnym Śląsku.
- **XIX-wieczny pałacyk we Woszczycach** – Pałacyk we Woszczycach, zwany także dworkiem, jest jednym z najbardziej reprezentacyjnych obiektów tej miejscowości. Jego historia sięga początku XVI wieku. Dwór był jednak wielokrotnie niszczony – m.in. podczas wojny trzydziestoletniej oraz w okresie PRL. Obecna murowana rezydencja została odrestaurowana w latach 90. XX wieku. Dziś mieści się tu luksusowy hotel i restauracja, a obiekt otoczony jest zadbanym parkiem, stanowiącym atrakcyjny element dziedzictwa kulturowego Woszczyc.

Opinie interesariuszy

W ramach badania ankietowego interesariusze zostali poproszeni o wskazanie potencjałów obszaru rewitalizacji. Do najczęściej wymienianych czynników świadczących o potencjale obszaru należał stan środowiska naturalnego (40,5%) oraz dostęp do szerokopasmowego internetu (37,8%). Nieco rzadziej wskazywano na kapitał ludzki, rozumiany jako duża liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym o wysokich kwalifikacjach, oraz na infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, obejmującą m.in. place zabaw i boiska (po 29,7%).

Skrócone wyniki analizy wskaźnikowej

W kolejnej tabeli zamieszczono wyniki analizy wskaźnikowej, którą zrealizowano na potrzeby diagnozy delimitacyjnej – zestawiono ze sobą wartość wskaźników dla obszaru rewitalizacji oraz dla całego miasta. Takie działanie umożliwi porównanie sytuacji w obszarze rewitalizacji na tle Miasta Orzesze.

Tabela 15. Skrócone podsumowanie wyników analizy wskaźnikowej

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Sfera społeczna		
Wskaźnik obciążenia demograficznego – Stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	77,10%	71,65%
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	23,56%	20,11%
Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 1000 mieszkańców	3,65	2,75
Frekwencja wyborcza do Sejmu/Senatu w 2023 roku	ND	76,68%
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem na 1000 mieszkańców	20,97	12,22
Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	5,72	3,88
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	8,10	4,12
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców	1,75	0,76
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców	7,15	3,60
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1000 mieszkańców	4,61	1,75
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	3,97	1,71
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	25,89	21,14
Liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	9,57	6,83
Udział bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych	52,17%	55,38%

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Udział osób bezrobotnych powyżej 50. r.ż. w ogóle bezrobotnych	32,61%	30,77%
Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	4,61	3,55
Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1000 mieszkańców	0,32	0,57
Liczba wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym na 1000 mieszkańców	7,31	5,45
Liczba zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu na 1000 mieszkańców	0,48	0,24
Sfera gospodarcza		
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	119,96	131,17
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (po 2022 roku) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	7,15	8,24
Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym w ogólnej liczbie bezrobotnych	15,22%	17,69%
Sfera środowiskowa		
Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (t)	48,28	34,61
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	3,65	4,78
Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 1000 mieszkańców	0,95	1,04
Wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej na 1 ha powierzchni	1,66	0,79
Sfera techniczna		
Szacowana długość dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych będących własnością i w utrzymaniu Miasta Orzesze do remontu na 1 ha powierzchni	4,96	3,91
Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)	3,39	3,34
Powierzchnia użytkowa zasobów mieszkaniowych miasta	2702,93	762,32

Źródło: opracowanie własne

W kolejnej tabeli zestawiono natomiast te dane wskaźnikowe ze sfery społecznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, które nie zostały ujęte w diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Stanowią one zatem pogłębienie diagnozy sytuacji na obszarze rewitalizacji w Mieście Orzesze.

Tabela 16. Dane wskaźnikowe nieujęte w diagnozie delimitacyjnej

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Sfera społeczna		
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców	7,47	5,02
Liczba zasiłków przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	89,77	53,15
Liczba zasiłków stałych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	17,64	14,35
Liczba zasiłków okresowych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	31,46	17,39
Liczba zasiłków celowych przyznanych przez OPS na 100 mieszkańców	39,56	21,89
Liczba dożywień dzieci przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	5,08	3,17
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym na 1000 mieszkańców	2,22	2,18
Liczba osób bezrobotnych do 30. r.ż. w ogóle bezrobotnych	29,35%	31,15%
Sfera środowiskowa		
Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	43,80%	29,31%
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków	82	177
Udział zabytków w całkowitej strukturze zasobu zabytków	46,33%	100%

Źródło: opracowanie własne

Analiza negatywnych zjawisk

W ramach diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji, przeprowadzono analizę zjawisk negatywnych w oparciu o dane statystyczne. Analiza została zrealizowana z uwzględnieniem sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

SFERA SPOŁECZNA

Na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej występuje koncentracja negatywnych zjawisk. W przypadku 22 wskaźników odnotowano przekroczenia ich wartości w stosunku do średniej wartości dla Miasta Orzesze.

Wskaźniki społeczne wskazują na pewne różnice między obszarem rewitalizacji a całym miastem Orzesze. W porównaniu do całego miasta Orzesze, obszar rewitalizacji charakteryzuje się mniej korzystną strukturą demograficzną. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest tu wyższy (77,10% wobec 71,65%), co oznacza, że na każdą grupę osób w wieku produkcyjnym przypada relatywnie więcej osób w wieku nieprodukcyjnym, a więc większa presja na usługi publiczne i wsparcie społeczne. Jednocześnie na obszarze rewitalizacji większy jest odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (23,56% wobec 20,11%), co wskazuje na silniejsze procesy starzenia się ludności. Łącznie dane sugerują, że obszar rewitalizacji ma większe potrzeby w zakresie działań ukierunkowanych na seniorów oraz podtrzymywanie aktywności społecznej i poprawę warunków życia, aby ograniczać negatywne skutki niekorzystnych trendów demograficznych.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Wskaźnik obciążenia demograficznego – Stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	77,10%	71,65%
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	23,56%	20,11%

Wartość wskaźnika dotyczącego liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji jest niekorzystny w stosunku do wartości dla całego miasta. Wskaźnik ten wynosi 20,97 na obszarze rewitalizacji, natomiast jego wartość dla całego miasta kształtowała się na poziomie 12,22.

Z analizy wynika, że na obszarze rewitalizacji osoby z niepełnosprawnością korzystają z pomocy społecznej w większym zakresie aniżeli w skali całego miasta. Na obszarze rewitalizacji wartość tego wskaźnika wyniosła 5,72, natomiast dla Miasta Orzesze wartość ta była niższa – osiągnęła poziom 3,88.

Wskaźniki na obszarze rewitalizacji zostały przekroczone również w przypadku poszczególnych przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Na tym obszarze, w porównaniu do całego miasta, częściej przyczynami korzystania z pomocy społecznej są: ubóstwo (8,10 w porównaniu do 4,12), przemoc w rodzinie (1,75 wobec 0,76), bezrobocie (7,15 przy 3,60), trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i prowadzeniu gospodarstwa domowego (4,61 w porównaniu do 1,75), alkoholizm (3,97 w porównaniu do 1,71) oraz długotrwała lub ciężka choroba (7,47 wobec 5,02).

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem na 1000 mieszkańców	20,97	12,22
Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	5,72	3,88
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	8,10	4,12
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców	1,75	0,76
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców	7,15	3,60
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1000 mieszkańców	4,61	1,75
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	3,97	1,71
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców	7,47	5,02

Wskaźnik liczby dzieci korzystających z dożywiania wynosi 5,08 na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, podczas gdy w całym mieście wynosi 3,17. Oznacza to, że dzieci z obszaru rewitalizacji częściej korzystają z pomocy żywieniowej, co świadczy o pogłębionych problemach materialnych rodzin.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba dożywień dzieci przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	5,08	3,17

Niekorzystna sytuacja na obszarze rewitalizacji dotyczy także liczby zasiłków przyznawanych przez ośrodek pomocy społecznej. Na wyznaczonym obszarze przyznaje się ich bowiem więcej aniżeli w skali całego miasta – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartość wskaźnika wynosi tam 89,77, zaś w całym mieście 53,15. Odchylenia od wartości referencyjnej dotyczą także wskaźnika w zakresie liczby zasiłków stałych (17,64 wobec 14,35), okresowych (31,46 przy 17,39) i celowych (39,56 w porównaniu do 21,89), przyznanych przez ośrodek pomocy społecznej.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba zasiłków przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	89,77	53,15
Liczba zasiłków stałych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	17,64	14,35
Liczba zasiłków okresowych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	31,46	17,39
Liczba zasiłków celowych przyznanych przez OPS na 100 mieszkańców	39,56	21,89

Dane dotyczące wskaźników związanych z bezpieczeństwem wskazują, że obszar rewitalizacji w Orzeszu cechuje się wyraźnie wyższym poziomem przestępstw i wykroczeń w porównaniu do średnich dla całego miasta. Liczba stwierdzonych przestępstw w obszarze rewitalizacji wynosi 4,61 na 1000 mieszkańców, co znacząco przewyższa wskaźnik miejski wynoszący 3,55. Podobna tendencja widoczna jest w przypadku wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym (7,31 wobec 5,45) oraz liczby zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu (0,48 wobec 0,24). Dane te potwierdzają konieczność podjęcia działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa oraz wzmocnienie kontroli społecznej.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	4,61	3,55
Liczba wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym na 1000 mieszkańców	7,31	5,45
Liczba zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu na 1000 mieszkańców	0,48	0,24

Z analizy wskaźnikowej wynika, że problematyczną kwestią na obszarze rewitalizacji jest także bezrobocie, wśród osób w wieku produkcyjnym. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wartość wskaźnika dotyczącego liczby osób bezrobotnych w ww. grupie wiekowej wynosi 25,89, podczas gdy dla całego Miasta Orzesze jest korzystniejsza i wynosi 21,14. Wyraźne różnice obserwujemy też w przypadku bezrobocia długotrwałego – 9,57 wobec 6,83. Niepokojący jest również wysoki udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych – 32,61% w obszarze rewitalizacji, w porównaniu do 30,77% w całym mieście. Wskaźnik został również przekroczony w przypadku osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Na obszarze rewitalizacji wynosi 2,22, natomiast w całym mieście 2,18.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	25,89	21,14
Liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	9,57	6,83
Udział osób bezrobotnych powyżej 50. r.ż. w ogóle bezrobotnych	32,61%	30,77%
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym na 1000 mieszkańców	2,22	2,18

Opinie interesariuszy

Ankietowanych poproszono o wskazanie najważniejszych problemów występujących w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji. W ich opinii najistotniejszym problemem jest niewystarczająca oferta kulturalna, na którą wskazało 51,4% badanych. Stosunkowo często zwracano także uwagę na niski poziom integracji społecznej (45,9%), a także na zjawiska takie jak wandalizm i przestępczość (40,5%). Kolejnym wskazywanym problemem była niewystarczająca oferta sportowo-rekreacyjna, obejmująca m.in. place zabaw czy boiska, na co zwróciło uwagę 37,8% respondentów.

SFERA GOSPODARCZA

W sferze gospodarczej odchylenia od wartości referencyjnej wykazano w przypadku dwóch spośród analizowanych wskaźników.

W obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest 119,96 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, podczas gdy w całym mieście 131,17. Oznacza to, że intensywność działalności gospodarczej jest niższa w obszarze rewitalizacji, co może przekładać się na ograniczone możliwości zatrudnienia i słabszy rozwój lokalnego rynku pracy.

Po 2022 roku w obszarze rewitalizacji liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wyniosła 7,15 na 1000 mieszkańców, podczas gdy w całym mieście Orzesze odnotowano 8,24 nowych podmiotów na 1000 mieszkańców. Świadczy to o słabszej dynamice powstawania nowych firm, co może wskazywać na bariery w podejmowaniu działalności gospodarczej (np. brak kapitału, infrastruktury, odpowiedniego otoczenia instytucjonalnego).

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	119,96	131,17
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (po 2022 roku) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	7,15	8,24

Opinie interesariuszy

Badani interesariusze poproszeni zostali poproszeni o wskazanie najważniejszych problemów gospodarczych występujących na obszarze rewitalizacji. W odpowiedziach najczęściej podkreślano niski poziom przedsiębiorczości oraz brak wystarczającego wsparcia w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej – oba problemy zostały wskazane przez 45,9% respondentów. Nieco rzadziej wskazywano na trudną kondycję lokalnych przedsiębiorstw oraz niewystarczającą liczbę placówek handlowych i usługowych (po 37,8%). Wskazuje to, że kwestie związane z rozwojem przedsiębiorczości oraz dostępnością usług stanowią istotne wyzwania dla rozwoju gospodarczego analizowanego obszaru.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Analiza sfery środowiskowej wskazuje duże przekroczenie wskaźnika nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (t). W obszarze rewitalizacji wskaźnik wynosi 48,28 ton, podczas gdy dla miasta jest to 34,61 ton. Nagromadzenie azbestu może świadczyć o przestarzałej infrastrukturze i materiałach budowlanych używanych w przeszłości, a także o zaniedbaniach w zakresie usuwania szkodliwych substancji.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (t)	48,28	34,61

Opinie interesariuszy

Na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród interesariuszy można stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji mogą występować problemy związane ze sferą środowiskową. Respondenci najczęściej zwracali uwagę na niski poziom świadomości mieszkańców w zakresie utrzymania czystości w przestrzeni publicznej, przejawiający się m.in. porzucaniem odpadów (64,9%). Istotnym problemem, wskazywanym przez 62,2% badanych, jest również niewystarczające wykorzystanie lokalnych walorów i zasobów przyrodniczych. Ponad połowa respondentów (56,8%) zwróciła ponadto uwagę na zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w tym w szczególności na problem jakości powietrza. Wskazane trzy kwestie pojawiały się w odpowiedziach najczęściej, podczas gdy pozostałe problemy środowiskowe były wskazywane przez mniejszą liczbę respondentów.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Analiza wybranych wskaźników infrastrukturalno-przestrzennych wskazuje na istotne różnice pomiędzy obszarem rewitalizacji a całym miastem Orzesze, które mają znaczenie dla jakości życia mieszkańców oraz kierunków dalszych działań rozwojowych.

Dostępność komunikacji zbiorowej na obszarze rewitalizacji jest wyraźnie niższa niż średnio w skali miasta. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców wynosi tu 3,65, podczas gdy dla całego Orzesza wskaźnik ten osiąga poziom 4,78. Może to świadczyć o gorszym skomunikowaniu obszaru rewitalizacji, co ogranicza mobilność mieszkańców, dostęp do usług oraz rynku pracy i może sprzyjać wykluczeniu transportowemu.

Infrastruktura rekreacyjna dla dzieci i dorosłych (place zabaw i siłownie plenerowe) jest również nieco słabiej rozwinięta na obszarze rewitalizacji. Wskaźnik 0,95 obiektu na 1000 mieszkańców jest niższy niż średnia miejska wynosząca 1,04. Choć różnica nie jest duża, wskazuje ona na deficyt przestrzeni sprzyjających rekreacji, integracji społecznej oraz aktywności fizycznej mieszkańców tego obszaru.

Jednocześnie analiza gęstości zabudowy mieszkaniowej pokazuje, iż obszar rewitalizacji charakteryzuje się znacznie wyższą gęstością zabudowy – 1,66 budynku mieszkalnego na 1 ha, podczas gdy w skali całego miasta wskaźnik ten wynosi jedynie 0,79. Oznacza to większą koncentrację zabudowy i mieszkańców na relatywnie niewielkim obszarze, co przy jednoczesnych niedoborach infrastruktury transportowej i rekreacyjnej może potęgować problemy związane z jakością przestrzeni publicznej, dostępnością usług oraz komfortem życia.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	3,65	4,78
Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 1000 mieszkańców	0,95	1,04
Wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej na 1 ha powierzchni	1,66	0,79

Opinie interesariuszy

Według ponad połowy interesariuszy rewitalizacji (56,8%) najważniejszym problemem obszaru w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niewystarczająca liczba ciągów spacerowych dla pieszych wraz z towarzyszącą im infrastrukturą. W dalszej kolejności respondenci wskazywali na niedostatecznie rozwiniętą i niespójną sieć ścieżek rowerowych, która nie tworzy kompleksowego systemu komunikacyjnego, a także na ograniczony dostęp do transportu drogowego (po 37,8%). Nieco rzadziej zwracano uwagę na niewystarczającą liczbę miejsc parkingowych, na co wskazało 32,4% badanych.

SFERA TECHNICZNA

Negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji dotyczą także sfery technicznej.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się znacznie wyższą szacowaną długością dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych wymagających remontu (4,96) w porównaniu do całego miasta Orzesze (3,91). Zły stan dróg wpływa na pogorszenie dostępności transportowej, utrudniając codzienne funkcjonowanie mieszkańców, dojazd do pracy, szkół, placówek zdrowia czy urzędów. Może również zniechęcać potencjalnych inwestorów i wpływać negatywnie na rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Drugim istotnym wskaźnikiem jest powierzchnia użytkowa zasobów mieszkaniowych miasta przypadająca na analizowany obszar. Na obszarze rewitalizacji wartość ta wynosi 2702,93, natomiast w skali całego miasta Orzesze jedynie 762,32. Tak znaczna różnica świadczy o wysokiej koncentracji miejskich zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizacji. Może to oznaczać, że znajdują się tam przede wszystkim starsze budynki komunalne lub wielorodzinne, które często wymagają modernizacji technicznej, poprawy efektywności energetycznej oraz dostosowania do współczesnych standardów mieszkaniowych.

Podsumowując, obszar rewitalizacji charakteryzuje się kumulacją problemów infrastrukturalnych i mieszkaniowych na tym obszarze, co uzasadnia potrzebę kompleksowych działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na poprawę stanu technicznego dróg oraz jakości zasobów mieszkaniowych, a tym samym podniesienie standardu życia mieszkańców.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Szacowana długość dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych będących własnością i w utrzymaniu Miasta Orzesze do remontu na 1 ha powierzchni	4,96	3,91
Powierzchnia użytkowa zasobów mieszkaniowych miasta	2702,93	762,32

Opinie interesariuszy

Z opinii ankietowanych wynika, że najważniejszym problemem technicznym na obszarze rewitalizacji jest zły lub niewystarczający stan dróg oraz infrastruktury drogowej – na problem ten wskazało 67,6% respondentów. Znacznie rzadziej zwracano uwagę na występowanie barier architektonicznych utrudniających poruszanie się pieszym, w szczególności osobom z niepełnosprawnościami oraz dzieciom (40,5%). Kolejnymi wskazywanymi problemami były zły stan zabytków (35,1%) oraz niezadowalający stan techniczny budynków i obiektów użyteczności publicznej (32,4%).

Analiza pozytywnych zjawisk

W ramach diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji, przeprowadzono również analizę zjawisk pozytywnych w oparciu o dane statystyczne. Analiza została zrealizowana z uwzględnieniem sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

SFERA SPOŁECZNA

Dane wskazują na występowanie pozytywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizacji w porównaniu do ogólnej sytuacji w mieście Orzesze.

Na obszarze rewitalizacji liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 3,65 i jest wyraźnie wyższa niż średnia dla całego miasta, która kształtuje się na poziomie 2,75. Oznacza to większą koncentrację aktywności społecznej i obywatelskiej na obszarze rewitalizacji w porównaniu z pozostałą częścią miasta. Może to świadczyć o silniejszym zaangażowaniu mieszkańców w działania społeczne, większej liczbie inicjatyw oddolnych oraz lepszym potencjale do realizacji projektów społecznych i partnerskich. Jednocześnie wskazuje to, że organizacje pozarządowe mogą odgrywać istotną rolę w procesie rewitalizacji, stanowiąc ważne zaplecze instytucjonalne dla działań integrujących lokalną społeczność i poprawiających jakość życia na tym obszarze.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 1000 mieszkańców	3,65	2,75

Na obszarze rewitalizacji udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych wynosi 52,17% i jest niższy niż w skali całego miasta Orzesze, gdzie wskaźnik ten osiąga poziom 55,38%. Oznacza to, że na obszarze rewitalizacji struktura bezrobocia jest nieco bardziej zrównoważona pod względem płci. Mimo że kobiety nadal stanowią większość wśród osób bezrobotnych, ich udział jest mniejszy niż średnio w mieście. Jednocześnie dane te potwierdzają potrzebę dalszych działań wspierających aktywizację zawodową kobiet, zwłaszcza w skali całego miasta.

Z kolei wskaźnik udziału osób bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 29,35% i również jest niższy niż w skali całego miasta Orzesze, gdzie wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 31,15%. Oznacza to, że problem bezrobocia osób młodych jest na obszarze rewitalizacji nieco mniej nasilony niż w pozostałej części miasta. Może to świadczyć o relatywnie lepszym dostępie młodych mieszkańców tego obszaru do rynku pracy, edukacji lub form aktywizacji zawodowej. Jednocześnie jednak udział ten pozostaje wysoki, co wskazuje na potrzebę dalszego podejmowania działań ukierunkowanych na wsparcie młodych osób wchodzących na rynek pracy, w szczególności poprzez rozwój kompetencji, doradztwo zawodowe oraz tworzenie atrakcyjnych miejsc zatrudnienia.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Udział bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych	52,17%	55,38%
Liczba osób bezrobotnych do 30. r.ż. w ogóle bezrobotnych	29,35%	31,15%

Analiza danych dotyczących bezpieczeństwa i porządku publicznego wskazuje, że na obszarze rewitalizacji liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosi 0,32 i jest wyraźnie niższa niż w całym mieście Orzesze, gdzie osiąga poziom 0,57. Świadczy to o relatywnie lepszej sytuacji w zakresie ładu publicznego na obszarze rewitalizacji. Niższa częstotliwość tego typu zdarzeń może wynikać z większej spójności społecznej, skuteczniejszych działań prewencyjnych lub lepszej współpracy mieszkańców z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo. Jednocześnie wynik ten wskazuje na korzystne warunki do realizacji działań rewitalizacyjnych sprzyjających dalszej poprawie jakości życia i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1000 mieszkańców	0,32	0,57

SFERA GOSPODARCZA

Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym w ogólnej liczbie bezrobotnych jest w obszarze rewitalizacji na poziomie 15,22%, co jest bardzo zbliżone do wartości dla całego miasta, która wynosi 17,69%. Oznacza to, że pod względem wykształcenia osób bezrobotnych obszar rewitalizacji jedynie delikatnie różni się od średniej w mieście, co wskazuje na podobną strukturę wykształcenia wśród osób pozostających bez pracy.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym w ogólnej liczbie bezrobotnych	15,22%	17,69%

SFERA ŚRODOWISKOWA

Zestawienie danych pokazuje, że na obszarze rewitalizacji odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji wynosi 43,80% i jest znacząco wyższy niż w skali całego miasta Orzesze, gdzie wskaźnik ten osiąga poziom 29,31%. Oznacza to, że na obszarze rewitalizacji realizowane są w większym stopniu działania związane z poprawą efektywności energetycznej obiektów publicznych. Może to świadczyć o lepszym stanie infrastruktury technicznej, większym zaangażowaniu w proekologiczne inwestycje oraz skuteczniejszym pozyskiwaniu środków na modernizację budynków. Wysoki udział obiektów po

termomodernizacji sprzyja obniżeniu kosztów eksploatacji, poprawie komfortu użytkowania oraz ograniczeniu negatywnego wpływu na środowisko, co pozytywnie wpływa na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	43,80%	29,31%

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Z kolei analiza wskaźników przestrzenno-funkcjonalnych wykazała istotny potencjał obszaru rewitalizacji w zakresie dziedzictwa kulturowego. Na tym obszarze zlokalizowane są 82 obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków, co stanowi 46,33% całkowitego zasobu zabytków miasta Orzesze. Oznacza to, że niemal połowa wszystkich obiektów o wartości historycznej i kulturowej skupiona jest właśnie na obszarze rewitalizacji.

Taką koncentrację zabytków należy postrzegać jako istotny atut przestrzenny i funkcjonalny. Stanowi ona solidną podstawę do kształtowania atrakcyjnej i rozpoznawalnej tożsamości miejsca, a także do rozwoju funkcji turystycznych, kulturalnych i edukacyjnych. Obecność licznych obiektów zabytkowych stwarza również możliwości dla działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na ochronę dziedzictwa, nadawanie obiektom nowych funkcji oraz ożywienie przestrzeni publicznych. W efekcie zasoby te mogą pełnić rolę ważnego czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego oraz podnoszenia jakości przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków	82	177
Udział zabytków w całkowitej strukturze zasobu zabytków	46,33%	100%

SFERA TECHNICZNA

W sferze technicznej analiza wskaźników wskazuje na porównywalny, a jednocześnie nieznacznie lepszy stan techniczny budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji w odniesieniu do średniej dla miasta Orzesze. Średnia ocena stanu technicznego tych obiektów wynosi 3,39 w pięciostopniowej skali, podczas gdy dla całego miasta kształtuje się na poziomie 3,34.

Uzyskany wynik świadczy o relatywnie dobrym stanie infrastruktury publicznej na obszarze rewitalizacji oraz o dotychczas podejmowanych działaniach modernizacyjnych i utrzymaniowych. Choć różnica w stosunku do średniej miejskiej jest niewielka, można ją traktować jako pozytywny sygnał wskazujący na potencjał techniczny tego obszaru.

Jednocześnie poziom wskaźnika sugeruje zasadność dalszych inwestycji w poprawę jakości i funkcjonalności budynków użyteczności publicznej, co może dodatkowo wzmocnić efekty procesu rewitalizacji.

Wskaźnik	Obszar rewitalizacji	Miasto Orzesze
Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)	3,39	3,34

4.2. Podobszar I – Jednostka analityczna: Orzesze 2

Analiza negatywnych zjawisk

Analiza danych dla obszaru rewitalizacji Orzesze 2 wskazuje na wyraźną koncentrację zjawisk kryzysowych, szczególnie w sferze społecznej, co potwierdzają liczne wskaźniki odbiegające niekorzystnie od średnich wartości dla miasta Orzesze.

W strukturze demograficznej obszaru widoczne jest silne obciążenie osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi 82,27%, podczas gdy w skali miasta osiąga 71,65%. Jednocześnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym stanowi 27,47% ogółu mieszkańców, co znacząco przewyższa średnią miejską wynoszącą 20,11%. Dane te wskazują na zaawansowany proces starzenia się ludności. Aktywność obywatelska mieszkańców jest niższa niż przeciętnie w mieście, co potwierdza frekwencja wyborcza na poziomie 73,32%, wobec 76,68% w Orzeszu.

Szczególnie niekorzystna sytuacja występuje w zakresie korzystania z pomocy społecznej. Liczba osób objętych wsparciem OPS wynosi 25,47 na 1000 mieszkańców, czyli ponad dwukrotnie więcej niż średnio w mieście (12,22). Wysokie wartości odnotowano również wśród osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej (8,77 na 1000 mieszkańców, miasto: 3,88) oraz osób objętych wsparciem z powodu ubóstwa (10,02, miasto: 4,12) i bezrobocia (11,27, miasto: 3,60). Znacząco wyższa jest także liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej (5,43, miasto: 1,75) oraz osób objętych wsparciem z powodu alkoholizmu (6,68, miasto: 1,71).

Sytuacja na rynku pracy na obszarze Orzesze 2 jest wyraźnie trudniejsza niż w pozostałej części miasta. Liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym wynosi 26,64 na 1000 mieszkańców, wobec 21,14 w skali miasta. Udział osób długotrwale bezrobotnych sięga 11,42 na 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia miejska wynosi 6,83. Osoby młode do 30. roku życia stanowią 34,29% ogółu bezrobotnych, co również przewyższa wartość miejską (31,15%). Dodatkowo udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wynosi 20,00%, przy 17,69% w Orzeszu.

Wobec bezpieczeństwa publicznego obszar rewitalizacji wypada zdecydowanie gorzej niż miasto jako całość. Liczba stwierdzonych przestępstw wynosi 7,52 na 1000 mieszkańców,

podczas gdy w Orzeszu jest to 3,55. Odnotowano również wyższą liczbę zakłóceń porządku publicznego (0,84, miasto: 0,57), wykroczeń związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach zabronionych (11,69, miasto: 5,45) oraz zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu (0,84, miasto: 0,24).

W sferze środowiskowej istotnym problemem jest nagromadzenie wyrobów zawierających azbest, które wynosi 50,18 t, podczas gdy średnia dla miasta to 34,61 t, co wskazuje na podwyższone ryzyko środowiskowe i zdrowotne.

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej ujawnia niedobory infrastruktury publicznej. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej wynosi 2,51 na 1000 mieszkańców, przy 4,78 w skali miasta, a liczba placów zabaw i siłowni plenerowych 0,84, wobec 1,04 w Orzeszu. Jednocześnie wskaźnik gęstości zabudowy mieszkaniowej jest bardzo wysoki i wynosi 2,91 budynku na 1 ha, podczas gdy średnia miejska to 0,79, co potęguje presję na infrastrukturę i przestrzenie publiczne.

W sferze technicznej zauważalna jest duża skala potrzeb remontowych. Szacowana długość dróg gminnych i wewnętrznych wymagających remontu wynosi 19,03 m na 1 ha, podczas gdy w skali miasta jedynie 3,91 m. Jednocześnie powierzchnia użytkowa zasobów mieszkaniowych na tym obszarze wynosi 4162,64 m², wobec 762,32 m² w średniej miejskiej, co podkreśla znaczenie tego podobszaru w strukturze mieszkaniowej miasta oraz konieczność jego kompleksowej modernizacji.

Podsumowując, wartości procentowe i liczbowe jednoznacznie potwierdzają, że obszar rewitalizacji Orzesze 2 charakteryzuje się nagromadzeniem negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, co w pełni uzasadnia potrzebę prowadzenia zintegrowanych działań rewitalizacyjnych. Pełne dane o niekorzystnych wskaźnikach dla Podobszaru I przedstawia kolejna tabela.

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I	Miasto Orzesze
Społeczna	Wskaźnik obciążenia demograficznego – Stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	82,3%	71,7%
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	27,5%	20,1%
	Frekwencja wyborcza do Sejmu/Senatu w 2023 roku	73,32%	76,68%
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	25,47	12,22
	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	8,77	3,88
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	10,02	4,12

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I	Miasto Orzesze
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców	11,27	3,60
	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1000 mieszkańców	5,43	1,75
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	6,68	1,71
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	26,64	21,14
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	11,42	6,83
	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	7,52	3,55
	Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1000 mieszkańców	0,84	0,57
	Liczba wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym na 1000 mieszkańców	11,69	5,45
	Liczba zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu na 1000 mieszkańców	0,84	0,24
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców	11,27	5,02
	Liczba zasiłków przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	106,47	53,15
	Liczba zasiłków okresowych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	47,18	17,39
	Liczba zasiłków celowych przyznanych przez OPS na 100 mieszkańców	50,10	21,89
	Liczba dożywień dzieci przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	6,26	3,17
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym na 1000 mieszkańców	2,92	2,18
	Liczba osób bezrobotnych do 30. r.ż. w ogóle bezrobotnych	34,3%	31,2%
Gospodarcza	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym w ogólnej liczbie bezrobotnych	20,0%	17,7%

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I	Miasto Orzesze
Środowiskowa	Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (t)	50,18	34,61
Przestrzenno-funkcjonalna	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	2,51	4,78
	Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 1000 mieszkańców	0,84	1,04
	Wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej na 1 ha powierzchni	2,91	0,79
Techniczna	Szacowana długość dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych będących własnością i w utrzymaniu Miasta Orzesze do remontu na 1 ha powierzchni	19,03	3,91
	Powierzchnia użytkowa zasobów mieszkaniowych miasta	4162,64	762,32

Lokalne potencjały

Analiza wybranych wskaźników dla podobszaru I wskazuje, że mimo występowania zjawisk kryzysowych, obszar ten posiada również istotne potencjały rozwojowe, które mogą stanowić solidną podstawę do skutecznego procesu rewitalizacji.

W sferze społecznej na szczególną uwagę zasługuje wysoki poziom aktywności obywatelskiej i społecznej w związku z liczbą organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS (4,59 na 1000 mieszkańców), co znacząco przewyższa średnią dla miasta Orzesze (2,75). Jednocześnie liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie jest niższa niż średnia miejska i wynosi 0,42 na 1000 mieszkańców, wobec 0,76 w Orzeszu, co można interpretować jako korzystniejszą sytuację w zakresie tego rodzaju problemów społecznych.

Pozytywnym aspektem jest także, udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych, który wynosi 40,00%, podczas gdy w skali miasta sięga 55,38%. Wskazuje to na relatywnie lepszą sytuację kobiet na lokalnym rynku pracy. Korzystnie kształtuje się także udział osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia, który na obszarze Orzesze 2 wynosi 25,71%, w porównaniu do 30,77% w Orzeszu, co może świadczyć o większej aktywności zawodowej tej grupy wiekowej.

W sferze gospodarczej obszar rewitalizacji wyróżnia się ponadprzeciętną aktywnością ekonomiczną. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wynosi 146,14 na 1000 mieszkańców, co przewyższa średnią miejską (131,17). Dodatkowo wyższa jest także dynamika przedsiębiorczości – liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych po 2023 roku osiąga poziom 9,60 na 1000 mieszkańców, wobec 8,24 w całym mieście. Dane te potwierdzają istnienie sprzyjających warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej.

W sferze środowiskowej istotnym pozytywnym aspektem jest wysoki odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji, który wynosi 50,00%, podczas gdy w skali miasta jedynie 29,31%. Świadczy to o zaawansowanych działaniach na rzecz poprawy efektywności energetycznej, ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz podnoszenia komfortu użytkowania obiektów publicznych.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej należy podkreślić obecność 40 obiektów zabytkowych, co stanowi 22,60% całkowitego zasobu zabytków miasta Orzesze. Zabytki te stanowią istotny potencjał dla budowania lokalnej tożsamości, rozwoju funkcji kulturalnych i edukacyjnych oraz kształtowania atrakcyjnej przestrzeni publicznej w ramach działań rewitalizacyjnych.

W sferze technicznej obszar Orzesze 2 charakteryzuje się nieco lepszym stanem technicznym budynków użyteczności publicznej niż średnia miejska. Średnia ocena wynosi 3,50 w pięciostopniowej skali, podczas gdy dla całego miasta kształtuje się na poziomie 3,34. Wskazuje to na względnie dobrą jakość infrastruktury publicznej oraz dotychczasowe działania modernizacyjne, które mogą stanowić solidną bazę dla dalszych inwestycji.

Podsumowując, obszar rewitalizacji Orzesze 2 dysponuje znaczącym potencjałem społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Pełne dane w zakresie korzystnych wskaźników dla Podobszaru I prezentuje kolejna tabela.

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I	Miasto Orzesze
Społeczna	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 1000 mieszkańców	4,59	2,75
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców	0,42	0,76
	Liczba zasiłków stałych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	12,53	14,35
	Udział bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych	40,00%	55,38%
	Udział osób bezrobotnych powyżej 50. r.ż. w ogóle bezrobotnych	25,71%	30,77%
Gospodarcza	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	146,14	131,17
	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (po 2023 roku) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	9,60	8,24
Środowiskowa	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	50,00%	29,31%
Przestrzenno-funkcjonalna	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków	40	177

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I	Miasto Orzesze
	Udział zabytków w całkowitej strukturze zasobu zabytków	22,60%	100%
Techniczna	Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)	3,50	3,34

Do lokalnych potencjałów tego podobszaru zalicza się następujące:

– *Infrastruktura i dostępność*

Orzesze jest miastem położonym w województwie śląskim w powiecie mikołowskim, o dobrze rozwiniętej sieci komunikacyjnej i funkcjach miejskich. Miasto stanowi lokalny ośrodek administracyjny i usługowy, a jego położenie w regionie zapewnia dogodny dostęp zarówno do pobliskich większych miast, jak i lokalnej infrastruktury drogowej i komunikacyjnej.

W przestrzeni miejskiej funkcjonuje transport publiczny, infrastruktura oświatowa (np. szkoły podstawowe) i usługi publiczne, co wpływa na codzienną funkcjonalność miasta dla mieszkańców.

– *Dziedzictwo kulturowe*

Wieża wodna przy ul. Dworcowej – Wodociągową wieżę ciśnień zbudowano w nowoczesnej żelbetowo-betonowej konstrukcji wprowadzając do niej stalowy zbiornik wody stalowy, mieszczący maksymalnie 225 m³ wody. Budynek wieży ciśnień został wzniesiony w drugiej dekadzie XX w. Oddano go do użytku ok. 1930 r. Wieża wpisana do rejestru zabytków nieruchomych woj. Śląskiego.

– *Wartość społeczna i lokalna*

Orzesze wyróżnia się silnym poczuciem lokalnej tożsamości i kulturową aktywnością społeczności. Mieszkańcy angażują się w lokalne projekty, programy edukacyjne i projekty społeczne, a miasto wspiera inicjatywy promujące kulturę i historię regionu.

Dodatkowo Skwerek „100-lecia Chóru Dzwon” to lokalna przestrzeń zielona nazwana na cześć jednego z najważniejszych zespołów kulturalnych w Orzeszu — Towarzystwa Śpiewaczego „Dzwon”, które działa od 1919 r. i jest jedną z najstarszych organizacji muzycznych i społecznych w mieście.

4.3. Podobszar II – Jednostka analityczna: Jaśkowice

Analiza negatywnych zjawisk

Analiza wskaźnikowa ukazuje nagromadzenie negatywnych zjawisk w zakresie kilku kluczowych aspektów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, które uzasadniają potrzebę działań rewitalizacyjnych.

W sferze społecznej podobszar charakteryzuje się niekorzystną strukturą demograficzną. Wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi 73,75%, przewyższając średnią miejską (71,65%), a odsetek osób w wieku poprodukcyjnym stanowi 22,08%, wobec 20,11% w skali miasta. Oznacza to wyraźne obciążenie osób w wieku produkcyjnym i rosnący udział seniorów w populacji, co może zwiększać zapotrzebowanie na wsparcie społeczne i opiekę.

Podobszar Jaśkowice wykazuje także wyższe natężenie problemów społecznych niż średnia miasta. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosi 14,03 na 1000 mieszkańców (miasto: 12,22), w tym z powodu ubóstwa – 5,61 (miasto: 4,12), z powodu przemocy w rodzinie – 4,01 (miasto: 0,76) oraz z powodu bezrobocia – 4,41 (miasto: 1,75). Wyraźnie wyższe są także wartości dotyczące bezrobocia – liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym wynosi 24,37 na 1000 mieszkańców (miasto: 21,14), a udział osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia osiąga 40,00% wobec 30,77% średnio w mieście. Udział kobiet wśród bezrobotnych wynosi 60,00% (miasto: 55,38%). Dane te wskazują na nasilone problemy strukturalne na lokalnym rynku pracy, szczególnie w grupach najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne.

W sferze gospodarczej podobszar Jaśkowice także wypada znacznie słabiej niż średnia miejska. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wynosi 74,55 na 1000 mieszkańców, wobec 131,17 w mieście, a liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych po 2023 roku wynosi 4,41, podczas gdy w Orzeszu 8,24. Oznacza to ograniczoną aktywność gospodarczą i mniejszą dynamikę przedsiębiorczości, co może ograniczać możliwości rozwoju lokalnej gospodarki i tworzenia miejsc pracy.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej podobszar również wypada niekorzystnie. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej wynosi 2,81 na 1000 mieszkańców (miasto: 4,78), a liczba placów zabaw i siłowni plenerowych – 0,80 (miasto: 1,04). Jednocześnie wskaźnik gęstości zabudowy mieszkaniowej wynosi 2,48 budynku na 1 ha, znacznie przewyższając średnią miejską (0,79), co wskazuje na presję przestrzenną i niedostateczne wyposażenie obszaru w przestrzeń rekreacyjną oraz infrastrukturę publiczną.

W sferze technicznej zauważalne są również problemy infrastrukturalne. Szacowana długość dróg wymagających remontu wynosi 6,62 m na 1 ha, przewyższając średnią miejską (3,91 m). Stan techniczny budynków użyteczności publicznej oceniono na 3,00 w skali 1–5, czyli poniżej średniej dla miasta (3,34), co wskazuje na konieczność modernizacji infrastruktury publicznej.

Podsumowując, podobszar Jaśkowice charakteryzuje się nagromadzeniem problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Wyraźnie wyższe niż średnia miejska wskaźniki uzasadniają konieczność prowadzenia kompleksowych działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, aktywizację gospodarczą oraz modernizację przestrzeni publicznej. Pełne dane o niekorzystnych wskaźnikach prezentuje kolejna tabela.

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II	Miasto Orzesze
Społeczna	Wskaźnik obciążenia demograficznego – Stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	73,75%	71,65%
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	22,08%	20,11%
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	14,03	12,22
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	5,61	4,12
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców	4,01	0,76
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców	4,41	1,75
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	2,00	1,71
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	24,37	21,14
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	6,96	6,83
	Udział bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych	60,00%	55,38%
	Udział osób bezrobotnych powyżej 50. r.ż. w ogóle bezrobotnych	40,00%	30,77%
	Liczba zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu na 1000 mieszkańców	0,40	0,24
	Liczba osób bezrobotnych do 30. r.ż. w ogóle bezrobotnych	31,43%	31,15%
	Gospodarcza	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	74,55
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (po 2023 roku) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców		4,41	8,24
	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	2,81	4,78

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II	Miasto Orzesze
Przestrzenno-funkcyjna	Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 1000 mieszkańców	0,80	1,04
	Wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej na 1 ha powierzchni	2,48	0,79
Techniczna	Szacowana długość dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych będących własnością i w utrzymaniu Miasta Orzesze do remontu na 1 ha powierzchni	6,62	3,91
	Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)	3,00	3,34

Lokalne potencjały

Analiza wskaźników dla podobszaru Jaśkowice pokazuje, że pomimo występowania pewnych problemów, obszar ten posiada także istotne atuty i pozytywne zjawiska, które mogą stanowić podstawę do rozwoju i skutecznej rewitalizacji.

W sferze społecznej podobszar wyróżnia się wysokim poziomem aktywności obywatelskiej i społecznej. Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS wynosi 3,21 na 1000 mieszkańców, przewyższając średnią miejską (2,75), co wskazuje na obecność kapitału społecznego oraz potencjału do realizacji projektów lokalnych i różnych inicjatyw społecznych. Równie pozytywnie wygląda frekwencja wyborcza, która wynosi 82,88%, znacznie powyżej średniej dla miasta (76,68%), co świadczy o wysokim zaangażowaniu mieszkańców w życie publiczne i decyzje lokalne.

W zakresie wsparcia społecznego można zauważyć korzystne wskaźniki dotyczące osób najbardziej narażonych na wykluczenie. Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej wynosi 2,00 na 1000 mieszkańców, co jest niższe niż średnia miejska (3,88). Podobnie sytuacja osób korzystających z pomocy z powodu bezrobocia (2,40, miasto: 3,60) czy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (2,00, miasto: 5,02) wskazuje na relatywnie korzystniejszą sytuację tych grup w porównaniu do całego miasta.

Również wskaźniki bezpieczeństwa publicznego prezentują się pozytywnie. Liczba stwierdzonych przestępstw wynosi 1,20 na 1000 mieszkańców, przy średniej miejskiej 3,55, a liczba wykroczeń związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu zabronionym wynosi 5,21, co jest nieco niższe od średniej miejskiej (5,45). Brak danych o zakłóceniach spokoju sugeruje, że zjawisko to może mieć niewielkie znaczenie lub nie występować.

W sferze gospodarczej udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 11,43%, czyli znacznie mniej niż średnia miejska (17,69%), co może świadczyć o relatywnie lepszych kwalifikacjach osób pozostających bez pracy i większej elastyczności na rynku pracy.

W sferze środowiskowej pozytywnym aspektem jest niższe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest – 18,87 t, podczas gdy średnia miejska wynosi 34,61 t, co oznacza

mniejsze zagrożenie dla zdrowia i środowiska. Dodatkowo odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji wynosi 33,33%, przewyższając średnią miasta (29,31%), co świadczy o podejmowanych działaniach proekologicznych i poprawie efektywności energetycznej infrastruktury publicznej.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej obecność dziedzictwa kulturowego jest pozytywnym elementem kształtującym tożsamość miejsca. Podobszar posiada 12 obiektów zabytkowych, co stanowi 6,78% całkowitego zasobu zabytków miasta. Zasoby te mogą być podstawą rozwoju funkcji kulturalnych, edukacyjnych oraz działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na zachowanie i promocję lokalnego dziedzictwa. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II	Miasto Orzesze
Społeczna	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 1000 mieszkańców	3,21	2,75
	Frekwencja wyborcza do Sejmu/Senatu w 2023 roku	82,88%	76,68%
	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	2,00	3,88
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców	2,40	3,60
	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	1,20	3,55
	Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1000 mieszkańców	-	0,57
	Liczba wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym na 1000 mieszkańców	5,21	5,45
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców	2,00	5,02
	Liczba zasiłków przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	48,90	53,15
	Liczba zasiłków stałych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	8,42	14,35
	Liczba zasiłków okresowych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	16,03	17,39
	Liczba zasiłków celowych przyznanych przez OPS na 100 mieszkańców	18,44	21,89
	Liczba dożywień dzieci przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	2,81	3,17
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym na 1000 mieszkańców	1,60	2,18
Gospodarcza	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	11,43%	17,69%

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II	Miasto Orzesze
Środowiskowa	Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (t)	18,87	34,61
	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	33,33%	29,31%
Przestrzenno-funkcyjna	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków	12	177
	Udział zabytków w całkowitej strukturze zasobu zabytków	6,78%	100%

Do lokalnych potencjałów tego podobszaru zalicza się następujące:

– *Infrastruktura i dostępność*

Stacja kolejowa Orzesze Jaśkowice stanowi ważny punkt komunikacyjny w dzielnicy. Obsługuje połączenia regionalne Kolei Śląskich, m.in. z Katowic, Rybnika i Wodzisławia Śląskiego, co zapewnia mieszkańcom dogodnie połączenia do większych ośrodków regionu. Ponadto w sezonie 2025 przywrócono połączenia kolejowe na linii Tychy – Orzesze Jaśkowice, z dużą liczbą kursów pociągów, co zwiększyło dostępność transportu publicznego dla mieszkańców.

– *Walory historyczne i kulturowe*

Zabytkowy budynek dworca w Jaśkowicach to cenny przykład przemysłowej architektury XIX wieku, wykonany z charakterystycznej czerwonej cegły, wyróżniający się prostotą i funkcjonalnością. Budynek jest ważnym zabytkowym obiektem, będącym świadectwem historii kolei i przemysłu na Górnym Śląsku.

Pomnik ku czci ofiar terroru w Orzeszu-Jaśkowicach stanowi ważne miejsce pamięci historycznej i lokalnego dziedzictwa kulturowego. Upamiętnia tragiczne wydarzenia z dnia 3 września 1939 r.

Dodatkowo pomnik/mogiła rozstrzelanych mieszkańców „Na Pasternioku”, dokumentuje brutalne represje niemieckie wobec społeczności lokalnej na początku II wojny światowej. To ważny element lokalnej pamięci historycznej i kulturowej.

– *Dostęp do przestrzeni rekreacyjnej oraz walory rekreacyjne*

W Jaśkowicach w 2025 roku powstały lokalne miejsca rekreacyjne — np. boisko sportowe przy ulicach Fabrycznej i Ramży, które służy mieszkańcom jako przestrzeń do aktywności fizycznej. Ponadto, ogrodzony plac zabaw stanowi ważny lokalny potencjał rekreacyjny, oferując przestrzeń do zabawy dla dzieci. Na obszarze Jaśkowic funkcjonuje także park z infrastrukturą wypoczynkową — wyposażony w ławki i kosze, co poprawia komfort spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu.

4.4. Podobszar III – Jednostka analityczna: Woszczyce

Analiza negatywnych zjawisk

Analiza wskaźników dla podobszaru Woszczyce wskazuje na występowanie licznych problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, które uzasadniają konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych.

W sferze społecznej podobszar charakteryzuje się niekorzystną strukturą demograficzną. Wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi 74,63%, co przewyższa średnią miejską (71,65%), a frekwencja wyborcza w 2023 roku wynosi 75,69%, nieco poniżej średniej dla miasta (76,68%). Oznacza to umiarkowaną aktywność obywatelską oraz wyraźne obciążenie osób w wieku produkcyjnym rosnącym udziałem osób nieprodukcyjnych.

Znacząco negatywnym zjawiskiem jest skala problemów społecznych i korzystania z pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosi 25,64 na 1000 mieszkańców, czyli ponad dwukrotnie więcej niż średnia miejska (12,22). Wyraźnie wyższe są również wskaźniki dla osób z niepełnosprawnością (7,12, miasto: 3,88), korzystających z pomocy z powodu ubóstwa (9,26, miasto: 4,12), bezrobocia (8,55, miasto: 3,60), alkoholizmu (2,85, miasto: 1,71) oraz z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (10,68, miasto: 5,02). Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynosi 3,56, wobec 1,75 w mieście.

Sytuacja na rynku pracy jest również niekorzystna. Liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym wynosi 27,36 na 1000 mieszkańców, a udział osób długotrwale bezrobotnych osiąga 11,19 (miasto: 6,83). Wyższy niż średnia miejska jest również udział kobiet wśród bezrobotnych (59,09%, miasto: 55,38%) oraz osób powyżej 50. roku życia (31,82%, miasto: 30,77%). Dane te wskazują na nasilone zjawiska wykluczenia zawodowego i społecznego w podobszarze.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego podobszar Woszczyce również wypada gorzej niż średnia miejska. Liczba stwierdzonych przestępstw wynosi 5,70 na 1000 mieszkańców, przy średniej miejskiej 3,55, co wskazuje na podwyższoną skalę zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa.

W sferze gospodarczej dynamika przedsiębiorczości jest niewystarczająca. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych po 2023 roku wynosi 7,83 na 1000 mieszkańców, nieznacznie poniżej średniej miejskiej (8,24), co wskazuje na ograniczone możliwości rozwoju lokalnej gospodarki.

W sferze środowiskowej podobszar wyróżnia się bardzo wysokim wskaźnikiem nagromadzenia wyrobów zawierających azbest – 75,78 t, podczas gdy średnia miejska wynosi 34,61 t, co stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i wymaga pilnych działań w zakresie usuwania azbestu i ochrony środowiska.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zauważalny jest umiarkowany problem presji przestrzennej – wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej wynosi 1,14 budynku na 1 ha, podczas gdy w całym mieście jest to 0,79, co wskazuje na konieczność poprawy jakości przestrzeni publicznej i dostępności terenów rekreacyjnych.

W sferze technicznej podobszar Woszczyce posiada stosunkowo dużą powierzchnię użytkową zasobów mieszkaniowych – 1243,22 m², wobec średniej miejskiej (762,32 m²). Może to jednak wymagać zwiększonej uwagi w zakresie modernizacji i utrzymania infrastruktury mieszkaniowej. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III	Miasto Orzesze
Społeczna	Wskaźnik obciążenia demograficznego – Stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym	74,63%	71,65%
	Frekwencja wyborcza do Sejmu/Senatu w 2023 roku	75,69%	76,68%
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	25,64	12,22
	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	7,12	3,88
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	9,26	4,12
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców	8,55	3,60
	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1000 mieszkańców	3,56	1,75
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1000 mieszkańców	2,85	1,71
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	27,36	21,14
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	11,19	6,83
	Udział bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych	59,09%	55,38%
	Udział osób bezrobotnych powyżej 50. r.ż. w ogóle bezrobotnych	31,82%	30,77%
	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	5,70	3,55

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III	Miasto Orzesze
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1000 mieszkańców	10,68	5,02
	Liczba zasiłków przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	133,90	53,15
	Liczba zasiłków stałych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	42,74	14,35
	Liczba zasiłków okresowych przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	32,05	17,39
	Liczba zasiłków celowych przyznanych przez OPS na 100 mieszkańców	59,12	21,89
	Liczba dożywień dzieci przyznanych przez OPS na 1000 mieszkańców	7,12	3,17
Gospodarcza	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (po 2023 roku) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	7,83	8,24
Środowiskowa	Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (t)	75,78	34,61
Przestrzenno-funkcjonalna	Wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej na 1 ha powierzchni	1,14	0,79
Techniczna	Powierzchnia użytkowa zasobów mieszkaniowych miasta	1243,22	762,32

Lokalne potencjały

Analiza podobszaru Woszczyce wskazuje, że mimo występowania pewnych problemów społecznych i środowiskowych, obszar ten posiada liczne pozytywne cechy i lokalne potencjały, które mogą stanowić solidną podstawę dla działań rewitalizacyjnych.

W sferze społecznej korzystnym zjawiskiem jest struktura demograficzna – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 19,5%, co jest nieco niższe od średniej dla miasta (20,1%), a więc mniejsza jest presja na świadczenia emerytalne i opiekę społeczną. Ważnym atutem jest również aktywność społeczna mieszkańców – liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS wynosi 2,85 na 1000 mieszkańców, przewyższając średnią miejską (2,75), co świadczy o obecności kapitału społecznego i możliwości realizacji inicjatyw lokalnych. Korzystnie kształtują się także wskaźniki związane z bezpieczeństwem publicznym – liczba wykroczeń związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu zabronionym wynosi 3,56, znacznie mniej niż średnia miejska (5,45), a brak danych o zakłóceniach spokoju i zatrzymanych kierowcach sugeruje, że te zjawiska występują rzadko. Dodatkowo, odsetek

młodych bezrobotnych do 30. roku życia jest niski (18,2% wobec 31,2% w mieście), co świadczy o większej aktywności zawodowej tej grupy.

W sferze gospodarczej podobszar wyróżnia się wysoką aktywnością ekonomiczną – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wynosi 155,98 na 1000 mieszkańców, przewyższając średnią miejską (131,17). Równocześnie udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym jest niższy niż w całym mieście (13,6% wobec 17,7%), co wskazuje na korzystniejszą strukturę wykształcenia wśród osób pozostających bez pracy.

W sferze środowiskowej pozytywnie wyróżnia się wysoki odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji – 50,0% w porównaniu do średniej miejskiej 29,3%, co świadczy o działaniach proekologicznych i poprawie efektywności energetycznej infrastruktury.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej obszar cechuje się dobrą dostępnością komunikacyjną – liczba przystanków komunikacji zbiorowej wynosi 7,12 na 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia miejska to 4,78, a liczba placów zabaw i siłowni plenerowych – 1,42 w porównaniu do 1,04 w mieście. Woszczyce posiada także potencjał kulturowy – 30 obiektów zabytkowych, co stanowi 16,95% całkowitego zasobu zabytków miasta, i może być podstawą rozwoju funkcji turystycznych, edukacyjnych i kulturalnych.

W sferze technicznej podobszar cechuje się relatywnie dobrą jakością infrastruktury – szacowana długość dróg wymagających remontu wynosi 1,57 m na 1 ha, czyli znacznie mniej niż średnia miejska (3,91 m), a stan techniczny budynków użyteczności publicznej oceniono na 3,67 w skali 1–5, co przewyższa średnią miejską (3,34).

Podsumowując, podobszar Woszczyce posiada wiele pozytywnych cech i lokalnych potencjałów. Wszystkie te elementy stwarzają solidne podstawy do prowadzenia skutecznej rewitalizacji i dalszego rozwoju obszaru. Pełne dane w zakresie korzystnych wskaźników dla Podobszaru III przedstawia kolejna tabela.

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III	Miasto Orzesze
Społeczna	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	19,52%	20,11%
	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 1000 mieszkańców	2,85	2,75
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1000 mieszkańców	-	0,76
	Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1000 mieszkańców	-	0,57
	Liczba wykroczeń spożywania alkoholu w miejscu zabronionym na 1000 mieszkańców	3,56	5,45

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III	Miasto Orzesze
	Liczba zatrzymanych kierowców pod wpływem alkoholu na 1000 mieszkańców	-	0,24
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym na 1000 mieszkańców	2,14	2,18
	Liczba osób bezrobotnych do 30. r.ż. w ogóle bezrobotnych	18,18%	31,15%
Gospodarcza	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	155,98	131,17
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	13,64%	17,69%
Środowiskowa	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	50,00%	29,31%
Przestrzenno-funkcjonalna	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	7,12	4,78
	Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 1000 mieszkańców	1,42	1,04
	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków	30	177
	Udział zabytków w całkowitej strukturze zasobu zabytków	16,95%	100,00%
Techniczna	Szacowana długość dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych będących własnością i w utrzymaniu Miasta Orzesze do remontu na 1 ha powierzchni	1,57	3,91
	Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)	3,67	3,34

Do lokalnych potencjałów tego podobszaru zalicza się następujące:

– *Dziedzictwo historyczne i kulturowe*

XIX wieczny pałacyk we Woszczycach – Pałacyk we Woszczycach, zwany także dworkiem, jest jednym z najbardziej reprezentacyjnych obiektów tej miejscowości. Jego historia sięga początku XVI wieku. Dwór był jednak wielokrotnie niszczony – m.in. podczas wojny trzydziestoletniej oraz w okresie PRL. Obecna murowana rezydencja

została odrestaurowana w latach 90. XX wieku. Dziś mieści się tu luksusowy hotel i restauracja, a obiekt otoczony jest zadbanym parkiem, stanowiącym atrakcyjny element dziedzictwa kulturowego Woszczyc.

Kościół św. Piotra i Pawła w Woszczycach, wybudowany w latach 1878–1880, stanowi cenny zabytek architektury sakralnej w stylu historyzmu, łączący elementy neoromańskie i neogotyckie. Obok kościoła znajduje się plebania z 1812 r. Całość stanowi ważne dziedzictwo kulturowe Woszczyc.

– *Infrastruktura i dostępność*

Woszczyce położone są przy ważnych szlakach komunikacyjnych (m.in. drodze krajowej nr 81), co ułatwia dostęp transportowy zarówno samochodem, jak i komunikacją publiczną z większych miast regionu.

Na terenie Woszczyc działa również Ochotnicza Straż Pożarna (OSP Woszczyce), która od lat pełni istotną rolę w zakresie bezpieczeństwa i działalności społecznej.

– *Walory rekreacyjne i wypoczynkowe*

Choć Woszczyce mają charakter głównie mieszkaniowy i historyczny, ich lokalizacja wśród terenów zielonych oraz bliskość lasów i obszarów przyrodniczych sprzyja spacerom i rekreacji na świeżym powietrzu, szczególnie w ramach okolicznych ścieżek i tras spacerowych.

Dodatkowo Ludowy Klub Sportowy Woszczyce funkcjonuje jako organizacja sportowa, co wskazuje na lokalne zaangażowanie w aktywność fizyczną i integrację mieszkańców poprzez sport.

– *Wartość społeczna i lokalna*

Kapsuła Czasu zakopana na skwerze w Woszczycach stanowi istotny element dziedzictwa kulturowego i społecznego dzielnicy, pełniąc funkcję trwałego nośnika pamięci lokalnej. Projekt został zrealizowany z okazji jubileuszu nadania praw miejskich Orzeszu, a jego celem jest dokumentowanie współczesnych wydarzeń, wartości i wspomnień mieszkańców dla przyszłych pokoleń. Inicjatywa przyczynia się do wzmacniania tożsamości lokalnej.

4.5. Potrzeby rewitalizacyjne

Przeprowadzone analizy wykazały, że na obszarze rewitalizacji występują potrzeby rewitalizacyjne, na które odpowiedź powinny stanowić zaplanowane w dalszej części projekty rewitalizacyjne. Wśród potrzeb określono następujące:

Potrzeba zwiększenia wsparcia społecznego, zdrowotnego i aktywizacyjnego w szczególności poprzez poprawę dostępu do usług publicznych, programów wsparcia a także działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu.

Poziom korzystania z pomocy społecznej, w szczególności z tytułu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia, niepełnosprawności, trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, uzależnień od alkoholu oraz przemocy w rodzinie, przewyższa średnie wartości odnotowywane w skali miasta. Świadczy to o nasilonych problemach społecznych oraz zwiększonym zapotrzebowaniu na wsparcie socjalne i zdrowotne. Szczególnie alarmujące są dane dotyczące liczby dzieci objętych dożywianiem. Również wskaźniki dotyczące świadczeń przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej pozostaje na wysokim poziomie – zarówno zasiłki stałe, okresowe, jak i celowe znacząco przekraczają miejską średnią.

Podwyższony poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród osób w wieku powyżej 50 lat, wskazuje na konieczność realizacji dedykowanych działań aktywizujących tę grupę. Powinny one obejmować indywidualne doradztwo zawodowe uwzględniające dotychczasowe doświadczenie zawodowe, staże pozwalające na odświeżenie i dostosowanie kompetencji do aktualnych wymagań rynku pracy oraz szkolenia służące podnoszeniu i uzupełnianiu kwalifikacji, w szczególności w obszarze umiejętności cyfrowych.

Zebrane dane dotyczące obszaru rewitalizacji potwierdzają także potrzebę podjęcia zintegrowanych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Odnotowuje się tam wyższe niż przeciętnie w mieście wskaźniki przestępczości oraz wykroczeń związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach objętych zakazem. Taki stan rzeczy uzasadnia konieczność zwiększenia liczby patroli policji i straży miejskiej w rejonach najbardziej narażonych na incydenty, rozbudowy systemu monitoringu, a także realizacji działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do młodzieży oraz rodzin.

Źródłem **potrzeby zapewnienia atrakcyjnej oraz funkcjonalnej przestrzeni publicznej** są niekorzystne uwarunkowania środowiskowe oraz problemy związane z organizacją przestrzenną obszaru. Do głównych barier należy ograniczona dostępność przystanków komunikacji zbiorowej, niezadawalający stan infrastruktury drogowej, a także deficyt terenów przeznaczonych do wypoczynku i rekreacji. Dodatkowo, niewłaściwe rozwiązania w zakresie zagospodarowania przestrzennego, obniżają walory użytkowe i estetyczne tego obszaru.

Funkcjonalne i estetyczne przestrzenie publiczne sprzyjają budowaniu więzi społecznych, stwarzają warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego oraz umożliwiają realizację inicjatyw o charakterze kulturalnym i edukacyjnym. Odpowiednie zagospodarowanie

przestrzeni publicznej może również wspierać lokalną przedsiębiorczość, poprawiać poziom bezpieczeństwa oraz podnosić atrakcyjność obszaru dla inwestorów i turystów, wspierając tym samym proces rewitalizacji oraz długofalowy rozwój lokalnej społeczności.

Potrzeba poprawy jakości środowiska przyrodniczego, w tym bezpieczeństwa wynika z tego, że stan techniczny znacznej części dróg gminnych jest niezadawalający, a liczba zdarzeń drogowych oraz przypadków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu przekracza średnie wartości odnotowywane w mieście. Sytuacja ta uzasadnia potrzebę realizacji działań obejmujących przebudowę i modernizację infrastruktury drogowej, poprawę oznakowania, instalację progów zwalniających, budowę chodników w miejscach szczególnie narażonych na niebezpieczeństwa, jak również prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz konsekwencji jazdy po spożyciu alkoholu.

Istotnym zagrożeniem dla zdrowia mieszkańców pozostaje również obecność materiałów zawierających azbest. Wymienione uwarunkowania negatywnie wpływają na odbiór obszaru jako przestrzeni nieprzyjaznej i niebezpiecznej, co obniża komfort życia mieszkańców i wskazuje na pilną potrzebę podjęcia działań naprawczych.

5. Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przedstawiona w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Orzesze ukazuje pożądaną, docelową obraz obszaru objętego rewitalizacją, który ma zostać osiągnięty dzięki realizacji zaplanowanych działań. Jej urzeczywistnienie wymaga ścisłej współpracy wszystkich kluczowych uczestników procesu – mieszkańców, samorządu lokalnego oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Wizja została opracowana na podstawie diagnozy problemów oraz oczekiwań społeczności lokalnej, wyrażonych między innymi podczas warsztatów konsultacyjnych. Dzięki temu odpowiada rzeczywistym potrzebom mieszkańców i pozwala na efektywne wykorzystanie potencjału obszaru.

Obszar rewitalizacji po realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie przyjazny, estetyczny i funkcjonalny. Poprawi się bezpieczeństwo, mobilność oraz jakość środowiska, a inwestycje infrastrukturalne łączyć się będą z programami aktywizacji i integracji mieszkańców, poprawiając jakość życia.

6. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych

Wizja obszaru rewitalizacji w Mieście Orzesze została doprecyzowana poprzez określenie celu głównego oraz trzech celów szczegółowych. Dla ich osiągnięcia wyznaczono dziewięć kierunków działań, definiujących rodzaje przedsięwzięć i inicjatyw niezbędnych do wywołania trwałych, pozytywnych zmian na obszarze rewitalizacji.

Celem głównym rewitalizacji w Mieście Orzesze jest **przywrócenie obszarowi rewitalizacji funkcji społecznych i miejskich (kultura, usługi, rekreacja, mobilność) oraz wykorzystanie lokalnych potencjałów dziedzictwa do trwałego ożywienia społeczno-gospodarczego.**

Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych

Cel	Kierunek działania
Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.	1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu m.in. poprzez rozwój usług społecznych.
	1.2. Przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym poprzez wzmacnianie integracji społecznej przez kulturę, rekreację i sport.
	1.3. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i podnoszenie kompetencji mieszkańców, w tym poprzez organizację działań aktywizacyjnych i reintegracyjnych.
Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.	2.1. Kreowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej poprzez podniesienie standardów infrastrukturalnych na obszarze rewitalizacji.
	2.2. Ożywienie i uporządkowanie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji, sprzyjające integracji i aktywizacji mieszkańców oraz zapewniające ochronę dziedzictwa.
	2.3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji w sposób służący zwiększeniu mobilności i poprawie dostępności usług.
Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.	3.1. Rozwój świadomości ekologicznej poprzez działania edukacyjne, animacyjne i inwestycyjne.
	3.2. Rozwój gospodarki wodno-kanalizacyjnej oraz uporządkowanie zielono-niebieskiej infrastruktury i retencji, zazielenianie przestrzeni publicznych.
	3.3. Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja niskiej emisji na obszarze rewitalizacji służące poprawie warunków życia.

7. Opis powiązań oraz sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych właściwych dla gminy

Rewitalizacja to proces realizowany w skali lokalnej, stanowiący odpowiedź na wcześniej zidentyfikowane stany kryzysowe. Dokumenty strategiczne – poprzez określone w nich cele oraz kierunki interwencji – tworzone są tak, aby reagować na problemy występujące na danym terenie, dlatego z założenia powinny pozostawać ze sobą spójne. W niniejszym rozdziale zaprezentowano powiązania pomiędzy programem rewitalizacji a dokumentami strategicznymi obowiązującymi na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Ponadto, oprócz wskazania powiązań, przedstawiono opis sposobu realizacji dokumentów strategicznych przez Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035.

Oceny relacji między gminnym programem rewitalizacji a lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi dokonano poprzez analizę ich kluczowych zapisów. Zestawiano ze sobą przede wszystkim cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań oraz priorytety – w zależności od charakteru danego opracowania. Przeprowadzone porównanie wykazało wysoki poziom zbieżności celów programu z obowiązującymi dokumentami, co potwierdza, że planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisują się w przyjętą politykę rozwoju. Spójność założeń GPR z innymi strategiami będzie sprzyjać wzajemnemu wzmocnieniu efektów i skuteczniejszej realizacji wyznaczonych celów.

Warto podkreślić, że działania przewidziane w GPR koncentrują się na rozwiązywaniu konkretnych problemów dotyczących różne grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji. Ich realizacja wzmocni zamierzenia strategiczne zapisane w pozostałych dokumentach, a ponadto będzie dodatkowym impulsem dla ogólnego rozwoju Miasta Orzesze i jego społeczności lokalnej.

7.1. Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027

Uchwałą nr XXXV/414/21 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 30 września 2021 r. przyjęto Strategię Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027. Dokument stanowi aktualnie obowiązującą strategię rozwoju w mieście.

Strategia stanowi kluczowy instrument planowania rozwoju lokalnego, ponieważ określa najważniejsze cele oraz uwarunkowania rozwoju miasta. W dokumencie wskazano wizję i misję miasta, a także cele strategiczne i kierunki działań prowadzące do ich realizacji. Strategia tworzy ramy dla racjonalnego i efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów samorządu, obejmujących potencjał ludzki i jego kondycję, stan infrastruktury społecznej i technicznej, poziom rozwoju gospodarczego oraz zagospodarowanie przestrzenne.

W dokumencie przyjęto następujące cele:

– **Cel strategiczny 1. Orzesze – Miastem kapitału społecznego**

W ramach pierwszego celu strategicznego zakłada się wzmacnianie aktywności społecznej mieszkańców poprzez wspieranie lokalnych stowarzyszeń i inicjatyw obywatelskich. Istotnym kierunkiem działań jest rozwój oferty kulturalnej, w tym działalności MOK Orzesze, organizacja wydarzeń integrujących społeczność oraz tworzenie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Planowane jest także zwiększenie obecności miasta w Internecie i mediach społecznościowych, doskonalenie standardów konsultacji z mieszkańcami oraz dbałość o oprawę świąt państwowych, szczególnie w formule angażującej rodziny. Ważnym elementem będzie również wypracowanie i wdrożenie miejskiej polityki senioralnej.

– **Cel strategiczny 2. Orzesze – Miasto przemysłu 4.0**

W ramach drugiego celu strategicznego przewiduje się prowadzenie działań sprzyjających rozwojowi przestrzennemu i gospodarczemu miasta. Obejmują one aktualizację studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz dostosowanie miejscowych planów do bieżących potrzeb inwestycyjnych. Istotne będzie również odpowiednie przygotowanie terenów pod inwestycje – zarówno od strony prawnej, jak i infrastrukturalnej – a także wprowadzenie systemu zachęt dla inwestorów zewnętrznych, na przykład w formie ulg podatkowych. Ważnym elementem działań ma być ponadto utworzenie klastra energii wspierającego rozwój odnawialnych źródeł energii.

– **Cel strategiczny 3. Orzesze – Miastem nowoczesnej infrastruktury**

W ramach trzeciego celu strategicznego planuje się działania związane z rozwojem infrastruktury transportowej i komunalnej oraz poprawą efektywności energetycznej miasta. Obejmą one rozbudowę infrastruktury rowerowej, modernizację dróg gminnych oraz rozwój systemów komunikacyjnych wzmacniających rolę centrum przesiadkowego i powiązania z sąsiednimi miejscowościami. Istotnym kierunkiem będzie wspieranie transformacji energetycznej poprzez likwidację kotłów węglowych, rozwój odnawialnych źródeł energii – zarówno indywidualnych, jak i komercyjnych – a także kontynuację termomodernizacji budynków komunalnych i modernizację oświetlenia miejskiego. Planowana jest ponadto rozbudowa sieci kanalizacyjnej i gazowej, budowa nowego punktu selektywnej zbiórki odpadów oraz przygotowanie programu rozwoju elektromobilności, w szczególności infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych.

– **Cel strategiczny 4. Orzesze – Miasto bezpieczne**

W ramach czwartego celu strategicznego planuje się działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa oraz wzmocnienia polityki społecznej miasta. Zakładają one systematyczne doposażanie jednostek OSP w sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji

ratowniczych, a także rozwijanie programów profilaktycznych dotyczących problemów alkoholowych i narkomanii. Ważnym elementem będzie zacieśnianie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu miejsc rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami i aktywizacji seniorów. Przewiduje się również wspieranie inicjatyw służących szeroko rozumianej aktywizacji mieszkańców.

– **Cel strategiczny 5. Orzesze – miejsce rekreacji**

W ramach piątego celu strategicznego przewiduje się działania wspierające rozwój turystyki, rekreacji i kultury w mieście. Obejmują one promocję lokalnych walorów przyrodniczych i dziedzictwa historycznego, współpracę z Lasami Państwowymi przy tworzeniu leśnych przestrzeni rekreacyjnych, rozwój Orzeskiego Centrum Możliwości oraz modernizację i rozbudowę infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym boisk, siłowni plenerowych, placów zabaw oraz nowoczesnej sali sportowej. Planowane są również inwestycje w obiekty kulturalne, w tym adaptacja lub budowa siedziby Miejskiego Ośrodka Kultury, rewitalizacja terenów zielonych i przemysłowych oraz działania wspierające czytelnictwo i rozwój miejskiej oferty bibliotecznej.

Powiązanie założeń dokumentów

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 17. Spójność celów GPR i Strategii rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027

		Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027				
		Orzesze – Miastem kapitału społecznego	Orzesze – Miasto przemysłu 4.0	Orzesze – Miastem nowoczesnej infrastruktury	Orzesze – Miasto bezpieczne	Orzesze – miejsce rekreacji
Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035	Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.	X				X
	Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.		X	X	X	X

Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027						
		Orzesze – Miastem kapitału społecznego	Orzesze – Miasto przemysłu 4.0	Orzesze – Miastem nowoczesnej infrastruktury	Orzesze – Miasto bezpieczne	Orzesze – miejsce rekreacji
Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.			X	X		

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 pozostają w pełnej zgodności z kierunkami działań określonymi w *Strategii Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027*.

Sposób realizacji założeń przez GPR

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 stanowią narzędzie realizacji Strategii Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027 w odniesieniu do obszaru wymagającego szczególnej interwencji. Strategia wyznacza ogólne kierunki rozwoju miasta, natomiast GPR przekłada je na konkretne przedsięwzięcia realizowane na obszarze rewitalizacji, obejmujące działania społeczne, infrastrukturalne, środowiskowe, edukacyjne, kulturalne i organizacyjne.

GPR realizuje cel strategiczny „Orzesze – Miastem kapitału społecznego” przede wszystkim poprzez działania wzmacniające aktywność, samodzielność i integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji. Służą temu m.in. projekty dotyczące wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwoju usług społecznych, edukacji, kultury, aktywizacji seniorów, edukacji włączającej oraz wsparcia pedagogiczno-psychologicznego. Dzięki temu Program wdraża zapisy Strategii związane z budowaniem więzi społecznych, rozwijaniem kompetencji mieszkańców i zwiększaniem ich udziału w życiu lokalnym.

Cele strategiczne dotyczące nowoczesnej infrastruktury, bezpieczeństwa oraz rozwoju funkcji rekreacyjnych miasta są realizowane poprzez przedsięwzięcia inwestycyjne i przestrzenne ujęte w GPR. Należą do nich m.in. budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jańskowicach, modernizacja budynku dawnego ZREMB, rozbudowa budynku OSP Woszczyce, remont zabytkowej wieży wodnej, tworzenie parków kieszonkowych, termomodernizacja budynków komunalnych, budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja boiska sportowego w Woszczykach. Działania te przekładają cele Strategii na konkretne inwestycje poprawiające jakość przestrzeni, dostępność usług, bezpieczeństwo mieszkańców oraz funkcjonalność obszaru rewitalizacji.

GPR wdraża również założenia Strategii związane ze zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska. Służą temu działania dotyczące zielono-niebieskiej infrastruktury, edukacji ekologicznej, termomodernizacji, uporządkowania gospodarki ściekowej oraz zazieleniania przestrzeni publicznych. Program realizuje więc Strategię nie tylko poprzez inwestycje techniczne, lecz także poprzez działania edukacyjne i społeczne wzmacniające odpowiedzialność mieszkańców za środowisko lokalne.

Sposób realizacji Strategii przez GPR ma charakter kompleksowy. Program łączy projekty infrastrukturalne z działaniami społecznymi, edukacyjnymi, kulturalnymi i środowiskowymi, dzięki czemu odnowa przestrzeni publicznych jest powiązana z aktywizacją mieszkańców i rozwojem usług lokalnych.

Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 realizuje Strategię Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027 poprzez skoncentrowane terytorialnie przedsięwzięcia odpowiadające na najważniejsze problemy obszaru rewitalizacji. GPR stanowi praktyczny mechanizm wdrażania Strategii w zakresie rozwoju kapitału społecznego, poprawy infrastruktury, bezpieczeństwa, rekreacji, ochrony środowiska oraz jakości życia mieszkańców.

7.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2023-2027

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2023-2027 została przyjęta uchwałą nr L/623/22 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 15 grudnia 2022 r.

Dokument ten przedstawia wizję rozwoju gminy, a także określa cele strategiczne, operacyjne i główne kierunki działań służące do ich realizacji.

Celem nadrzędnym strategii jest poprawa warunków życia mieszkańców, wzmacnianie rodziny, wspieranie osób i rodzin w ich trudnej sytuacji życiowej i tym samym przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Aby zrealizować powyższy cel nadrzędny w dokumencie wyznaczono następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny Nr 1: Poprawa warunków życia mieszkańców, wzmacnianie rodziny

KIERUNKI DZIAŁANIA I CELE OPERACYJNE:

- 1.1. Redukcja skutków i ograniczenie zjawisk uzależnień i przemocy.
 - Zwiększenie oddziaływań w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy
 - Redukcja negatywnych skutków uzależnień
 - Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie
- 1.2. Wzmacnianie systemu opieki nad dziećmi i rodziną.
 - Poprawa kompetencji w zakresie pełnienia roli opiekuńczo-wychowawczej

- Wzmacnianie potencjału rodziny
- 1.3. Przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych.
- Poprawa funkcjonowania osób starszych, wymagających wsparcia
 - Tworzenie warunków i promowanie aktywności seniorów

Cel strategiczny Nr 2: Wspieranie osób i rodzin w ich trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

KIERUNKI DZIAŁANIA I CELE OPERACYJNE:

2.1. Wsparcie, aktywizacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych.

- Wsparcie osób niepełnosprawnych, poprawa ich warunków funkcjonowania

2.2. Zapobieganie bezrobociu, aktywizacja na rynku pracy.

- Podwyższanie kwalifikacji zawodowych i społecznych osób zagrożonych bezrobociem
- Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy

2.3. Przeciwdziałanie bezdomności, reintegracja osób bezdomnych.

- Wspieranie osób i rodzin zagrożonych bezdomnością
- Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością

Powiązanie założeń dokumentów

Cele rewitalizacji sformułowane w niniejszym GPR wykazują spójność i wzajemne powiązanie z celami strategicznego rozwiązywania problemów społecznych w gminie Orzesze.

		Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze	
		Cel 1. Poprawa warunków życia mieszkańców, wzmacnianie rodziny	Cel 2. Wspieranie osób i rodzin w ich trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.
Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035	Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.	X	X
	Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację	X	X

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze		
	Cel 1. Poprawa warunków życia mieszkańców, wzmocnienie rodziny	Cel 2. Wspieranie osób i rodzin w ich trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.
zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.		
Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.	x	

Kierunki działań przewidziane w Gminnym Programie Rewitalizacji pozostają spójne z celami strategicznymi. Zgodność ta dotyczy przede wszystkim działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, przeciwdziałanie marginalizacji oraz wzmocnienie aktywności społecznej różnych grup mieszkańców.

Sposób realizacji założeń przez GPR

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 stanowi narzędzie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2023-2027 w odniesieniu do obszaru rewitalizacji, czyli tej części miasta, w której zdiagnozowano szczególną koncentrację problemów społecznych. GPR przekłada cele Strategii na konkretne przedsięwzięcia ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie rodzin, rozwój usług społecznych, aktywizację mieszkańców oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Realizacja celu strategicznego dotyczącego poprawy warunków życia mieszkańców i wzmocnienia rodziny będzie następować przede wszystkim poprzez działania edukacyjne, integracyjne, kulturalne, sportowe i wspierające. GPR przewiduje przedsięwzięcia skierowane do dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów oraz osób wymagających dodatkowego wsparcia, m.in. w zakresie edukacji włączającej, wsparcia pedagogiczno-psychologicznego, rozwoju kompetencji, uczestnictwa w kulturze oraz aktywności społecznej. W ten sposób Program wspiera potencjał rodzin i tworzy warunki do większego udziału mieszkańców w życiu lokalnym.

GPR realizuje również założenia Strategii dotyczące przeciwdziałania marginalizacji osób starszych. Służą temu przedsięwzięcia rozwijające usługi społeczne, aktywność seniorów oraz integrację międzypokoleniową, w tym działania takie jak Parafialny Klub Seniora czy Baza Usług Społecznych „BUS-em do odnowy”. Dzięki nim Program odpowiada na potrzebę ograniczania izolacji osób starszych, poprawy ich codziennego funkcjonowania oraz zapewnienia lokalnych form wsparcia bliżej miejsca zamieszkania.

W odniesieniu do celu strategicznego dotyczącego wspierania osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, GPR wdraża działania aktywizujące, pomocowe i integrujące mieszkańców obszaru rewitalizacji. Szczególne znaczenie mają przedsięwzięcia skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób z niepełnosprawnościami, osób bezrobotnych, rodzin wymagających wsparcia oraz mieszkańców o ograniczonym dostępie do usług. Program wzmacnia ich samodzielność, kompetencje społeczne i zawodowe oraz dostęp do wsparcia instytucjonalnego i środowiskowego.

Uzupełnieniem działań społecznych są przedsięwzięcia infrastrukturalne i przestrzenne, które również służą realizacji Strategii. Modernizacja obiektów, poprawa jakości przestrzeni publicznych, rozwój miejsc rekreacji, tworzenie parków kieszonkowych czy zwiększanie dostępności infrastruktury tworzą bezpieczne, funkcjonalne i przyjazne miejsca spotkań, aktywności i integracji mieszkańców. Dzięki temu GPR wzmacnia społeczne oddziaływanie Strategii, ponieważ poprawa warunków życia jest realizowana zarówno poprzez usługi i działania miękkie, jak i poprzez zmianę jakości otoczenia.

Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 realizuje Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2023-2027 poprzez skoncentrowane terytorialnie działania odpowiadające na najważniejsze problemy społeczne obszaru rewitalizacji. Program stanowi praktyczny mechanizm wdrażania lokalnej polityki społecznej, łącząc aktywizację mieszkańców, rozwój usług, wsparcie rodzin, integrację seniorów, przeciwdziałanie wykluczeniu oraz poprawę jakości przestrzeni codziennego życia.

7.3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Orzesze

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Orzesze zostało zatwierdzone uchwałą nr XV/124/11 z dnia 17 listopada 2011 r. z późniejszymi zmianami. Aktualnie obowiązują zmiany zatwierdzone uchwałą nr XV/156/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 26 czerwca 2025 r.

Dokument ten określa politykę przestrzenną miasta Orzesze z uwzględnieniem ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych, uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz potrzeb rozwojowych mieszkańców, a także nadaje ogólny kierunek rozwoju miasta.

Studium jako wnioski dla poszczególnych problematyk zagospodarowania przestrzennego wyznacza:

1) w zakresie ochrony środowiska:

- ochrona powierzchni ziemi i gleby – obejmująca między innymi zagadnienia dotyczące uwarunkowań wynikających z dokonanej płytkiej eksploatacji górniczej w granicach czynnych i zlikwidowanych obszarów górniczych oraz zagadnienia obowiązkowego

przeprowadzania rekultywacji terenów, na których występuje zanieczyszczenie lub niekorzystne przekształcenie ukształtowania terenu, w wyniku działalności przemysłowej i górniczej;

- przeciwdziałanie koncentracji nadmiernych zanieczyszczeń i zmniejszenie konfliktowości komponentów środowiska i obecnego użytkowania;
- ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniami przenikającymi z powierzchni;
- ochrona występowania udokumentowanych zasobów surowców mineralnych;
- ochrona gleb o najwyższej wartości bonitacyjnej (I – IV klasy bonitacyjnej użytków rolnych oraz gleby pochodzenia organicznego) i gruntów leśnych – obejmująca między innymi zagadnienia zapobiegania ich nieuzasadnionemu przeznaczeniu na cele nierolnicze i nieleśne, utrzymania jakości co najmniej na poziomie wymaganych standardów, oraz zachowania możliwości ich produkcyjnego wykorzystania;
- ochrona terenów leśnych – obejmująca między innymi zagadnienia ograniczenia chaotycznego i nieskoordynowanego (powodującego fragmentację obszarów leśnych) przeznaczenia gruntów leśnych pod zainwestowanie, w tym szczególnie w rejonach rozwoju masowej turystyki i rekreacji;
- ochrona zwierząt i roślin – obejmująca między innymi zagadnienia tworzenia systemu obszarów chronionych przyrody i krajobrazu z uwzględnieniem wdrożenia elementów projektowanej europejskiej sieci Natura 2000 oraz Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – Polska, w tym między innymi obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, na przykład stanowiących biocentra, wyspy ekologiczne oraz ostoje flory i fauny.

2) w pozostałym zakresie:

- rozbudowa europejskich i krajowych pasm rozwoju złożonych z ośrodków osadniczych, głównych ciągów infrastruktury technicznej i komunalnej;
- poprawa jakości terenów zdegradowanych;
- promowanie zwartych ośrodków osadniczych, efektywnie wykorzystujących teren, różnicowanie działalności gospodarczej;
- ochrona i wykorzystanie rekreacyjne krajobrazów kulturowych historycznych okręgów przemysłowych i pocysterskich.

Powiązanie założeń dokumentów

Cele i kierunki wyznaczone w niniejszym programie rewitalizacji wykazują spójność z kierunkami rozwoju określonymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Orzesze.

		Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Orzesze	
		Ochrona środowiska	Pozostałe cele
Cele	Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez		X

	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Orzesze	
	Ochrona środowiska	Pozostałe cele
programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.		
Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.		X
Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.	X	

7.4. Zintegrowana strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2017-2025

Na poziomie subregionalnym, kierunki rozwoju strategicznego dla gmin powiatu Mikołowskiego przedstawia Zintegrowana strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2017-2025, przyjęta uchwałą nr XXIX/612/2017 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 25 kwietnia 2017 r.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne i operacyjne w kontekście polityk rozwojowych

Cel strategiczny Nr 1: Infrastruktura społeczna oraz przestrzeń dostosowana do potrzeb obecnych i przyszłych mieszkańców OF powiatu mikołowskiego

CELE OPERACYJNE:

- 1.1. Rozwinięta i spójna infrastruktura rekreacyjna oraz kulturalna na terenie OF
- 1.2. Wysoki poziom zachowania walorów środowiskowych i przestrzennych OF
- 1.3. Rozwinięta i spójna infrastruktura dla potrzeb realizacji usług społecznych
- 1.4. Wprowadzenie spójnej polityki kształtowania przestrzeni (spójna polityka wyznaczania terenów inwestycyjnych)

Cel strategiczny Nr 2: OF powiatu mikołowskiego atrakcyjnym miejscem do zamieszkania

CELE OPERACYJNE:

- 2.1. Rozwinięta oferta opiekuńcza oraz spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych

- 2.2. Wysoki poziom usług opiekuńczych nad dziećmi
- 2.3. Wysoki poziom edukacji oraz szkolnictwa ponadpodstawowego – szczególnie branżowego
- 2.4. Rozwinięta i dostosowana do potrzeb różnych grup odbiorców oferta rozwoju osobistego i spędzania czasu wolnego dla młodzieży oraz osób dorosłych
- 2.5. Wysoki poziom integracji i aktywności społecznej mieszkańców
- 2.6. Duża dostępność do usług zdrowotnych świadczonych na wysokim poziomie
- 2.7. Wysoki poziom bezpieczeństwa na terenie OF powiatu mikołowskiego

Cel strategiczny Nr 3: Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o istniejące walory OF powiatu mikołowskiego

CELE OPERACYJNE:

- 3.1. Rozwój i wzrost konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw, szczególnie pod kątem obsługi aglomeracji śląska oraz całego województwa śląskiego
- 3.2. Rozwój atrakcyjności i funkcji turystycznych OF powiatu mikołowskiego
- 3.3. Wzrost atrakcyjności i jakości obsługi inwestycyjnej OF powiatu mikołowskiego

Cel strategiczny Nr 4: Infrastruktura techniczna i komunikacyjna dostosowana do potrzeb odbiorców

CELE OPERACYJNE:

- 4.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa komunikacyjnego
- 4.2. Wysoki poziom skomunikowania OF powiatu mikołowskiego
- 4.3. Poprawa stanu technicznego dróg i ciągów rowerowych, a także pieszych
- 4.4. Rozwój infrastruktury sieciowej służącej różnym grupom interesariuszy (w tym pod kątem uzbrojenia terenów inwestycyjnych)

Cel strategiczny Nr 5: Wysoka skuteczność i jakość współpracy JST powiatu mikołowskiego

CELE OPERACYJNE:

- 5.1. Wysoka jakość kadr i obsługi mieszkańców w urzędach oraz jednostkach podległych jst
- 5.2. Wysoki poziom wykorzystania sieci SilesiaNet i podaży e-usług
- 5.3. Spójna i skuteczna promocja walorów OF powiatu mikołowskiego (promocja turystyczna, gospodarcza jako atrakcyjnego miejsca do życia)

Powiązanie założeń dokumentów

Cele rewitalizacji sformułowane w niniejszym GPR wykazują spójność i wzajemne powiązanie z celami zintegrowanej strategii rozwoju.

Zintegrowana strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego						
		Cel nr 1: Infrastruktura społeczna oraz przestrzeń dostosowana do potrzeb obecnych i przyszłych mieszkańców OF powiatu mikołowskiego	Cel nr 2: OF powiatu mikołowskiego atrakcyjnym miejscem do zamieszkania	Cel nr 3: Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o istniejące walory OF powiatu mikołowskiego	Cel nr 4: Infrastruktura techniczna i komunikacyjna dostosowana do potrzeb odbiorców	Cel nr 5: Wysoka skuteczność i jakość współpracy JST powiatu mikołowskiego
Cele GPR	Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.	X	X	X		X
	Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.	X	X	X	X	
	Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.	X	X		X	

Kierunki działań przewidziane w Gminnym Programie Rewitalizacji pozostają spójne z celami strategicznymi Zintegrowanej strategii rozwoju powiatu mikołowskiego. Zgodność ta dotyczy przede wszystkim działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój infrastruktury społecznej i przestrzennej oraz wzmacnianie aktywności społecznej lokalnej społeczności.

Sposób realizacji założeń przez GPR

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 stanowi narzędzie realizacji założeń Zintegrowanej strategii rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z Planem Operacyjnym na lata 2017-2025 w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. Strategia powiatowa wskazuje kierunki rozwoju całego obszaru funkcjonalnego, natomiast GPR przekłada wybrane cele tej strategii na konkretne działania prowadzone w granicach Orzesza, szczególnie tam, gdzie występuje największa koncentracja problemów społecznych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych i gospodarczych.

Realizacja celu strategicznego dotyczącego infrastruktury społecznej oraz przestrzeni dostosowanej do potrzeb obecnych i przyszłych mieszkańców następuje w GPR przede wszystkim poprzez przedsięwzięcia związane z poprawą jakości przestrzeni publicznych, modernizacją zasobów oraz nadawaniem nowych funkcji obiektom o znaczeniu lokalnym. Program przewiduje działania, które mają zwiększać funkcjonalność, dostępność i bezpieczeństwo przestrzeni, a także wzmacniać jej znaczenie jako miejsca integracji, rekreacji i aktywności mieszkańców. W ten sposób GPR realizuje założenia strategii dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, rekreacyjnej, kulturalnej oraz ochrony walorów przestrzennych i środowiskowych.

GPR wdraża również cel strategiczny zakładający rozwój obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania. Służą temu działania ukierunkowane na aktywizację mieszkańców, rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i społecznej, a także przedsięwzięcia skierowane do dzieci, młodzieży, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Program wzmacnia lokalną integrację, poprawia dostęp do usług i tworzy warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego, co bezpośrednio odpowiada celom strategii dotyczącym jakości życia, aktywności społecznej i atrakcyjności osiedleńczej.

W odniesieniu do celu strategicznego dotyczącego rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o jego walory, GPR oddziałuje przede wszystkim pośrednio, poprzez poprawę jakości przestrzeni, dostępności infrastruktury oraz atrakcyjności wybranych części miasta. Modernizacja obiektów, porządkowanie przestrzeni publicznych, rozwój funkcji rekreacyjnych i kulturalnych oraz wzmacnianie lokalnej aktywności społecznej tworzą lepsze warunki dla funkcjonowania usług, drobnej przedsiębiorczości i lokalnych inicjatyw. Jednocześnie działania związane z zachowaniem i wykorzystaniem obiektów o wartości historycznej i technicznej

wspierają potencjał turystyczny oraz tożsamościowy Orzesza jako części obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego.

Cele strategii dotyczące infrastruktury technicznej i komunikacyjnej są realizowane przez GPR poprzez przedsięwzięcia poprawiające jakość infrastruktury lokalnej, dostępność komunikacyjną, bezpieczeństwo użytkowników oraz stan techniczny obiektów i przestrzeni publicznych. Szczególne znaczenie mają działania związane z budową i modernizacją infrastruktury, poprawą funkcjonalności przestrzeni oraz rozwojem rozwiązań sprzyjających codziennemu korzystaniu z usług i miejsc publicznych. Program wpisuje się również w kierunki związane z poprawą jakości środowiska, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, termomodernizację, uporządkowanie gospodarki ściekowej i podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

GPR wspiera także cel dotyczący wysokiej skuteczności i jakości współpracy jednostek samorządu terytorialnego poprzez system zarządzania, monitorowania i partycypacji społecznej. Realizacja programu zakłada współpracę Miasta Orzesze, jednostek organizacyjnych, partnerów społecznych, mieszkańców oraz Komitetu Rewitalizacji, który pełni funkcję forum dialogu i opiniowania działań. Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji realizuje założenia Zintegrowanej strategii rozwoju obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego poprzez konkretne, skoncentrowane terytorialnie działania służące poprawie jakości życia, rozwojowi infrastruktury, aktywizacji mieszkańców, wzmocnieniu funkcji rekreacyjnych i społecznych oraz poprawie atrakcyjności Orzesza jako miejsca zamieszkania, pracy i spędzania czasu wolnego.

7.5. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” została przyjęta uchwałą nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r.

Dokument określając politykę rozwoju województwa, wyznacza następujące cele strategiczne:

1. **Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej**, który obejmuje działania na rzecz konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki, oraz silnej lokalnej przedsiębiorczości.
2. **Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca**, wysoką jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, działania na rzecz aktywności mieszkańców, a także atrakcyjnego i efektywnego systemu edukacji i nauki.
3. **Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni**, obejmujący wysoką jakość środowiska, efektywną infrastrukturę, oraz atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksową rewitalizację, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu.
4. **Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym**, który obejmuje zrównoważony rozwój terytorialny, aktywną współpracę z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu i nowoczesną administrację publiczną.

Powiązanie założeń dokumentów

Założenia obu dokumentów pozostają ze sobą spójne.

		Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego			
		Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
Cele GPR	Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.	X	X		X
	Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.	X	X	X	
	Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.		X	X	X

Kierunki działań przewidziane w Gminnym Programie Rewitalizacji pozostają spójne z celami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego. Zgodność ta dotyczy przede wszystkim działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój lokalnej przedsiębiorczości, wzmacnianie aktywności społecznej oraz poprawę jakości przestrzeni i środowiska.

Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 stanowi narzędzie realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” na poziomie lokalnym, w szczególności w zakresie wzmacniania aktywności mieszkańców, poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz działań na rzecz środowiska i adaptacji do zmian klimatu. Poprzez przedsięwzięcia ukierunkowane na aktywizację społeczną, edukację, rozwój infrastruktury oraz tworzenie przyjaznych i bezpiecznych miejsc do życia, GPR przekłada cele strategiczne województwa na konkretne działania podejmowane na obszarze rewitalizacji. Tym samym program rewitalizacji wspiera realizację polityki rozwoju regionu, przyczyniając się do budowy województwa przyjaznego mieszkańcom, wysokiej jakości środowiska i przestrzeni oraz sprawnie zarządzanego rozwoju terytorialnego.

7.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego przyjęty został uchwałą nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 13 września 2016 r.

Jest to podstawowy dokument planistyczny, wyznaczający cele strategiczne województwa w układzie przestrzennym.

Miasto Orzesze należy do miejskiego obszaru funkcjonalnego w południowej części województwa śląskiego, wchodzącego w skład konurbacji śląskiej.

Plan Zagospodarowania Województwa określa następujące cele polityki przestrzennej:

1. **Nowoczesna gospodarka - promocja gospodarczego wzrostu i innowacji:** Realizowany poprzez tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii, wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych, oraz poprawę dostępności wewnętrznej regionu.
2. **Szanse rozwojowe mieszkańców - zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych:** Realizowany poprzez rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów, rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych, a także poprawę wewnętrznej integracji regionu.
3. **Przestrzeń - zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego:** Realizowany poprzez ochronę zasobów środowiska, kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich i kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.
4. **Relacje z otoczeniem - infrastrukturalne powiązania regionu:** Realizowany poprzez rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej, rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury technicznej oraz rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

Powiązanie założeń dokumentów

Cele i kierunki wyznaczone w niniejszym programie rewitalizacji wykazują spójność z kierunkami rozwoju określonymi w Planie Zagospodarowania Województwa Śląskiego. Działania rewitalizacyjne GPR mogą skutecznie wspierać realizację strategicznych priorytetów regionu.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego					
		Nowoczesna gospodarka - promocja gospodarczego wzrostu i innowacji	Szanse rozwojowe mieszkańców - zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych	Przestrzeń - zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego	Relacje z otoczeniem - infrastrukturalne powiązania regionu
Cele GPR	Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.	X	X		
	Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.	X	X	X	X
	Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.			X	X

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W niniejszym rozdziale zaprezentowano charakterystykę kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035. Przedstawiono również podstawowe założenia związane z ich realizacją, wynikające z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności dotyczących ochrony przyrody, ochrony zabytków oraz innych regulacji istotnych dla planowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych. Zasady zgłaszania oraz wyboru projektów, uwzględniające udział interesariuszy procesu rewitalizacji, zostały omówione w części poświęconej mechanizmom partycypacji społecznej.

Przedstawione w niniejszym Programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią propozycje działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów rewitalizacji na obszarze gminy. Należy jednak podkreślić, że na obecnym etapie informacje dotyczące poszczególnych zadań – w szczególności w zakresie wartości kosztorysowych, źródeł i mechanizmów finansowania oraz precyzyjnych harmonogramów realizacji – mają charakter orientacyjny i wymagają dalszego doprecyzowania. Z tego względu dane te nie mogą stanowić podstawy do ujęcia przedsięwzięć w załączniku do uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy. Wpisanie zadań do Wieloletniej Prognozy Finansowej będzie możliwe dopiero po opracowaniu szczegółowych koncepcji realizacyjnych, przygotowaniu dokumentacji projektowej oraz wskazaniu zabezpieczonych źródeł finansowania, co pozwoli na realne i odpowiedzialne planowanie obciążeń budżetu gminy w układzie wieloletnim.

8.1. Założenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane z uwzględnieniem założeń z zakresu bezpieczeństwa pożarowego, bezpieczeństwa powodziowego, ochrony zabytków, ochrony przyrody, infrastruktury drogowej, gazowej, kolejowej, technicznej elektroenergetycznej i infrastruktury telekomunikacyjnej, co zaprezentowano w dalszej części niniejszego rozdziału.

Bezpieczeństwo pożarowe

Realizowane inwestycje powinny uwzględniać obowiązujące przepisy bezpieczeństwa pożarowego w szczególności ujęte w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 822). Co więcej, w odniesieniu do projektów infrastrukturalnych stosowane będą zagadnienia mające wpływ na stan bezpieczeństwa pożarowego, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030). Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą indywidualnie weryfikowane pod tym kątem na późniejszym etapie, przed ich wdrożeniem.

Realizując przedsięwzięcia rewitalizacyjne, uwzględnić należy sprawy związane z zapewnieniem wymagań bezpieczeństwa powszechnego – w tym ochrony przeciwpożarowej, w szczególności:

- Zapewnienia dróg pożarowych do budynków oraz przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030);
- Zapewnienia wymaganych parametrów usytuowania budynków zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2022 poz. 1225);
- Zapewnienia bezpiecznej lokalizacji zakładów zwiększonego ryzyka oraz zakładów dużego ryzyka zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647);
- Zapewnienia zaopatrzenia w wodę do celów przeciwpożarowych jednostki osadniczej – zgodnie z warunkami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030);
- Lokalizację parkingów, na które są usuwane pojazdy przewożące materiały niebezpieczne – parking powinien być wykonany zgodnie z warunkami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie warunków technicznych parkingów, na które są usuwane pojazdy przewożące materiały niebezpieczne.

Bezpieczeństwo powodziowe

Na terenie gminy – poza obszarem rewitalizacji – występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują przepisy odrębne, tj. m.in. zakazy określone w art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960). W kontekście realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, obszary te wymagają więc szczególnej uwagi. W celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz zrównoważonego rozwoju gminy, działania rewitalizacyjne muszą być realizowane z uwzględnieniem ryzyka powodziowego oraz wymogami wynikającymi z ustawy Prawo wodne i odrębnych przepisów obowiązujących w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Planowane w ramach rewitalizacji inwestycje powinny uwzględniać potrzeby ekosystemu wodnego, zaś wszelkie inwestycje w systemy retencyjne powinny być projektowane z myślą o minimalizacji negatywnego wpływu na jakość wód.

W świetle art. 77 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się lokalizowania nowych cmentarzy, jak również gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania.

Zgodnie z art. 166 ust. 10 ww. ustawy, zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, w tym w ramach gminnego programu rewitalizacji, nie może:

- naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

Realizacja inwestycji w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią może wiązać się z wymogiem uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. W myśl art. 390 Prawa wodnego, pozwolenia wodnoprawne wymagane są m.in. na lokalizowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obiektów budowlanych.

Reasumując, realizacja działań rewitalizacyjnych na obszarach zagrożonych powodzią wymaga ścisłego dostosowania się do obowiązujących regulacji prawnych oraz pełnego poszanowania ustanowionych ograniczeń.

Infrastruktura drogowa

Przez obszar rewitalizacji biegnie droga krajowa nr 81 (przylega i biegnie przez podobszar rewitalizacji Woszczyce). Droga ta zgodnie z zarządzeniem nr 7 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 1 kwietnia 2025 r. w sprawie klas istniejących dróg krajowych, zaliczona jest do dróg głównych ruchu przyspieszonego „GP”.

Realizując działania rewitalizacyjne należy mieć na uwadze, że wszelkie rozwiązania wymagające ingerencji w pas drogowy drogi krajowej nr 81 jak też w jej otoczenie winny uwzględniać przepisy ustawy z 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 8890 z późn. zm.) oraz przepisy Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1518 z późn. zm.).

Infrastruktura gazowa

W przypadku konieczności przebudowy infrastruktury gazowej na obszarze opiniowanego projektu gminnego programu rewitalizacji wszystkie prace mogą być prowadzone tylko i wyłącznie w uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej.

Nadmieniamy, że dla sieci gazowej, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, obowiązują strefy kontrolowane. Szerokość strefy kontrolowanej względem poszczególnych obiektów budowlanych określa Rozdział 2 ww. Rozporządzenia oraz załącznik nr 2.

Infrastruktura kolejowa

Na terenie obszaru rewitalizacji zlokalizowana jest infrastruktura kolejowa. W granicach miasta przebiegają linie kolejowe nr 140 oraz 169:

- Linia nr 140 pierwszorzędna (w km 57,764-65,383 magistralna) linia kolejowa znaczenia państwowego; długość 67,203 km; łączy Katowice Ligotę z Nędzą; jest linią zelektryfikowaną na całej długości; zarządzana przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.;
- Linia 169 – drugorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa, łącząca Miasto Tychy z Orzeszem – Jaśkowicami; długość tej linii wynosi: 17,703 km; zarządzana przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.;
- Linia nr 159 relacji Orzesze – Wodzisław Śląski;
- Linia nr 172 relacji Gierałtowice – Orzesze (nieczynna dla ruchu pasażerskiego).

W obrębie Gminy zlokalizowane są przystanki: Orzesze, Orzesze Jaśkowice, Orzesze Miasto. Na przystankach zatrzymują się pociągi jednego przewoźnika: Koleje Śląskie.

Planując i realizując przedsięwzięcia rewitalizacyjne należy mieć na uwadze, iż PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. prowadzą obecnie prace na odcinku linii kolejowej nr 140 od Orzesza Jaśkowic (wraz ze stacją) do Tychów (bez stacji) oraz na wybranych fragmentach linii kolejowej nr 169.

Ponadto, realizując przedsięwzięcia rewitalizacyjne należy mieć na uwadze, że w sąsiedztwie linii kolejowej nie mogą być instalowane jakiegokolwiek urządzenia mogące zakłócić prace infrastruktury kolejowej, w tym systemów łączności. W przypadku realizacji prac inwestycyjnych w sąsiedztwie obszaru kolejowego należy je każdorazowo uzgodnić, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 697) z właściwą jednostką organizacyjną zarządcy infrastruktury kolejowej, tj. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Tarnowskich Górach. Co ważne, zagospodarowanie terenów sąsiadujących z infrastrukturą kolejową oraz wszelkie zamierzenia inwestycyjne planowane do realizacji w ich sąsiedztwie powinny być zgodne z przepisami odrębnymi, w tym z ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 697), rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1247, z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1744, z późn. zm.), ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725, z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225, z późn. zm.), ustawą z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54, z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia

14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

W szczególności należy podkreślić, że:

- Stacja kolejowa, przystanki osobowe i przejazdy kolejowo-drogowe mogą stanowić dodatkowe źródło uciążliwości akustycznych.
- Przy przeznaczaniu i zagospodarowaniu terenu działek w sąsiedztwie przejazdów kolejowo-drogowych należy uwzględnić stosowanie na tych przejazdach sygnalizatorów drogowych wyposażonych w urządzenia emitujące sygnał dźwiękowy oraz podawanie przez obsługę pociągów zbliżających się do przejazdów sygnału Rp 1 „Bacność”. Stosowanie sygnałów dźwiękowych, generowanych przez urządzenia na sygnalizatorach drogowych oraz podawanie sygnału Rp 1 „Bacność” może stanowić uciążliwość dla otoczenia.
- Zapisy przedmiotowego dokumentu nie mogą ograniczać możliwości budowy nowych obiektów budowlanych ani też nakładać ograniczeń realizacji kolejowych związanych z budową infrastruktury kolejowej, telekomunikacyjnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą związaną z budową systemu GSM-R (infrastruktura światłowodowa i energetyczna).

Infrastruktura techniczna elektroenergetyczna

Postanowienia niniejszego dokumentu, w tym zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, realizowane będą zgodnie z następującymi zapisami:

- wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej należy uwzględnić pasy technologiczne (pasy ochrony funkcyjnej) w obrębie tychże linii,
- wszystkie obiekty przewidywane do budowy, przebudowy lub remontu w zbliżeniu lub na skrzyżowaniu z infrastrukturą techniczną elektroenergetyczną podlegają przepisom odrębnym,
- należy zapewnić swobodny dostęp i dojazd do infrastruktury technicznej elektroenergetycznej, w tym stacji elektroenergetycznych, linii elektroenergetycznych oraz konstrukcji wsporczych (słupów) w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych lub usuwania awarii,
- zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się z planowanej, budowanej, przebudowywanej, remontowanej i istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej na podstawie przepisów odrębnych.

Infrastruktura telekomunikacyjna

Jeśli podczas realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wystąpi kolizja z istniejącymi urządzeniami telekomunikacyjnymi, należy zwrócić się do właściciela tych urządzeń z wnioskiem o wydanie warunków technicznych dotyczących ich zabezpieczenia lub przeniesienia.

Infrastruktura wodociągowa

W obszarze granic administracyjnych Miasta Orzesze przebiegają trasy wodociągów: DN 1400 mm, DN 1200 mm, DN 500 mm, PE 250 mm. Strefy ochronne (techniczne) dla tych wodociągów wynoszą odpowiednio: po m.in. 10,0 mb z obu stron magistrali DN 1400 mm i DN 1200 mm, po min. 4,0 mb z obu stron wodociągu DN 500 mm, po min. 3,0 mb z obu stron wodociągu PE 250 mm.

Realizując przedsięwzięcia rewitalizacyjne należy mieć na uwadze, że w obszarach stref technicznych nie należy budować obiektów, sadzić drzew i krzewów, a ogrodzenia, drogi i place zabaw powinny być wykonane z materiałów rozbieralnych. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. zastrzega sobie prawo dostępu do wodociągów w ramach stref technicznych w celach związanych z usuwaniem awarii o raz konserwacją urządzeń wodociągowych. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne kolidujące ze wskazanymi wyżej strefami technicznymi urządzeń wodociągowych oraz bezpośrednio z nimi sąsiadujące należy uzgadniać ze Spółką zgodnie z zapisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.

Ochrona zabytków

Należy podkreślić, że ewentualne planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące obiekty lub obszary zabytkowe prowadzone będą zgodnie z zasadami ochrony zabytków, tzn. zostaną rozpatrzone indywidualnie przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na etapie uzyskiwania stosownych pozwoleń i uzgodnień przez właścicieli tychże obiektów.

W przypadku obiektów oraz obszarów wpisanych do rejestru zabytków województwa śląskiego, wymagają one odrębnych pozwoleń konserwatorskich na działania wymienione w art. 36 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292). Natomiast obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków wymagają wcześniejszych uzgodnień ze Śląskim Konserwatorem Zabytków na podstawie art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 418). Oznacza to zatem, że dla obiektów i obszarów zabytkowych obowiązują odrębne przepisy, a prace w ich obrębie mogą zostać wykonane po uzyskaniu wymaganych pozwoleń lub uzgodnień konserwatorskich wg. ww. ustaw.

Reasumując, inwestycje prowadzone na obszarach oraz w zabytkach objętych ww. formami ochrony konserwatorskiej rozpatrywane będą więc indywidualnie, a prace w ich obrębie będą mogły zostać wykonane dopiero po uzyskaniu stosownych pozwoleń lub uzgodnień konserwatorskich wg. ww. ustaw.

Ochrona przyrody

Postanowienia niniejszego programu, w tym zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, realizowane będą zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a zatem także z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13).

Teren gminy zlokalizowany jest w zasięgu Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Na terenie gminy wyznaczono również pomniki przyrody.

W trakcie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy w szczególności mieć na uwadze zakazy obowiązujące na terenie parku krajobrazowego, które określone są w art. 17 ww. ustawy, w tym m.in. zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne – z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych.

W parku krajobrazowym zakazuje się niszczenia i uszkodzenia obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w planie ochrony dla parku krajobrazowego.

W przypadku konieczności realizacji działań rewitalizacyjnych w sposób prowadzący do naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do pomników przyrody należy uprzednio uzyskać stosowne zezwolenia (art. 44 ust. 3 ww. ustawy o ochronie przyrody), a w przypadku konieczności wycinki drzew – uprzednio znieść ochronę pomnikową.

Szczególną uwagę należy zachować podczas prowadzenia ewentualnych prac budowlanych, remontowo=modernizacyjnych, terenowych/niwelacyjnych czy rozbiórkowych. W przypadku gdy realizacja poszczególnych inwestycji będzie wiązała się z naruszeniem zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną, przeprowadzenie planowanych czynności może nastąpić dopiero po uzyskaniu stosowanego zezwolenia na odstępstwo od zakazów w stosunku do gatunków chronionych, na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

W przypadku inwestycji prowadzonych w obrębie istniejących obiektów budowlanych (takich jak np. prace remontowe elewacji), konieczne jest przestrzeganie wytycznych do prowadzenia tego rodzaju prac w aspekcie ochrony ptaków oraz nietoperzy i ich siedlisk. Mając na uwadze możliwość zniszczenia siedlisk gatunków chronionych w trakcie prowadzonych prac budowlanych, drogowych czy remontowych (w szczególności w związku z planowanymi inwestycjami prowadzonymi w obrębie istniejących obiektów budowlanych, m.in. działań termomodernizacyjnych lub prac remontowych dachu i/lub elewacji), należy przewidzieć stosowanie działań minimalizujących i kompensacyjnych, takich jak:

- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczych przed rozpoczęciem prac (np. uprzednie zinwentaryzowanie gatunków zasiedlających budynek),
- dostosowanie terminów przeprowadzenia robót do cyklu życiowego zwierząt, tj. realizacja prac w terminach minimalizujących ryzyko niszczenia lęgów ptaków i siedlisk nietoperzy,
- zapewnienie nadzoru przyrodniczego podczas realizacji inwestycji,
- zastosowanie rozwiązań kompensacyjnych w przypadku nieuniknionego zniszczenia siedlisk (np. montaż budek lęgowych i schronów dla nietoperzy, zakładanie nowych nasadzeń drzew i krzewów rodzimych gatunków, tworzenie łąk kwietnych i zadrzewień śródmiejskich).

W przypadku działań rewitalizacyjnych związanych z nowymi nasadzeniami zieleni, preferowane będzie stosowanie nasadzeń gatunków rodzimych, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych. Zaleca się więc, by realizatorzy przedsięwzięć rewitalizacyjnych w tym zakresie uwzględnili tę kwestię – projekty będą weryfikowane pod tym względem w późniejszej fazie, przed ich wdrożeniem.

Tereny górnicze

Obszar rewitalizacji zlokalizowany jest częściowo w granicach obszaru i terenu górniczego „Łaziska II”. W granicach tego obszaru górniczego występują dwa zagospodarowane górniczo złoża węgla kamiennego: złożo „Łaziska” i złożo „Bolesław Śmiały”³.

³ Polska Grupa Górnicza S.A. Oddział KWK „Bolesław Śmiały” posiada koncesję nr 116/94 z dnia 27.07.1994 r., zaktualizowaną w dniu 17.06.2020 r., na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Łaziska” i „Bolesław Śmiały”, która obowiązuje do dnia 31.12.2040 r. PGG S.A. Oddział KWK „Bolesław Śmiały” zastrzega sobie prawo do realizacji uprawnień wynikających z posiadanej koncesji.

Ewentualna realizacja obiektów budowlanych w ramach działań rewitalizacyjnych powinna każdorazowo uwzględniać informacje o aktualnych warunkach geologiczno-górnictwowych, dotyczące dokonanej eksploatacji oraz prognozowanych wpływów projektowanej eksploatacji górniczej.

8.2. Lista przedsięwzięć podstawowych

Niniejszy rozdział zawiera charakterystykę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji w ramach otwartego naboru (szczegółowe informacje w rozdziale 11).

Każde spośród zgłoszonych przedsięwzięć zostało przedstawione w formie tabeli, zawierającej szczegółowe informacje na temat celu projektu, zakresu działań, lokalizacji i terminu realizacji, grupy interesariuszy, potencjalnych partnerów, szacowanej wartości oraz źródeł finansowania. Grupa przedsięwzięć podstawowych obejmuje 18 projektów odpowiadających na zdiagnozowane w mieście problemy i negatywne zjawiska. Stanowią one kluczowy element realizacji celów programu – ich wdrożenie przyczyni się do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej oraz osiągnięcia zamierzonej wizji obszaru rewitalizacji.

Lista przedsięwzięć podstawowych obejmuje następujące projekty:

1. Budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jaśkowicach
2. Modernizacja budynku dawnego ZREMB
3. Rozbudowa budynku OSP Woszczyce
4. Remont zabytkowej wieży wodnej przy ul. Dworcowej w Orzeszu wraz z adaptacją na cele magazynu na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej
5. Stworzenie parków kieszonkowych na obszarze rewitalizacji w Orzeszu 2, Jaśkowicach i Woszczycach
6. Termomodernizacja budynków komunalnych administrowanych przez ZGKiM w Orzeszu
7. Budowa oczyszczalni ścieków wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w Woszczycach
8. Edukacja Ekologiczna Mieszkańców
9. Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
10. Orzeski Jarmark Bożonarodzeniowy
11. „Literackie poniedziałki” – comiesięczne spotkania autorskie
12. Nowoczesna Edukacja w Orzeszu
13. Uniwersytet Kreatywnego Orzeszka
14. Edukacja Włączająca w Orzeszu
15. Centrum Wsparcia Pedagogiczno-Psychologicznego
16. Modernizacja boiska sportowego w Woszczycach
17. Parafialny Klub Seniora
18. Baza Usług Społecznych "BUS-em do odnowy"

Tabela 18. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1

Lp.	1
Nazwa projektu	Budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jaśkowicach
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji – Jaśkowice Działki nr: 1181/306; 1182/306; 1460/291; 1127/292; 1150/388; 1458/291 <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest poprawa dostępności transportowej i integracji różnych form mobilności poprzez budowę nowoczesnego centrum przesiadkowego w Orzeszu – Jaśkowicach, wspierającego rozwój zrównoważonego transportu oraz przeciwdziałającego wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C2. K1. C2. K3. C3. K1.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Niewystarczająca integracja transportu publicznego (brak skoordynowanego miejsca przesiadek). – Słaba dostępność komunikacyjna obszaru, utrudniająca dojazd do miejsc pracy, edukacji i usług. – Niski standard infrastruktury okołotransportowej (brak zadaszeń, parkingów, bezpiecznych dojazdów). – Niewystarczająca infrastruktura typu „Park&Ride” i „Bike&Ride”. – Niska estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej w rejonie przystanków. – Wykluczenie komunikacyjne części mieszkańców, w tym osób starszych i młodzieży. – Wysoki udział transportu indywidualnego, generujący emisję spalin i hałas.
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Budowa infrastruktury przesiadkowej, w tym: – zatok autobusowych i/lub przebudowa istniejących przystanków, – peronów i zadaszonych wiat, – czytelnego systemu informacji pasażerskiej. 2. Utworzenie parkingów typu „Park&Ride” oraz „Bike&Ride”, w tym: – miejsc postojowych dla samochodów, – stojaków i zadaszonych miejsc dla rowerów. 3. Poprawa bezpieczeństwa i dostępności przestrzeni, poprzez: – budowę i modernizację chodników oraz dojazd do przystanków, – oświetlenie terenu, – monitoring wizyjny. 4. Zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni publicznej wokół centrum przesiadkowego (mała architektura, zieleń). 5. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym likwidacja barier architektonicznych.
Czas realizacji	2026-2028
Opis działań zap. dostępność	W ramach budowy centrum przesiadkowego w Orzeszu – Jaśkowicach (w rejonie stacji kolejowej) zaplanowano kompleksowe rozwiązania zapewniające dostępność infrastruktury osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego. • Dostępność architektoniczna: – wykonanie bezprogowych dojazdów do peronów i przystanków, – odpowiednie szerokości ciągów pieszych umożliwiające swobodne poruszanie się osobom na wózkach, – obniżone krawężniki i łagodne pochylenie,

Lp.	1	
Nazwa projektu	Budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jańkovicach	
	- wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami w bezpośrednim sąsiedztwie wejść, - montaż wiat i peronów dostosowanych wysokością do taboru, - zapewnienie antypoślizgowych nawierzchni. • Dostępność sensoryczna - zastosowanie ścieżek prowadzących i pól uwagi dla osób z dysfunkcją wzroku, - kontrastowe oznakowanie krawędzi peronów i schodów, - czytelne tablice informacyjne o wysokim kontraście, - odpowiednie, równomierne oświetlenie terenu. • Dostępność informacyjno-komunikacyjna - czytelny system informacji pasażerskiej (wizualnej), - możliwość wprowadzenia komunikatów głosowych, - intuicyjne oznakowanie stref przesiadkowych (piktogramy), - zapewnienie dostępności informacji o rozkładach jazdy w formie cyfrowej.	
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się	
Szacowana wartość	4 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	600 000,00 zł
	Fundusze UE	3 400 000,00 zł [EFRR]
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	1. Liczba wybudowanych centrów przesiadkowych: 1 szt 2. Liczba utworzonych miejsc postojowych w systemie „Park&Ride”: min. 76 szt 3. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - 1 obiekt
	Sposób pomiaru	1. Odbiór robót budowlanych 2. Odbiór robót budowlanych 3. Odbiór robót budowlanych
	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba przedsięwzięć proekologicznych: 1 szt
	Sposób pomiaru	1. Raport z realizacji projektu

Tabela 19. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2

Lp.	2
Nazwa projektu	Modernizacja budynku dawnego ZREMB
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Fabryczna 3, 43-180 Orzesze <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest rewitalizacja i kompleksowa adaptacja częściowo zdegradowanego budynku dawnego ZREMB w Orzesze (Jaśkowice) poprzez jego termomodernizację oraz dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w celu zwiększenia dostępności usług społecznych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K1. C2. K1. C2. K2. C3. K3.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Niewystarczająca dostępność infrastruktury społecznej dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. – Występowanie barier architektonicznych ograniczających dostęp do usług publicznych. – Niewykorzystany potencjał zdegradowanego obiektu przemysłowego (dawny ZREMB), użytkowanego jedynie częściowo. – Niska efektywność energetyczna budynku, generująca wysokie koszty utrzymania. – Ograniczona oferta wsparcia terapeutycznego i rehabilitacyjnego na terenie gminy. – Ryzyko dalszej degradacji technicznej budynku, co pogłębia negatywne zjawiska przestrzenne i społeczne w obszarze rewitalizacji. – Wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnościami oraz niedostateczna integracja społeczna tej grupy.
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Termomodernizacja budynku: • docieplenie przegród zewnętrznych (ściany, stropodach), • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, • modernizacja źródła ciepła i instalacji grzewczej, • poprawa efektywności energetycznej obiektu. 2. Modernizacja techniczna: • wymiana / modernizacja instalacji elektrycznej i sanitarnej, • dostosowanie budynku do obowiązujących przepisów ppoż. i BHP, • remont ciągów komunikacyjnych i części wspólnych. 3. Adaptacja I i III piętra: • likwidacja barier architektonicznych, • montaż windy umożliwiającej dostęp osobom z niepełnosprawnościami, • dostosowanie sanitariatów, • utworzenie zaplecza socjalnego i administracyjnego, • udostępnienie wolnej przestrzeni lokalnej społeczności wg. potrzeb.
Czas realizacji	2026-2029
Opis działań zap. dostępność	W ramach inwestycji zostaną zlikwidowane bariery architektoniczne poprzez zapewnienie bezprogowych wejść, montaż windy lub platformy umożliwiającej dostęp na wyższe kondygnacje, dostosowanie ciągów komunikacyjnych oraz sanitariatów do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Obiekt zostanie wyposażony w czytelne, kontrastowe oznakowanie oraz piktogramy ułatwiające orientację osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

Lp.	2	
Nazwa projektu	Modernizacja budynku dawnego ZREMB	
	Zastosowane rozwiązania będą zgodne z zasadą projektowania uniwersalnego i umożliwią bezpieczne, samodzielne korzystanie z infrastruktury przez osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności.	
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się	
Szacowana wartość	7 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	1 050 000,00 zł
	Fundusze UE	5 950 000,00 zł [EFRR]
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji: 1
	Sposób pomiaru	Odbiór robót budowlanych
	Wskaźniki rezultatu	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej; szacowana emisja gazów cieplarnianych; roczne zużycie energii pierwotnej
	Sposób pomiaru	Dane z audytu Ex-post

Tabela 20. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3

Lp.	3	
Nazwa projektu	Rozbudowa budynku OSP Woszczyce	
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Piaskowa 9, 43-180 Orzesze <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego oraz integracji społecznej mieszkańców poprzez rozbudowę i modernizację budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Orzeszu – Woszczykach, poprawiając warunki funkcjonowania jednostki oraz zwiększając dostępność infrastruktury dla lokalnej społeczności.	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K1. C1. K3. C2. K1. C3. K3.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Niedostateczna infrastruktura bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji. – Ograniczone możliwości operacyjne jednostki OSP (niewystarczająca powierzchnia, zaplecze techniczne i socjalne). – Brak odpowiedniej przestrzeni do prowadzenia działań szkoleniowych i integracyjnych dla mieszkańców. – Degradacja techniczna istniejącego obiektu i niedostosowanie do aktualnych przepisów. – Ograniczona dostępność budynku dla osób ze szczególnymi potrzebami. – Niewystarczająca oferta aktywizacji społecznej w dzielnicy Woszczyce.	
Zakres realizowanych zadań	1. Rozbudowa budynku OSP (powiększenie części garażowej i zaplecza). 2. Modernizacja istniejących pomieszczeń operacyjnych i socjalnych. 3. Modernizacja instalacji (elektrycznej, sanitarnej, grzewczej). 4. Zagospodarowanie terenu wokół obiektu. 5. Dostosowanie budynku do aktualnych przepisów ppoż., BHP i budowlanych.	
Czas realizacji	2026-2029	
Opis działań zap. dostępność	W ramach inwestycji zostaną zlikwidowane bariery architektoniczne poprzez zapewnienie bezprogowych wejść, dostosowanie ciągów komunikacyjnych oraz sanitariatów do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Obiekt zostanie wyposażony w czytelne, kontrastowe oznakowanie oraz piktogramy ułatwiające orientację osobom z niepełnosprawnością intelektualną. Zastosowane rozwiązania będą zgodne z zasadą projektowania uniwersalnego i umożliwią bezpieczne, samodzielne korzystanie z infrastruktury przez osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Rozwiązania te umożliwią korzystanie z obiektu zarówno strażakom, jak i mieszkańcom uczestniczącym w szkoleniach i wydarzeniach lokalnych.	
Ewentualni partnerzy	OSP Woszczyce, Sołectwo Woszczyce, Sołectwo Zazdrość, Sołectwo Królówka	
Szacowana wartość	1 500 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	1 500 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	1. Liczba rozbudowywanych obiektów: 1 2. Liczba obiektów dostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami: 1
	Sposób pomiaru	1. Odbiór robót budowlanych 2. Odbiór robót budowlanych

Lp.	3	
Nazwa projektu	Rozbudowa budynku OSP Woszczyce	
	Wskaźniki rezultatu	Liczba osób objętych poprawą bezpieczeństwa publicznego
	Sposób pomiaru	Według danych ewidencyjnych

Tabela 21. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4

Lp.	4	
Nazwa projektu	Remont zabytkowej wieży wodnej przy ul. Dworcowej w Orzeszu wraz z adaptacją na cele magazynu na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej	
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji – Orzesze 2 ul. Dworcowa, 43-180 Orzesze <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez remont wieży wodnej jako zabytku techniki. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców Miasta Orzesze oraz wzmocnienie odporności miasta na wszelkiego rodzaju zagrożenia poprzez stworzenie jednego centralnego magazynu usytuowanego w dobrze skomunikowanej lokalizacji w centrum miasta. Poprawa estetyki zabytku.	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C2. K1. C2. K2.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Sfera techniczna – zły stan techniczny obiektu wieży wodnej. Sfera przestrzenno-funkcjonalna – wysoki stopień zniszczenia obiektu zabytkowego; słaba estetyka otoczenia. Sfera społeczna – zagrożenie bezpieczeństwa lokalnej społeczności wynikające z rozproszenia zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej, które obecnie znajdują się w różnych lokalizacjach na terenie miasta.	
Zakres realizowanych zadań	Kompleksowe prace remontowo – budowlane, w szczególności: wykonanie izolacji poziomej i pionowej fundamentów, osuszenie ścian parteru naprawa stropów, wymiana uszkodzonych elementów stalowych wymiana stolarki okiennej i drzwiowej renowacja lub demontaż całej instalacji wodnej wykonanie nowych schodów wewnętrznych wymiana pokrycia dachowego i zniszczonych elementów więźby dachowej z jej impregnacją wykonanie nowych instalacji wewnętrznych, remont instalacji odgromowej Adaptacja obiektu na cele magazynu na sprzęt z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej: doposażenie w agregat prądotwórczy i regały, na których przechowywane będą sprzęty do ochrony ludności i obrony cywilnej	
Czas realizacji	2027-2028	
Opis działań zap. dostępność	W toku prac adaptacyjnych nastąpi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnościami.	
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się	
Szacowana wartość	1 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	50 000,00 zł
	Publiczne środki krajowe	950 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba wyremontowanych obiektów (zabytków): 1 Liczba zaadaptowanych obiektów na potrzeby obronności: 1

Lp.	4	
Nazwa projektu	Remont zabytkowej wieży wodnej przy ul. Dworcowej w Orzeszu wraz z adaptacją na cele magazynu na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej	
Sposób pomiaru	1. Odbiór robót budowlanych 2. Odbiór robót budowlanych	
Wskaźniki rezultatu	1. Poprawa stanu technicznego obiektu 2. Zwiększenie wartości rynkowej i użytkowej obiektu	
Sposób pomiaru	1. Wykonanie operatu szacunkowego 2. Ekspertyza stanu technicznego	

Tabela 22. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5

Lp.	5	
Nazwa projektu	Stworzenie parków kieszonkowych na obszarze rewitalizacji w Orzeszu 2, Jaśkowicach i Woszczycach	
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszary rewitalizacji: Orzesze 2, Jaśkowice, Woszczyce <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	• Utworzenie parków kieszonkowych wraz z zagospodarowaniem zielenią ich otoczenia • Zagospodarowanie nieużytkowanych przestrzeni • Poprawa mikroklimatu i obniżenie temperatury otoczenia	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C2. K1. C2. K2. C3. K1. C3. K2.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: - Sfera przestrzenno-funkcjonalna – brak zielonej infrastruktury, słaba estetyka otoczenia - Sfera społeczna – brak miejsc spotkań w plenerze dla mieszkańców	
Zakres realizowanych zadań	1. Analiza i inwentaryzacja terenu 2. Wykonanie koncepcji zagospodarowania terenu 3. Uporządkowanie terenu i przygotowanie pod inwestycję 4. Wykonanie nawierzchni, infrastruktury i / lub małej architektury 5. Nasadzenia roślinności	
Czas realizacji	2029-2035	
Opis działań zap. dostępność	Przestrzeń będzie dostępna architektonicznie dla osób ze szczególnymi potrzebami.	
Ewentualni partnerzy	ZAKŁAD GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ UL. WIENIAWSKIEGO 4, 43-180 ORZESZE	
Szacowana wartość	400 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	80 000,00 zł
	Środki publiczne krajowe	320 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	1. Ilość nowych parków kieszonkowych: 4 2. Powierzchnia terenów zieleni urządzonej – max. 4 x 500 m²
	Sposób pomiaru	1. Wykonana koncepcja zagospodarowania terenu 2. Wykonana koncepcja zagospodarowania terenu
	Wskaźniki rezultatu	1. Wzrost jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznej 2. Liczba osób korzystających z parków
	Sposób pomiaru	1. Zdjęcia wykonane przed i po wykonaniu parków 2. Liczba osób zostanie oszacowana na późniejszym etapie

Tabela 23. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6

Lp.	6	
Nazwa projektu	Termomodernizacja budynków komunalnych administrowanych przez ZGKiM w Orzeszu	
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszary rewitalizacji: Orzesze 2, Woszczyce Orzesze – Woszczyce Ul. Długosza 40, Długosza 41, Długosza 43, Długosza 48, Długosza 64, Klonowa 10 Orzesze – Centrum Ul. Gliwicka 102, Gliwicka 104, Gliwicka 105, Grzegorzycza 4 <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej budynków komunalnych, redukcja niskiej emisji, obniżenie kosztów ich utrzymania oraz poprawa estetyki budynków.	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C3. K3.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Niska efektywność energetyczna budynku, generująca wysokie koszty utrzymania. – Ryzyko dalszej degradacji technicznej budynku, co pogłębia negatywne zjawiska przestrzenne i społeczne w obszarze rewitalizacji.	
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Termomodernizacja budynku: – docieplenie przegród zewnętrznych (ściany, stropodach, wykonanie izolacji poziomej i pionowej ścian fundamentowych), – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, – modernizacja źródła ciepła i instalacji grzewczej, – poprawa efektywności energetycznej obiektu.	
Czas realizacji	2029-2035	
Opis działań zap. dostępność	W miarę możliwości (m.in. ochrona konserwatorska) zastosowanie rozwiązań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.	
Ewentualni partnerzy	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Orzeszu ul. Wieniawskiego 4 43-180 Orzesze	
Szacowana wartość	4 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	600 000,00 zł
	Fundusze UE	1 700 000,00 zł [EFRR]
	Środki publiczne krajowe	1 700 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	1. Liczba obiektów poddanych termomodernizacji: 10
	Sposób pomiaru	1. Odbiór robót budowlanych
	Wskaźniki rezultatu	1. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej 2. Szacowana emisja gazów cieplarnianych 3. Roczne zużycie energii pierwotnej
	Sposób pomiaru	1. Dane z audytu energetycznego 2. Dane z audytu energetycznego 3. Dane z audytu energetycznego

Tabela 24. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7

Lp.	7	
Nazwa projektu	Budowa oczyszczalni ścieków wraz budową sieci kanalizacji sanitarnej w Woszczycach	
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji – Woszczyce Działka nr: 716/82 oraz część działki nr 720/82 <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Budowa oczyszczalni ścieków wraz siecią kanalizacji sanitarnej z przyłączami umożliwi odprowadzanie ścieków do systemu zbiorczego i ich efektywne oczyszczanie, eliminując dotychczasowe źródła zanieczyszczeń. Inwestycja poprawi warunki sanitarne i komfort życia mieszkańców, zmniejszy ryzyko środowiskowe oraz stworzy warunki do zrównoważonego rozwoju funkcji mieszkaniowych i gospodarczych na obszarze rewitalizacji.	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C3. K2.	
Opis problemu	Projekt ma na celu niwelowanie problemów takich jak: • niewystarczający stopień wyposażenia w urządzenia techniczno – sanitarne, • niski komfort życia mieszkańców i ryzyko dla zdrowia, • zrzut ścieków do rowów i na pola, • ryzyko zanieczyszczenia wód. Brak infrastruktury sanitarnej hamuje rozwój budownictwa mieszkaniowego i inwestycji gospodarczych na tym terenie, co wpływa m.in. na zmniejszenia zatrudnienia.	
Zakres realizowanych zadań	Budowa oczyszczalni ścieków i budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z budową studni kanalizacyjnych, oraz innych urządzeń technicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie systemu na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej.	
Czas realizacji	2030-2035	
Opis działań zap. dostępność	-	
Ewentualni partnerzy	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Orzeszu ul. Wieniawskiego 4 43-180 Orzesze	
Szacowana wartość	2 500 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	375 000,00 zł
	Publiczne środki krajowe	2 125 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	1. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej: 1700 m 2. Ilość oczyszczalni: 1
	Sposób pomiaru	1. Odbiór robót budowlanych 2. Odbiór robót budowlanych
	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków: 200 RLM
	Sposób pomiaru	1. Rejestr na podstawie dokumentacji projektowej

Tabela 25. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8

Lp.	8
Nazwa projektu	Edukacja Ekologiczna Mieszkańców
Podmiot realizujący projekt	Urząd Miejski Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 13 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszary rewitalizacji: Orzesze 2, Jaśkowice, Woszczyce. Przedsięwzięcie obejmuje również obszar poza rewitalizacją: Plac targowy zlokalizowany w centrum Miasta lub sala w budynku Orzeskiego Centrum Możliwości przy ul. Św. Wawrzyńca 13 <i>[częściowo na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównymi celami są działania prospołeczne obejmujące swoją strefą działania gospodarcze, społeczne techniczne oraz środowiskowe, ukierunkowane na podniesienie świadomości mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia. Projekt ma na celu wyprowadzenie mieszkańców z obszaru tzw. ubóstwa energetycznego oraz wykluczenia społecznego. Pomoc w sprawach technicznych i merytorycznych związanych z przygotowaniem i sporządzeniem dokumentacji niezbędnej do ubiegania się i do złożenia wniosków w różnych programach czy projektach. Czyste Powietrze, LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit”, Gminny program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C3. K1. C3. K3.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – brak świadomości społecznej, ekologicznej mieszkańców – niska aktywność społeczna w zakresie działań proekologicznych
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. W ramach tego projektu są i będą organizowane spotkania informacyjno-edukacyjne, które mają na celu podnoszenie wiedzy i świadomości w zakresie ochrony środowiska oraz przepisów prawa, które je dotyczą. Tematyka tych spotkań/wydarzeń obejmuje takie zagadnienia jak: – edukację mieszkańców na tematy związanej z ochroną środowiska i poprawę jakości powietrza, – obowiązki wynikające z uchwały antyśmogowej oraz przepisów i norm obecnie obowiązujących, – terminami wymiany nieefektywnych źródeł ciepła, – możliwości uzyskania dofinansowania do modernizacji systemów grzewczych i termomodernizacji budynków mieszkalnych. Realizacja tych działań bezpośrednio przyczynia się do: – zwiększenia świadomości ekologicznej i ekonomicznej mieszkańców, – zwiększenia dostępu do rzetelnych i aktualnych informacji oraz o możliwościach skorzystania z nich, – wzmocnienie aktywności społecznej i obywatelskiej poprzez zachęcanie do udziału w inicjatywach i spotkaniach społecznych, – poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych oraz stanu środowiska naturalnego, – budowanie postaw proekologicznych i odpowiedzialności za jakość powietrza oraz otoczenie lokalne, – ograniczenia wykluczenia informacyjnego, szczególnie wśród osób starszych, zagrożonych wykluczenia społecznie, – ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, – poprawę jakości powietrza, w szczególności w zakresie redukcji przekroczeń poziomów pyłów zawieszonych PM10 i PM 2.5.
Czas realizacji	2026-2035

Lp.	8	
Nazwa projektu	Edukacja Ekologiczna Mieszkańców	
Opis działań zap. dostępność	Spotkania organizowane na otwartej przestrzeni oraz w miejscach, które są wyposażone w podjazdy bądź w windy umożliwiające osobom z niepełnosprawnościami kontakt z przedstawicielami UM Orzesze bądź z przedstawicielami organizacji pomocy publicznej.	
Ewentualni partnerzy	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Katowicach, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	
Szacowana wartość	30 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet gminy	30 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba uczestników spotkań
	Sposób pomiaru	Lista obecności, liczba zorganizowanych spotkań
	Wskaźniki rezultatu	Liczba osób, które skorzystają z dotacji, programu
	Sposób pomiaru	Dane z bazy CEEB (Centralna Ewidencja Emisyjności Budynku), statystyka złożonych wniosków

Tabela 26. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9

Lp.	9	
Nazwa projektu	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Podmiot realizujący projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzeszu ul. Powstańców 5B 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszary rewitalizacji: Orzesze 2, Jaśkowice, Woszczyce Siedziba MOPS ul. Powstańców 5B Przedsięwzięcie obejmuje również obszar poza rewitalizacją: sala w budynku Orzeskiego Centrum Możliwości przy ul. Św. Wawrzyńca 13 <i>[częściowo na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	• Poprawa i umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej • Zapobieganie wykluczeniu społecznemu	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K1.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: - Bezrobocie – przemoc domowa - Wykluczenie społeczne seniorów - Niski poziom kompetencji rodzicielskich	
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Organizacja wsparcia dla dzieci i rodziców z rodzin z obszaru rewitalizacji, w tym: - zajęcia z psychologiem 2. Aktywizacja seniorów do wspólnego, zorganizowanego spędzania czasu, poprzez: - pobudzenie samopomocy wśród osób starszych - organizowanie zajęć 3. Warsztaty edukacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	
Czas realizacji	2027-2030	
Opis działań zap. dostępność	• Zorganizowanie wydarzeń w miejscach dostępnych architektonicznie • Spełnienie wymogów dostępności cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej podczas informowania o wydarzeniach w ramach przedsięwzięcia	
Ewentualni partnerzy	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze	
Szacowana wartość	100 000,00 zł	
Źródła finansowania	Fundusze UE	100 000,00 zł [EFS+]
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba zorganizowanych spotkań
	Sposób pomiaru	Liczba osób, które otrzymały wsparcie
	Wskaźniki rezultatu	Liczba mieszkańców objętych pomocą
	Sposób pomiaru	Liczba odbiorców zajęć

Tabela 27. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10

Lp.	10
Nazwa projektu	Orzeski Jarmark Bożonarodzeniowy
Podmiot realizujący projekt	Miejski Ośrodek Kultury w Orzeszu ul. Rynek 1 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie jest w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Orzesze 2 Targowisko miejskie ul. Świętego Wawrzyńca 43-180 Orzesze <i>[poza obszarem rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest integracja społeczności lokalnej, prezentacja lokalnych artystów, kultywowanie tradycji świątecznych, promocja miasta oraz regionalnych produktów i twórców/przedsiębiorców przy jednoczesnym tworzeniu wyjątkowej, świątecznej atmosfery.
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K1. C1. K2. C1. K3. C2. K1. C2. K2. C2. K3.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Niski stopień integracji mieszkańców.
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Planowanie i organizacja – opracowanie koncepcji wydarzenia (tematyka, program, atrakcje), – ustalenie terminu i harmonogramu, – przygotowanie budżetu oraz pozyskanie sponsorów. 2. Formalności i bezpieczeństwo – uzyskanie wymaganych pozwoleń i zgłoszeń, – opracowanie regulaminu wydarzenia, – zapewnienie ochrony i zabezpieczenia medycznego, – przygotowanie planu ewakuacji i zabezpieczenia przeciwpożarowego. 3. Organizacja stoisk i wystawców – nabór wystawców i podpisanie umów, – przydział miejsc handlowych, – zapewnienie dostępu do prądu, wody i zaplecza sanitarnego, – nadzór nad estetyką i zgodnością oferty z charakterem jarmarku. 4. Program artystyczny i atrakcje – organizacja koncertów, występów i animacji dla dzieci, – zaproszenie prowadzących i artystów, – przygotowanie sceny, nagłośnienia i oświetlenia. 5. Promocja i komunikacja – przygotowanie materiałów promocyjnych (plakaty, grafiki, social media), – współpraca z mediami, – prowadzenie kampanii informacyjnej. 6. Logistyka i obsługa techniczna – montaż i demontaż stoisk oraz dekoracji, – zapewnienie oświetlenia świątecznego, – utrzymanie czystości i porządku.
Czas realizacji	2026-2035
Opis działań zap. dostępność	Brak barier architektonicznych. Miejsca parkingowe dla niepełnosprawnych oraz toalety są zapewnione.
Ewentualni partnerzy	Miejska Biblioteka Publiczna w Orzeszu Stowarzyszenia kulturalne działające w Mieście Orzesze OSP Orzesze, OSP Jaśkowice, placówki oświatowe, prywatni przedsiębiorcy.

Lp.	10	
Nazwa projektu	Orzeski Jarmark Bożonarodzeniowy	
Szacowana wartość	500 000 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	480 000 zł
	Inne	20 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	200 zrealizowanych koncertów, 100 stanowisk wystawowych, 10 stanowisk animacyjnych dla dzieci, 20 urządzeń zabawowych dla dzieci, 18 000 uczestników
	Sposób pomiaru	Umowy, fotografia
	Wskaźniki rezultatu	Satysfakcja mieszkańców, zaspokojenie potrzeb kulturalnych, tolerancja względem innych wyznań
	Sposób pomiaru	Badania jakościowe

Tabela 28. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11

Lp.	11	
Nazwa projektu	„Literackie poniedziałki” – comiesięczne spotkania autorskie	
Podmiot realizujący projekt	Miejska Biblioteka Publiczna w Orzeszu ul. Świętego Wawrzyńca 23 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji – Orzesze 2, Jaśkowice Biblioteka ul. św. Wawrzyńca 23 Sala Widowiskowa w Jaśkowicach Biblioteka znajduje się w niedalekim sąsiedztwie obszaru Orzesze 2 i przedsięwzięcie skierowane jest również do mieszkańców z tego obszaru. <i>[częściowo na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest podniesienie poziomu czytelnictwa poprzez regularne prezentacje dorobku lokalnych i ogólnopolskich pisarzy. Integracja społeczności lokalnej oraz promocja miasta.	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K1. C1. K2. C1. K3. C2. K1. C2. K2. C2. K3.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Niski stopień integracji mieszkańców oraz czytelnictwa.	
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Planowanie i organizacja – opracowanie koncepcji wydarzenia (tematyka, program spotkania), – wybór prelegentów/pisarzy, – ustalenie terminów i harmonogramu, – ewentualne przygotowanie zaplecza technicznego, – przygotowanie budżetu. 2. Promocja i komunikacja – przygotowanie materiałów promocyjnych (plakaty, grafiki, social media), – współpraca z mediami, – prowadzenie kampanii informacyjnej.	
Czas realizacji	2026-2035	
Opis działań zap. dostępność	Dobór miejsc spotkań (siedziba MBP Orzesze oraz Sala Widowiskowa w Jaśkowicach) z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych. Brak barier architektonicznych. Miejsca parkingowe dla niepełnosprawnych.	
Ewentualni partnerzy	Stowarzyszenia kulturalne działające w Mieście Orzesze, Miejski Ośrodek Kultury w Orzeszu, Biblioteka Śląska w Katowicach.	
Szacowana wartość	160 000 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	150 000 zł
	Inne	10 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	120 zorganizowanych spotkań z autorami książek, 7 000 uczestników
	Sposób pomiaru	Umowy, fotografia
	Wskaźniki rezultatu	Satysfakcja mieszkańców, zaspokojenie potrzeb kulturalnych, tolerancja względem innych wyznań
	Sposób pomiaru	Badania jakościowe

Tabela 29. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 12

Lp.	12
Nazwa projektu	Nowoczesna Edukacja w Orzeszu
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Szkoła Podstawowa nr 4 im. F. Stuska w Orzeszu-Jaśkowicach Szkoła Podstawowa nr 10 im. G. Morcinka w Orzeszu-Woszczycach Przedsięwzięcie obejmuje również obszar poza rewitalizacją: dwie szkoły są poza obszarem rewitalizacji (ale w bliskim sąsiedztwie), jednak uczęszczają do nich m.in. dzieci mieszkające na terenie obszaru rewitalizacji. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Poległych na Pasterniku Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Moniuszki <i>[częściowo na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest podniesienie jakości edukacji kształcenia ogólnego w Orzeszu poprzez kompleksowe wsparcie szkół podstawowych poprzez: • Adaptację pomieszczeń • Doposażenie w sprzęt ICT i pomoce dydaktyczne • Rozwój kompetencji u nauczycieli • Rozwój kompetencji zielonych, kluczowych, innowacyjnych i uniwersalnych • Realizację szkoleń z zakresu zapobiegania dyskryminacji i przemocy rówieśniczej motywowanej uprzedzeniami oraz z zakresu procesu integracji uczniów • Objęcie wsparciem w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego (grupowe i indywidualne)
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K2.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – brak dostatecznego wyposażenie w pomoce dydaktyczne, sprzęt informatyczny, – brak odpowiednich przestrzeni w szkołach, – brak środków na realizację dodatkowych zajęć z uczniami, – trudności w indywidualizacji podejścia do pracy z uczniami, – niedostateczne kompetencje nauczycieli w zakresie zapobiegania dyskryminacji, – ograniczony dostęp uczniów do urządzeń cyfrowych w szkole, – brak atrakcyjnej oferty edukacyjnej dla uczniów w zakresie kompetencji kluczowych matematycznych i językowych, – deficyty wiedzy u uczniów i powiększająca się luka kompetencyjna, – brak interesującej dla uczniów formuły zajęć dodatkowych wykorzystującej nowoczesne technologie, – brak możliwości dojazdu na zajęcia popołudniami, – niewłaściwy sposób organizacji zajęć dodatkowych – późne godziny zajęć dodatkowych i duże grupy powodują niższe skupienie uwagi i obniżają efektywność przyswajania nowych treści i nabywania umiejętności, – ograniczone możliwości finansowe rodziców na opłacanie dodatkowych zajęć.
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: Projekt jest realizowany w formie zajęć pozalekcyjnych, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów oraz szkoleń i kursów dla nauczycieli/nauczycielek.
Czas realizacji	2026-2027
Opis działań zap. dostępność	Zaplanowaliśmy działania, które są zgodne z prawami i wolnościami określonymi Kartą Praw Podstawowych UE z 26.10.2012 r. (Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, str. 391), tj. w szczególności:

Lp.	12			
Nazwa projektu	Nowoczesna Edukacja w Orzeszu			
	1. godności i wolności (poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, ochrony danych osobowych i prawa do nauki i bezpłatnej edukacji), 2. równości i niedyskryminacji (działania równościowe, w tym brak dyskryminacji ze wzg. na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, szacunek dla różnorodności kulturowej, religijnej i językowej, równość K i M, ochrona praw dziecka, integracja osób niepełnosprawnych) 3. solidarności (godzenie życia zawodowego i rodzinnego, ochrona środowiska) 4. ochrony praw obywatelskich (dostęp do dokumentów) Zaplanowaliśmy działania zgodne z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku 13.12.2006 r., w szczególności: 1. umożliwiamy niepełnosprawnym uczestnikom/uczestniczkom korzystanie ze wszystkich praw człowieka i wolności na zasadzie równości z innymi osobami 2. w obszarze edukacji umożliwiamy korzystanie z zajęć na zasadzie równości z innymi osobami, wprowadzamy racjonalne usprawnienia zgodnie z indywidualnymi potrzebami, 3. umożliwiamy osobom z niepełnosprawnościami dostęp do zajęć, szkoleń, indywidualnego wsparcia (jeżeli w trakcie projektu okaże się niezbędne). Zrealizujemy projekt zgodnie z ZASADĄ UNIWERSALNEGO PROJEKTOWANIA: 1. Użyteczność dla osób o różnej sprawności 2. Elastyczność w użytkowaniu 3. Proste i intuicyjne użytkowanie 4. Czytelna informacja 5. Tolerancja na błędy 6. Wygodne użytkowanie bez wysiłku 7. Wielkość i przestrzeń odpowiednia dla dostępu i użytkowania 8. Percepcja równości W projekcie uwzględnimy uniwersalne projektowanie, szczególnie przy treściach szkoleniowych, dydaktycznych, materiałach promocyjnych i zakupie pomocy dydaktycznych i wyposażenia. Treści elektroniczne będą uwzględniać zasadę WCAG 2.1 Projekt zapewnia dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. W projekcie zapewnimy osobom z niepełnosprawnością (np. ruchową, narządu słuchu, wzroku) na równi z osobami pełnosprawnymi dostęp do wsparcia.			
Ewentualni partnerzy	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Poległych na Pasternioku	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Moniuszki	Szkoła Podstawowa nr 4 im. F. Stuska w Orzeszu-Jaśkowicach	Szkoła Podstawowa nr 10 im. G. Morcinka w Orzeszu-Woszczycach
Szacowana wartość	1 814 857,81 zł			
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze		181 485,79 zł	
	Fundusze UE		1 542 629,12 zł [EFS+]	
	Środki publiczne krajowe		90 742,90 zł	
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem		
	Sposób pomiaru	Pomiar wskaźnika odbywać się będzie w momencie przystąpienia ucznia do projektu		
	Wskaźniki rezultatu	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu		
	Sposób pomiaru	Pomiar wskaźnika odbywać się będzie do 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie danego uczestnika		

Tabela 30. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13

Lp.	13
Nazwa projektu	Uniwersytet Kreatywnego Orzeszka
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Oddział przedszkolny przy SP4 w Orzeszu-Jaśkowicach Oddział przedszkolny przy SP10 w Orzeszu-Woszczycach Przedsięwzięcie obejmuje również obszar poza rewitalizacją: Dwa przedszkola są poza obszarem rewitalizacji (ale w bliskim sąsiedztwie) jednak uczęszczają do nich m.in. dzieci mieszkające na terenie obszaru rewitalizacji. Przedszkole nr 1 w Orzeszu Przedszkole nr 2 w Orzeszu <i>[częściowo na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	<u>Główny cel projektu:</u> • zwiększenie kompetencji i kwalifikacji nauczycielek z zakresu metodyki pracy z dziećmi, identyfikacji potencjalnych problemów rozwojowych na wczesnym etapie rozwoju dziecka oraz pedagogiki małego dziecka (poprzez szkolenia/kursy i studia podyplomowe) • realizację zajęć wspierających ogólny rozwój psychofizyczny dzieci, rozwój kompetencji kluczowych i emocjonalno-społecznych kształtujących świadomość ekologiczną i postawy prozdrowotne, z zakresu preorientacji zawodowej dla dzieci • realizację zajęć o charakterze korekcyjno-kompensacyjnym dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi • doposażenie placówek i modyfikację przestrzeni na wspierającą rozwój m.in. psychoruchowy i poznawczy dzieci, • realizację warsztatów z rozumienia emocji dziecka dla rodziców/opiekunów
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K2.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – ograniczony czas w dostępie do różnych form podnoszenia kwalifikacji i kompetencji, ze względu na stereotypowe postrzeganie rodziny (niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych), który często jest barierą w podjęciu decyzji o udziale w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych przez kobiety, – brak atrakcyjnej oferty zajęć dodatkowych w przedszkolu.
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Oferta bezpłatnych studiów kwalifikacyjnych, szkoleń podnoszących kompetencje nauczycielek, przekładając się na ich lepszą sytuację na rynku pracy i możliwość awansu zawodowego dostępności dla uczniów. 2. prowadzenie tych samych zajęć dla obu płci, brak ukierunkowywania dzieci, pokazywanie, że mogą wybrać zawód bez względu na swoją płć 3. przeprowadzenie zajęć z radzenia sobie z emocjami dla dzieci 4. przeprowadzenie warsztatów dla rodziców/opiekunów, skierowanych w szczególności do ojców.
Czas realizacji	2026-2027
Opis działań zap. dostępność	Projekt wspiera równe szanse dla wszystkich, bez dyskryminacji ze względu na m.in. płć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną na każdym etapie i w każdym procesie realizacji projektu tj. podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji projektu- udział w realizacji projektu na tych samych zasadach dla wszystkich, a rezultaty (produkty) projektu dostępne dla społeczeństwa bez

Lp.	13			
Nazwa projektu	Uniwersytet Kreatywnego Orzeszka			
	dyskryminacji ze wzg. na ww. cechy, zapewnienie wszystkim osobom jednakowego dostępu do m.in. informacji, produktów, usług, infrastruktury zakupionej z projektu.			
Ewentualni partnerzy	Przedszkole nr 1 w Orzeszu	Przedszkole nr 2 w Orzeszu	Oddział przedszkolny przy SP4 w Orzeszu-Jaśkowicach	Oddział przedszkolny przy SP10 w Orzeszu-Woszczycach
Szacowana wartość	730 108,00 zł			
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze		73 012,00 zł	
	Fundusze UE		620 591,00 zł [EFS+]	
	Środki publiczne krajowe		36 505,00 zł	
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej		
	Sposób pomiaru	Pomiar wskaźnika odbywać się będzie w momencie przystąpienia dziecka do projektu (certyfikat)		
	Wskaźniki rezultatu	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu		
	Sposób pomiaru	Pomiar wskaźnika odbywać się będzie do 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie danego uczestnika		

Tabela 31. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14

Lp.	14
Nazwa projektu	Edukacja Włączająca w Orzeszu
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Szkoła Podstawowa nr 4 im. F. Stuska w Orzeszu-Jaśkowicach Projekt obejmuje również obszar poza rewitalizacją: Dwie szkoły są poza obszarem rewitalizacji (ale w bliskim sąsiedztwie) jednak uczęszczają do nich m.in. dzieci mieszkające na terenie obszaru rewitalizacji. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Poległych na Pasterniku Szkoła Podstawowa nr 2 im Stanisława Moniuszki <i>[częściowo na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Cel główny projektu to poprawa jakości edukacji włączającej w 6 szkołach podstawowych poprzez: realizację wsparcia dla uczniów, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych i z niepełnosprawnością w postaci pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęć rozwijających, podniesienie kompetencji nauczycieli, wsparcie rodziców, dostosowanie infrastruktury i wyposażenie pomieszczeń pod kątem dostępności.
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K2.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Brak dodatkowego wsparcia w zakresie edukacji włączającej dla uczniów, dostosowanych do potrzeb w danej szkole, – Brak wyposażenia poszczególnych szkół w sprzęty, pomoce do realizacji skutecznych działań w zakresie edukacji włączającej, – Bariera finansowa – Gminy i szkół nie stać na pokrycie kosztów zajęć dodatkowych, szkoleń dla nauczycieli ani na zakup nowych pomocy dydaktycznych/sprzętów, – Bariera dostępu/transportu: zajęcia w szkołach = brak konieczności dodatkowego dojazdu, więc brak kosztów z tym związanych, – Bariery lokalowe – konieczny remont/adaptacja posiadanych pomieszczeń.
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Dostosowanie infrastruktury i wyposażenie pomieszczeń pod kątem dostępności dla uczniów. 2. Wsparcie kadry pedagogicznej. 3. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów. 4. Zajęcia rozwijające.
Czas realizacji	2027-2028
Opis działań zap. dostępność	Projekt jest zgodny z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r. oraz dokumentem "Wytoczne dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych": I. „Godność” (art. 1-5): — w projekcie poszanowana będzie godność człowieka. Projekt nie dotyczy obszarów: prawo do życia, prawo człowieka do integralności, zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karności, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej. II „Wolności” (art. 6-19): — w projekcie zostanie zapewnione prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – do projektu zgłaszają się uczestnicy z własnej woli, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego – terminy zajęć dopasowane aby godzić zajęcia w projekcie z innymi obowiązkami, ochrona danych osobowych – zostanie zagwarantowana zgodnie z umową o dofinansowanie. Wnioskodawca podczas rekrutacji i realizacji wszystkich form wsparcia zapewni wolność myśli, sumienia i religii, wolność

Lp.	14		
Nazwa projektu	Edukacja Włączająca w Orzeszu		
	wypowiedzi i informacji, wolność zgromadzania się i stowarzyszania się, wolność sztuki i nauki, prawo do nauki, wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy, wolność prowadzenia działalności gospodarczej. III „Równość” (art. 20–26): — równość wobec prawa, niedyskryminacja, różnorodność kulturowa, religijna i językowa, równość kobiet i mężczyzn, prawa dziecka, prawa osób w podeszłym wieku, integracja osób niepełnosprawnych. Projekt jest zgodny z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169, z późn. zm.), w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy – brak sprzeczności pomiędzy zapisami projektu a wymogami tego dokumentu. Projekt będzie zgodny z podstawowymi założeniami Konwencji: • Uczestnicy będą mieć prawo do dokonywania własnych wyborów – zgłoszenie się do projektu i uczestnictwo w nim jest dobrowolne, UP będą mieli wpływ na rodzaj zajęć w jakich będą uczestniczyć w projekcie (np. nauczyciele – na wybór szkoleń) • Brak dyskryminacji ze względu na płeć, religię, orientację seksualną, itp. • Osoby niepełnosprawne będą mieć takie same prawa w projekcie jak inni – zostanie im zapewniony pełen dostęp do wszystkich działań w proj (zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania). • Osoby niepełnosprawne (w tym dzieci niepełnosprawne) będą szanowane m.in. za to, kim są, na każdym etapie projektu będą zachęcane do aktywnego uczestnictwa w nim. • Wszyscy będą mieć równe prawa, będą mieć jednakowy dostęp do wsparcia w projekcie. • Mężczyźni i kobiety będą traktowani na równi, uczestnicy nie będą dyskryminowani ze względu na płeć. 7. Wielkość i przestrzeń odpowiednia dla dostępu i użytkowania Percepcja równości • W projekcie uwzględnimy uniwersalne projektowanie, szczególnie przy treściach szkoleniowych, dydaktycznych, materiałach promocyjnych i zakupie pomocy dydaktycznych i wyposażenia. • Treści elektroniczne będą uwzględniać zasadę WCAG 2.1. • Projekt zapewnia dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. W projekcie zapewnimy osobom z niepełnosprawnością (np. ruchową, narządu słuchu, wzroku) na równi z osobami pełnosprawnymi dostęp do wsparcia.		
Ewentualni partnerzy	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Poległych na Pasternioku	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Moniuszki	Szkoła Podstawowa nr 4 im. F. Stuska w Orzeszu-Jaśkowicach
Szacowana wartość	1 515 771,00 zł		
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	75 788,50 zł	
	Fundusze UE	1 288 405,50 zł [EFS+]	
	Środki publiczne krajowe	151 577,00 zł	
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	
	Sposób pomiaru	Pomiar wskaźnika odbywać się będzie w momencie przystąpienia ucznia do projektu	
	Wskaźniki rezultatu	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	
	Sposób pomiaru	Pomiar wskaźnika odbywać się będzie do 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie danego uczestnika – informacja od Koordynatora projektu	

Tabela 32. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 15

Lp.	15
Nazwa projektu	Centrum Wsparcia Pedagogiczno-Psychologicznego
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze Szkoła Podstawowa nr 10 im. Gustawa Morcinka w Orzeszu-Woszczycach ul. C. Norwida 2 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Budynek przy SP 10 przy ul. Norwida w Woszczycach ul. C. Norwida 5 43-180 Orzesze <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Adaptacja budynku przy ul. Norwida 5 na potrzeby Szkoły Podstawowej nr 10 w Orzeszu-Woszczycach. Wygospodarowane pomieszczenia zostałyby przeznaczone na gabinety specjalistyczne, salę SI, których obecnie brakuje. Z pomieszczeń korzystałyby dzieci z ww. placówki, w tym uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Stworzenie odpowiedniej przestrzeni terapeutycznej, wyposażonej w specjalistyczne sprzęty, pomoce dydaktyczne, poprawiłoby zarówno warunki techniczne, jak i wpłynęłoby na poprawę efektywności zajęć. Powtarzalność i stałość oddziaływań (zawsze ta sama sala, znane otoczenie) sprzyjają stabilizacji emocjonalnej uczniów, wpływają pozytywnie na poczucie bezpieczeństwa. Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi poprawa jakości usług społecznych, podniesienie kompetencji społeczno-emocjonalnych uczniów oraz stworzenie bezpiecznej przestrzeni do regulacji napięć i budowania relacji.
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C2. K1.
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: - Budynek obecnie nie jest użytkowany, wymaga generalnego remontu. Szkoła nie posiada odpowiednich pomieszczeń na realizację zadań w zakresie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. - Obecnie zajęcia odbywają się w gabinecie pedagoga, który użytkują również psycholog i pedagog specjalny oraz na salach lekcyjnych, które nie są dostosowane do tego typu zajęć. Ponadto nauczyciele muszą nosić ze sobą pomoce, co zakłóca komfort pracy dzieci.
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Remont budynku, w tym: - wymiana pokrycia dachowego, - wymiana instalacji elektrycznej, - wymiana instalacji wodnokanalizacyjnej, - wymiana instalacji CO, - remont posadzek i ścian, - wymiana okien, - docieplenie budynku, 2. Stworzenie przestrzeni terapeutycznej, poprzez: - stworzenie specjalistycznych gabinetów, - indywidualne spotkania z psychologiem, - zajęcia SI.
Czas realizacji	2029-2035

Lp.	15	
Nazwa projektu	Centrum Wsparcia Pedagogiczno-Psychologicznego	
Opis działań zap. dostępność	Stworzenie gabinetów specjalistycznych do prowadzenia zajęć z zakresu terapii ruchowej (SI), zajęć rewalidacyjnych, terapii pedagogicznej z dziećmi objętymi wsparciem psychologicznopedagogicznym. Powstanie gabinetów poprawiłoby bazę techniczną szkoły oraz organizacyjną. Gabinety dostosowane do rodzaju zajęć są szansą na poprawę jakości pracy – możliwość wyposażenia w odpowiednie sprzęty, pomoce dydaktyczne czy stworzenie kąpka wyciszeń.	
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się	
Szacowana wartość	3 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	500 000,00 zł
	Środki publiczne krajowe	2 500 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych obiektów: 1
	Sposób pomiaru	Odbiór robót budowlanych
	Wskaźniki rezultatu	Liczba dzieci korzystających z zajęć
	Sposób pomiaru	Sprawozdanie dyrektora lub lista obecności

Tabela 33. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 16

Lp.	16
Nazwa projektu	Modernizacja boiska sportowego w Woszczycach
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze
Lokalizacja przedsięwzięcia	Boisko ul. Piaskowa dz. nr 221/59 (obok OSP) <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest stworzenie miejsca do uprawiania sportów w tym piłki nożnej przez cały okres w ciągu roku wraz z piłkochwytmami, oświetleniem, pomieszczeniami socjalnymi (przebieralnia / toaleta). Koszty utrzymania można ograniczyć stosując zasilanie fotowoltaiczne oraz oczyszczalnię ścieków.
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K1.1 C1. K1.2 C1. K1.3 C2. K2.1 C2. K2.2 C2. K2.3 C3. K3.1 C3. K3.2 C3. K3.3
Opis problemu	W sferze społecznej projekt może przyczynić się do rozwiązania lub znacznego ograniczenia takich problemów społecznych jak: 1. Siedzący tryb życia (narastająca otyłość – problemy z kręgosłupem) Rozwiązanie: Regularna aktywność fizyczna obniża ryzyko cukrzycy, nadciśnienia i otyłości u dzieci oraz dorosłych. 2. Przystępczość nieletnich i tendencje do zachowań ryzykownych Rozwiązanie: Boisko daje młodzieży „bezpieczne ujście” dla energii. Zamiast szukać wrażeń w ryzykownych miejscach, młodzi ludzie uczą się zdrowej rywalizacji i dyscypliny. 3. Izolacja społeczna i zanik więzi sąsiedzkich Rozwiązanie: Budowa kapitału społecznego. Wspólne mecze czy osiedlowe turnieje przełamują lody i budują poczucie przynależności do lokalnej grupy. 4. Nierówności szans i wykluczenie ekonomiczne Rozwiązanie: Publiczne boisko to demokratyzacja sportu. Daje każdemu dziecku, niezależnie od portfela rodziców, szansę na rozwój talentu i dbanie o zdrowie. 5. Brak dostępności miejsc nie tylko do samego treningu – ale również do uczestniczenia w zmaganiach w ramach swoich rozgrywek 6. Problemy ze zdrowiem psychicznym Rozwiązanie: Redukcja stresu i lęku wśród mieszkańców. Boisko to miejsce, gdzie można dosłownie „wybiegać” frustracje dnia codziennego.
Zakres realizowanych zadań	1. Modernizacja boiska sportowego wraz z infrastrukturą 2. Organizacja turniejów sportowych 3. Organizacja regularnych zmagania ligowych 4. Organizacja imprez otwartych i wydarzeń kulturalnych 5. Organizacja warsztatów i zajęć tematycznych
Czas realizacji	2029-2035
Opis działań zap. dostępność	Projektem jest obiekt z założenia dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami – łatwo dostępny przez cały rok – bez ograniczeń dla osób ograniczonych ruchowo – z własną bazą sanitarną (toaleta na miejscu).
Ewentualni partnerzy	Klub Sportowy Dzikie Woszczyce

Lp.	16	
Nazwa projektu	Modernizacja boiska sportowego w Woszczycach	
Szacowana wartość	1 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	150 000,00 zł
	Środki publiczne krajowe	850 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	1. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z obiektu 2. Liczba organizowanych zajęć/lekcji/treningów 3. Liczba imprez otwartych dla okolicznych mieszkańców
	Sposób pomiaru	1. Raporty z klubów sportowych z bieżącego obłożenia i frekwencji 2. Raporty z klubów sportowych z bieżącego obłożenia i frekwencji 3. Liczba osób obecna / planowana przez organizatora
	Wskaźniki rezultatu	1. Zwiększenie liczby dzieci i młodzieży uczestniczących w profesjonalnie prowadzonych zajęciach piłkarskich 2. Zwiększenie dostępności zajęć sportowych dla mieszkańców miasta 3. Wzmocnienie działalności lokalnych klubów piłkarskich
	Sposób pomiaru	1. Liczba uczestników zapisanych na treningi w klubach piłkarskich 2. Liczba zorganizowanych treningów oraz liczba utworzonych grup treningowych 3. Liczba klubów biorących udział w szkoleniu oraz liczba drużyn zgłoszonych do rozgrywek

Tabela 34. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 17

Lp.	17	
Nazwa projektu	Parafialny Klub Seniora	
Podmiot realizujący projekt	Parafia Rzymskokatolicka Świętych Apostołów Piotra i Pawła ul. Długosza 51 43-180 Orzesze-Woszczyce	
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Jana Długosza 51 43-180 Orzesze-Woszczyce (Piwnica pod Probostwem Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła) <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym poprzez wzmacnianie integracji mieszkańców Woszczyc i Królówki oraz promocję wydarzeń kulturalnych i aktywizację społeczną; zapewnienie ochrony dziedzictwa historycznego Woszczyc i Królówki.	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K2. C2. K2. C3. K1.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Brak dostępu do kultury i ograniczona przestrzeń do organizacji spotkań W lipcu 2026 roku rozpocznie się remont strażnicy OSP w Woszczycach, przez co jedyne – jak dotąd – miejsce, w którym mogą się obecnie odbywać spotkania mieszkańców, zostanie wyłączone z użytkowania.	
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Odpowiednie i zgodne z obowiązującymi normami bezpieczeństwa wyposażenie Piwnicy pod Probostwem, w tym: – zamontowanie sprzętu AED, – zamontowanie defibrylatora w przedsionku kościoła. 2. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury poprzez: – instalację uli na placu probostwa, – utworzenie oddziału Koła Pszczelarzy w Woszczycach. 3. Organizacja dożynek i pikniku integracyjnego. 4. Obchody 1020 rocznicy tożsamości chrześcijańsko-historycznej.	
Czas realizacji	2026-2029	
Opis działań zap. dostępność	Prace remontowe i konserwatorskie przystosowujące Piwnicę pod Probostwem dla osób z niepełnosprawnościami w celu umożliwienia im udziału w spotkaniach.	
Ewentualni partnerzy	Miejski Ośrodek Kultury ul. Rynek 1 43-180 Orzesze	
Szacowana wartość	50 000,00 zł	
Źródła finansowania	Środki publiczne krajowe	50 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	1. Sugerowana liczba warsztatów: 36 2. Przewidywana liczba uczestników: 30
	Sposób pomiaru	1. Lista obecności 2. Dokumentacja fotograficzna
	Wskaźniki rezultatu	1. Certyfikaty przewodnika dla osób uczestniczących w szkoleniach 2. Wydanie podręcznika historycznego
	Sposób pomiaru	1. Pozycje wydawnicze 2. Dokumentacja historyczna

Tabela 35. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 18

Lp.	18	
Nazwa projektu	Baza Usług Społecznych "BUS-em do odnowy"	
Podmiot realizujący projekt	Miasto Orzesze ul. Św. Wawrzyńca 21 43-180 Orzesze	
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Długosza 64 43-180 Orzesze <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	• Stworzenie miejsca integracji mieszkańców • Stworzenie siedziby dla Rady Sołeckiej, Sołtysa, Radnego miasta	
Spójność z celem i kierunkami działań wskazanymi w GPR	C1. K1. C1. K2. C2. K1. C2. K2. C2. K3. C3. K2. C3. K3.	
Opis problemu	Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie: – Brak miejsca integracji mieszkańców – Słaby poziom komunikowania mieszkańców	
Zakres realizowanych zadań	Zakres realizowanych zadań: 1. Adaptacja pomieszczeń dla organizowania spotkań dla 12-15 osób 2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na działce będącej celem przedsięwzięcia 3. Zakup wyposażenia 4. Wymiana źródła ciepła	
Czas realizacji	2029-2035	
Opis działań zap. dostępność	Udział w przedsięwzięciu zostanie zapewniony osobom ze szczególnymi potrzebami bez względu na wiek, płeć, rasę, światopogląd czy orientację seksualną.	
Ewentualni partnerzy	Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Kultury, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Rada Sołecka Woszczyce	
Szacowana wartość	500 000,00 zł	
Źródła finansowania	Budżet Miasta Orzesze	100 000,00 zł
	Środki publiczne krajowe	400 000,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu	Liczba obiektów zaadoptowanych: 1
	Sposób pomiaru	Odbiór robót budowlanych
	Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób korzystających z nowej biblioteki 2. Liczba osób biorących udział w spotkaniach
	Sposób pomiaru	1. Lista członków biblioteki 2. Lista obecności na spotkaniach

8.3. Zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć

Na terenie Miasta Orzesze, w ramach procesu rewitalizacji, mogą być podejmowane także dodatkowe działania określane jako przedsięwzięcia uzupełniające. Głównym celem tych działań jest wspieranie oraz wzmacnianie efektów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035, dlatego powinny one być ściśle powiązane i spójne z przedsięwzięciami podstawowymi.

Przedsięwzięcia uzupełniające mogą przyczyniać się m.in. do ograniczania wykluczenia społecznego, podnoszenia jakości życia mieszkańców, wzmacniania integracji i bezpieczeństwa społecznego, a także do rozwijania postaw proekologicznych. Ich realizacja przynosi pozytywne efekty w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej.

W związku z tym na obszarze rewitalizacji Miasta Orzesze mogą być podejmowane dodatkowe projekty, ukierunkowane m.in. na:

- podnoszenie jakości i komfortu życia mieszkańców w różnych grupach wiekowych,
- przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, takim jak ubóstwo czy wykluczenie, poprzez poprawę jakości i dostępności usług publicznych,
- wzmacnianie więzi społecznych oraz aktywizację mieszkańców poprzez tworzenie przestrzeni spotkań, organizację wydarzeń i różnorodnych form aktywności (rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych),
- budowanie i pielęgnowanie lokalnej tożsamości poprzez inicjatywy edukacyjne i integracyjne,
- wspieranie zatrudnienia i przedsiębiorczości, sprzyjające ograniczaniu bezrobocia,
- angażowanie społeczności lokalnej w proces współtworzenia i projektowania przestrzeni publicznych (parków, placów, ulic),
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa poprzez działania edukacyjne i inicjatywy ograniczające przestępczość,
- rozwijanie świadomości ekologicznej oraz promowanie postaw proekologicznych,
- ochronę i promocję lokalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez wspieranie odpowiednich inicjatyw.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 opiera się na zintegrowanym podejściu, uwzględniającym kluczowe zasady prowadzenia działań rewitalizacyjnych: kompleksowość, koncentrację interwencji oraz komplementarność. Szczególny nacisk położono na zapewnienie spójności – zarówno pomiędzy przedsięwzięciami realizowanymi w ramach Programu, jak i między działaniami różnych podmiotów oraz źródłami finansowania wykorzystywanymi na obszarze rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, skuteczność podejmowanych projektów wymaga zachowania komplementarności w wielu wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz finansowym. Takie podejście pozwala na pełniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów, zwiększa efektywność interwencji oraz wzmacnia trwałość osiągniętych rezultatów. W efekcie proces rewitalizacji staje się skutecznym narzędziem ożywienia obszarów zdegradowanych i trwałej poprawy jakości życia mieszkańców.

9.1. Zasada kompleksowości

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 obejmuje szeroki zakres działań i projektów rewitalizacyjnych realizowanych z wykorzystaniem zróżnicowanych źródeł finansowania. Jego kompleksowy charakter wynika ze specyfiki procesu rewitalizacji, stanowiącego złożone i wieloaspektowe przedsięwzięcie obejmujące kluczowe sfery rozwoju – społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Takie zintegrowane podejście umożliwia skuteczne reagowanie na lokalne problemy oraz sprzyja zrównoważonemu rozwojowi obszarów zdegradowanych, przyczyniając się do trwałej poprawy warunków życia mieszkańców.

9.2. Zasada koncentracji interwencji

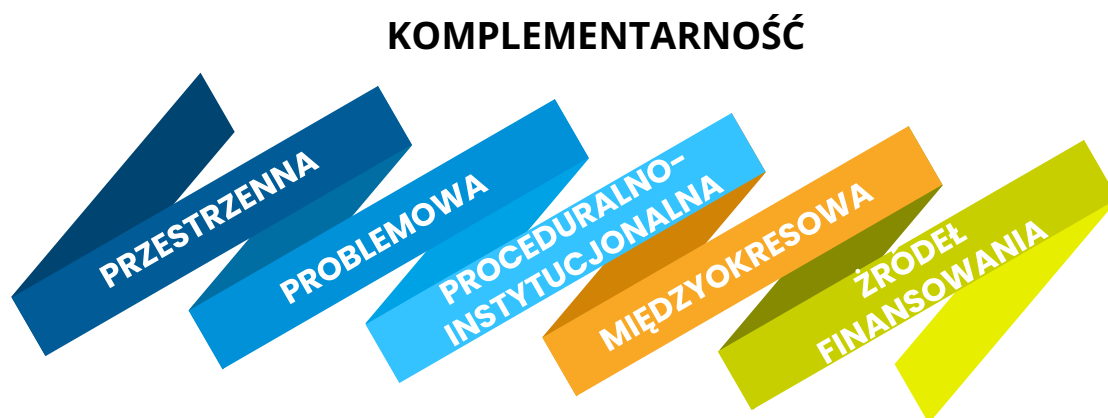
Zgodnie z zasadą koncentracji interwencji, działania rewitalizacyjne zostaną ukierunkowane na obszar gminy, w którym występuje największe nasilenie zjawisk kryzysowych oraz największa koncentracja problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a który jednocześnie posiada istotne znaczenie dla rozwoju całej gminy. Podstawowym założeniem procesu delimitacji obszaru rewitalizacji było zidentyfikowanie terenu o najwyższym stopniu kumulacji negatywnych zjawisk przy jednoczesnym rozpoznaniu jego potencjałów rozwojowych. Takie podejście pozostaje w pełnej zgodności z zasadą koncentracji interwencji, gwarantując efektywne ukierunkowanie działań na obszary o największych potrzebach i możliwościach przemiany.

Na podstawie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych wyznaczono w Mieście Orzesze obszar rewitalizacji, który obejmuje jednostki Orzesze 2, Jaśkowice i Woszczyce.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Orzesze został przyjęty Uchwałą nr XVIII/189/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 23 października 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Orzesze. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 6 294 osoby, co stanowi 29,82% ogółu populacji Miasta Orzesze. Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 352,3 ha, co stanowi 4,21% ogółu powierzchni miasta.

9.3. Zasada komplementarności

Realizacja różnych przedsięwzięć w ramach programu rewitalizacji pozwoli na maksymalnie efektywne wykorzystanie dostępnych środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Powiązania między poszczególnymi działaniami zapewnią ich spójność oraz odpowiednią koordynację w reagowaniu na zidentyfikowane problemy. Dzięki temu możliwe będzie osiągnięcie trwałych i kompleksowych rezultatów procesu rewitalizacji.

Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma na celu skuteczne oddziaływanie programu na cały obszar objęty kryzysem oraz osiągnięcie synergii pomiędzy poszczególnymi projektami realizowanymi w jego granicach. Należy także zadbać, aby podejmowane działania nie doprowadziły do przeniesienia się problemów na inne obszary gminy ani same nie generowały negatywnych zjawisk społecznych, takich jak m.in. segregacja społeczna czy różne formy wykluczenia. Zaplanowane działania koncentrują się przestrzennie i wzajemnie uzupełniają między sobą.

Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach programu zostały dobrane w taki sposób, aby tworzyły spójną sieć przestrzenną działań, odpowiadających na zidentyfikowane problemy i potrzeby poszczególnych części obszaru rewitalizacji. Ich rozmieszczenie sprzyja koncentracji działań tam, gdzie występują największe deficyty społeczne, gospodarcze i przestrzenne, a jednocześnie zapewnia równomierne oddziaływanie programu na cały obszar.

Zdecydowana większość przedsięwzięć zlokalizowana jest w granicach obszaru rewitalizacji, co gwarantuje ich bezpośredni wpływ na jego mieszkańców i przestrzeń. Jednocześnie

zaplanowano realizację siedmiu projektów o zasięgu wykraczającym poza te granice – w całości lub częściowo – których lokalizacja jest jednak uzasadniona powiązaniem funkcjonalnymi, społecznymi i przestrzennymi z obszarem rewitalizowanym:

- **Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8 – Edukacja Ekologiczna Mieszkańców**
Projekt obejmuje obszary rewitalizacji: Orzesze 2, Jaśkowice oraz Woszczyce. Dodatkowo przedsięwzięcie obejmuje również obszar poza rewitalizacją: Plac targowy zlokalizowany w centrum Miasta lub sala w budynku Orzeskiego Centrum Możliwości przy ul. Św. Wawrzyńca 13. Projekt jest istotny, ponieważ koncentruje się na działaniach prospołecznych, które mają na celu zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, efektywności energetycznej oraz możliwości korzystania z dostępnych programów wsparcia. Ujęcie lokalizacji poza obszarem rewitalizacji wynika przede wszystkim z potrzeby zapewnienia dogodnych i łatwo dostępnych miejsc do organizacji spotkań informacyjnych i konsultacyjnych. Są to przestrzenie ogólnodostępne dla mieszkańców, które umożliwiają sprawną organizację działań projektowych oraz udział w nich jak najszerszej grupy odbiorców. Dzięki temu możliwe jest prowadzenie działań edukacyjnych i doradczych w komfortowych warunkach oraz zwiększenie dostępności projektu dla społeczności lokalnej.
- **Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9 – Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**
Projekt obejmuje obszary rewitalizacji: Orzesze 2, Jaśkowice oraz Woszczyce. Główna lokalizacja realizacji działań to siedziba MOPS przy ul. Powstańców 5B, przy czym przedsięwzięcie realizowane jest na obszarze rewitalizacji. Dodatkowo projekt obejmuje również salę w budynku Orzeskiego Centrum Możliwości przy ul. Św. Wawrzyńca 13. Projekt ma istotne znaczenie społeczne, ponieważ koncentruje się na wsparciu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym poprzez działania aktywizacyjne, integracyjne oraz pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Jego celem jest zwiększenie dostępności usług społecznych, wzmocnienie samodzielności mieszkańców oraz poprawa ich funkcjonowania w społeczności lokalnej. Uwzględnienie dodatkowej lokalizacji poza obszarem rewitalizacji wynika z potrzeby zapewnienia większej ilości odpowiednich, dostępnych i funkcjonalnych przestrzeni do prowadzenia działań projektowych, takich jak warsztaty, spotkania czy konsultacje. Miejsca te umożliwiają dotarcie do szerszego grona odbiorców oraz realizację działań w komfortowych warunkach, co przekłada się na większą skuteczność wsparcia i integrację społeczną mieszkańców.
- **Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10 – Orzeski Jarmark Bożonarodzeniowy**
Przedsięwzięcie realizowane jest poza obszarem rewitalizacji, jednak w pobliżu obszaru Orzesze 2. Lokalizacja ta została wybrana ze względu na jej dostępność oraz możliwość organizacji wydarzenia w przestrzeni umożliwiającej udział szerokiego grona mieszkańców, w tym również osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Dzięki temu przedsięwzięcie może skutecznie wspierać integrację społeczności lokalnej,

promować lokalnych artystów, twórców i przedsiębiorców oraz kultywować tradycje świąteczne. Organizacja wydarzenia w łatwo dostępnym miejscu sprzyja aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wzmacnia więzi społeczne, przyczyniając się do realizacji celów rewitalizacji w wymiarze społecznym i kulturowym.

- Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11 – „Literackie poniedziałki” – comiesięczne spotkania autorskie

Projekt obejmuje obszary rewitalizacji: Orzesze 2 oraz Jaśkowice. Działania realizowane będą na obszarze rewitalizacji – w Sali Widowiskowej w Jaśkowicach, a także poza nim – w Bibliotece przy ul. św. Wawrzyńca 23. Biblioteka znajduje się w niedalekim sąsiedztwie obszaru Orzesze 2, dzięki czemu przedsięwzięcie skierowane jest również do mieszkańców tego obszaru. Projekt ma istotne znaczenie społeczne i kulturalne, ponieważ jego głównym celem jest podniesienie poziomu czytelnictwa poprzez organizację cyklicznych spotkań autorskich z udziałem lokalnych i ogólnopolskich pisarzy. Działania te sprzyjają rozwijaniu zainteresowań kulturalnych mieszkańców, a także wzmacniają ich kompetencje społeczne i edukacyjne. Realizacja przedsięwzięcia przyczynia się również do integracji społeczności lokalnej oraz budowania tożsamości miejsca, a także promocji miasta jako przestrzeni aktywnej kulturalnie. Wykorzystanie różnych lokalizacji pozwala na zwiększenie dostępności wydarzeń dla mieszkańców oraz zapewnienie odpowiednich warunków do organizacji spotkań, co wpływa na ich atrakcyjność i skuteczność oddziaływania.

- Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 12 – Nowoczesna Edukacja w Orzeszu

Projekt obejmuje obszary rewitalizacji:

- Szkoła Podstawowa nr 4 im. F. Stuska w Orzeszu-Jaśkowicach
- Szkoła Podstawowa nr 10 im. G. Morcinka w Orzeszu-Woszczycach.

Dodatkowo przedsięwzięcie obejmuje również obszary poza rewitalizacją:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Poległych na Pasternioku
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Moniuszki

Dwie szkoły są zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji (ale w bliskim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji Orzesze 2). Stanowią one istotne uzupełnienie infrastruktury edukacyjnej, ponieważ uczęszczają do nich również dzieci zamieszkujące obszar rewitalizacji. Uwzględnienie tych szkół pozwala zapewnić równy dostęp do nowoczesnych narzędzi edukacyjnych, wsparcia dydaktycznego oraz działań rozwijających kompetencje uczniów i nauczycieli. Dzięki temu możliwe jest kompleksowe podniesienie jakości kształcenia ogólnego, w tym rozwijanie kompetencji kluczowych, zielonych i innowacyjnych, a także prowadzenie działań wspierających integrację uczniów, przeciwdziałanie dyskryminacji oraz rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego. Włączenie szkół spoza obszaru rewitalizacji wzmacnia więc efekty projektu i pozwala objąć wsparciem wszystkich uczniów związanych z obszarem rewitalizacji, niezależnie od lokalizacji szkoły, do której uczęszczają.

- Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13 – Uniwersytet Kreatywnego Orzeszka
Projekt obejmuje obszary rewitalizacji:
 - Oddział przedszkolny przy SP4 w Orzeszu-Jaśkowicach
 - Oddział przedszkolny przy SP10 w Orzeszu-WoszczycachDodatkowo przedsięwzięcie obejmuje również obszary poza rewitalizacją:
 - Przedszkole nr 1 w Orzeszu
 - Przedszkole nr 2 w Orzeszu

Dwa przedszkola zlokalizowane są poza obszarem rewitalizacji, jednak znajdują się w bliskim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji Orzesze 2. Do placówek tych uczęszczają m.in. dzieci mieszkające na terenie obszarów rewitalizacji. W związku z tym objęcie ich wsparciem jest uzasadnione i pozwala zapewnić równy dostęp do działań rozwojowych wszystkim dzieciom związanym z tymi obszarami. Uwzględnienie przedszkoli położonych poza obszarem rewitalizacji umożliwi kompleksową realizację założeń projektu, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju psychofizycznego dzieci, podnoszenia kompetencji nauczycieli oraz wzmacniania współpracy z rodzicami. Dzięki temu możliwe jest skuteczniejsze wspieranie dzieci, w tym również tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także tworzenie przyjaznej i rozwijającej przestrzeni edukacyjnej sprzyjającej kształtowaniu kompetencji społecznych, emocjonalnych i prozdrowotnych.

- Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14 – Edukacja Włączająca w Orzeszu
Projekt obejmuje obszary rewitalizacji:
 - Szkoła Podstawowa nr 4 im. F. Stuska w Orzeszu-JaśkowicachDodatkowo przedsięwzięcie obejmuje również obszary poza rewitalizacją:
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Poległych na Pasternioku
 - Szkoła Podstawowa nr 2 im. Stanisława Moniuszki

Dwie szkoły są zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji (ale w bliskim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji Orzesze 2). Stanowią one istotne uzupełnienie infrastruktury edukacyjnej, ponieważ uczęszczają do nich również dzieci zamieszkujące obszar rewitalizacji. Dzięki temu możliwe jest objęcie kompleksowym wsparciem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz z niepełnosprawnościami, a także zapewnienie spójnych działań skierowanych do nauczycieli i rodziców. Włączenie szkół znajdujących się poza obszarem rewitalizacji umożliwia pełniejszą realizację założeń projektu oraz poprawę dostępności edukacji.

W rezultacie wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zarówno te realizowane w całości na obszarze rewitalizacji, jak i realizowane poza nim, tworzą spójny układ działań wzajemnie się uzupełniających. Działania te nie powodują przeniesienia problemów społecznych na inne obszary gminy, nie generują negatywnych zjawisk, takich jak segregacja przestrzenna czy wykluczenie społeczne, lecz przeciwnie – wspierają proces integracji przestrzeni miejskiej.

Reasumując, zaprojektowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne charakteryzują się wysokim stopniem komplementarności przestrzennej. Dzięki ich rozmieszczeniu oraz powiązaniom funkcjonalnym i społecznym, możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, którego rezultaty będą odczuwalne w całym obszarze rewitalizacji oraz w jego bezpośrednim otoczeniu.

Komplementarność problemowa

Aby skutecznie przeciwdziałać problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji, planowane przedsięwzięcia powinny charakteryzować się komplementarnością problemową. Oznacza to, że poszczególne działania powinny się wzajemnie uzupełniać oraz wzmacniać swoje oddziaływanie w różnych sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Takie podejście wynika z całościowego i systemowego spojrzenia na przyczyny sytuacji kryzysowej występującej na obszarze rewitalizacji. Pozwala ono uniknąć rozproszenia działań oraz umożliwia jednocześnie ograniczanie negatywnych zjawisk w kilku obszarach, co w efekcie zwiększa skuteczność całego procesu rewitalizacji.

Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z poszczególnymi sferami problemowymi (społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną) zostało przedstawione poniżej w formie tabeli.

Tabela 36. Macierz korelacji przedsięwzięć z poszczególnymi sferami

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	S	G	Ś	FP	T
1.	Budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jaśkowicach	x	x		x	x
2.	Modernizacja budynku dawnego ZREMB	x	x		x	x
3.	Rozbudowa budynku OSP Woszczyce	x	x		x	x
4.	Remont zabytkowej wieży wodnej przy ul. Dworcowej w Orzeszu wraz z adaptacją na cele magazynu na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej	x			x	x
5.	Stworzenie parków kieszonkowych na obszarze rewitalizacji w Orzeszu 2, Jaśkowicach i Woszczytach	x		x	x	
6.	Termomodernizacja budynków komunalnych administrowanych przez ZGKiM w Orzeszu	x	x	x	x	x
7.	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w Woszczytach	x	x	x	x	x
8.	Edukacja Ekologiczna Mieszkańców	x		x		
9.	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	x				
10.	Orzeski Jarmark Bożonarodzeniowy	x	x		x	x
11.	„Literackie poniedziałki” – comiesięczne spotkania autorskie	x			x	
12.	Nowoczesna Edukacja w Orzeszu	x			x	x
13.	Uniwersytet Kreatywnego Orzeszka	x			x	x
14.	Edukacja Włączająca w Orzeszu	x			x	x
15.	Centrum Wsparcia Pedagogiczno-Psychologicznego	x			x	x
16.	Modernizacja boiska sportowego w Woszczytach	x	x	x	x	x
17.	Parafialny Klub Seniora	x		x	x	x
18.	Baza Usług Społecznych "BUS-em do odnowy"	x		x	x	x

Program rewitalizacji definiuje główne potrzeby i wynikające z nich cele oraz kierunki działań, które pozwolą te potrzeby zaspokoić. Postawione cele realizowane są poprzez przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które są powiązane między sobą, jak również wpisują się w ogólne kierunki rozwoju strategicznego gminy, wynikające z pozostałych dokumentów strategicznych i planistycznych, które zostały wykazane we wcześniejszych rozdziałach.

Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Mieście Orzesze opiera się na ścisłym powiązaniu działań infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych w taki sposób, aby w kompleksowy sposób odpowiadały na zdiagnozowane problemy obszarów rewitalizacji oraz potrzeby mieszkańców. Program rewitalizacji zakłada spójne i wzajemnie uzupełniające się interwencje, które równocześnie przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców, aktywizacji społecznej i edukacyjnej oraz modernizacji przestrzeni miejskiej.

Przedsięwzięcia inwestycyjne obejmujące budowę i modernizację infrastruktury transportowej, rewitalizację budynków użyteczności publicznej, rozwój terenów rekreacyjnych i zielonych, a także działania w zakresie efektywności energetycznej i ochrony środowiska, tworzą niezbędne warunki dla realizacji projektów miękkich. Do tych działań należą programy edukacyjne, w tym edukacja włączająca, rozwój kompetencji dzieci i nauczycieli, aktywizacja seniorów, edukacja ekologiczna oraz inicjatywy kulturalno-rekreacyjne.

Działania infrastrukturalne zapewniają mieszkańcom dostęp do odpowiednio przygotowanej przestrzeni, w której mogą funkcjonować programy społeczne i edukacyjne. Z kolei przedsięwzięcia miękkie wypełniają tę przestrzeń treścią, wspierając integrację międzypokoleniową, rozwój kompetencji społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu. Dodatkowo projekty środowiskowe – takie jak poprawa jakości powietrza, zwiększenie udziału terenów zielonych, termomodernizacja budynków czy edukacja ekologiczna – wspierają zarówno cele społeczne, jak i funkcjonalne miasta.

W ramach niniejszego programu rewitalizacji zaplanowano szereg przedsięwzięć, które wzajemnie oddziałują w celu realizacji zdefiniowanych potrzeb:

- projekty aktywizujące społecznie i zawodowo mieszkańców obszaru rewitalizacji, obejmujące przede wszystkim działania miękkie na rzecz budowania relacji i wspólnoty lokalnej, wsparcia społecznego i edukacyjnego, wzmocnienia kompetencji społecznych i zawodowych, a także pobudzania lokalnej przedsiębiorczości i inicjatyw społecznych,
- projekty poprawiające jakość infrastruktury publicznej i komunikacyjnej, obejmujące działania inwestycyjne w zakresie tworzenia nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury publicznej oraz kształtowanie dostępnych przestrzeni wspólnych, dzięki którym możliwa będzie realizacja działań miękkich, aktywizujących mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- projekty eliminujące zagrożenia ekologiczne i poprawiające estetykę przestrzeni, obejmujące przedsięwzięcia z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej budynków, adaptacji do zmian klimatu, rozwoju zielonej infrastruktury, poprawy

estetyki przestrzeni publicznych, czy rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Powiązanie zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, celów i kierunków działań z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, przedstawiono również w poniższej tabeli.

Tabela 37. Komplementarność problemowa – powiązanie potrzeb rewitalizacji, celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych wraz z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Potrzeby rewitalizacyjne	Cele rewitalizacji	Kierunki działań rewitalizacyjnych	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne (numery)
Potrzeba zwiększenia wsparcia społecznego, zdrowotnego i aktywizacyjnego w szczególności poprzez poprawę dostępu do usług publicznych, programów wsparcia a także działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu	C1, C2, C3	C1.K1., C1.K2., C1.K3., C2.K2., C2.K3., C3.K1.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Potrzeba zapewnienia atrakcyjnej oraz funkcjonalnej przestrzeni publicznej	C2, C3	C2.K1., C2. K2., C2.K3., C3.K2., C3.K3.,	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 17, 18
Potrzeba poprawy jakości środowiska przyrodniczego, w tym bezpieczeństwa	C3	C3.K1., C3.K2., C3.K3.,	3, 6, 7, 8, 12, 13, 16

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna stanowi kluczowy element sprawnego zarządzania procesem rewitalizacji, gwarantując spójność procedur oraz właściwe ukierunkowanie działań. Odpowiednio zaprojektowany system zarządzania umożliwia efektywną współpracę pomiędzy instytucjami i podmiotami zaangażowanymi w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035.

Za wdrażanie programu odpowiada Urząd Miasta Orzesze, natomiast nadzór nad jego realizacją sprawuje Burmistrz Miasta Orzesze. Burmistrz współpracuje z pracownikami urzędu odpowiedzialnymi m.in. za koordynację działań z organizacjami pozarządowymi, pozyskiwanie funduszy zewnętrznych oraz współpracę z jednostkami organizacyjnymi gminy, w tym z ośrodkiem pomocy społecznej.

W celu wzmocnienia partycypacyjnego wymiaru zarządzania przewiduje się powołanie Komitetu Rewitalizacji – organu opiniotwórczo-doradczego Burmistrza. Zasady funkcjonowania Komitetu oraz tryb wyboru jego członków zostaną określone w uchwale Rady Miasta Orzesze, której projekt zostanie poddany konsultacjom społecznym.

Dla zapewnienia przejrzystości i powszechnego dostępu do informacji zaplanowano regularne publikowanie danych dotyczących monitoringu i ewaluacji przez Urząd Miasta Orzesze. Informacje te będą udostępniane na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji

Publicznej, co umożliwi interesariuszom rewitalizacji bieżące śledzenie postępów i ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Przedsięwzięcia ujęte w Programie są w pełni zgodne z jego celami oraz z zapisami obowiązujących dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym, powiatowym i wojewódzkim (zob. rozdział 7). Zachowanie tej spójności sprzyja skutecznej realizacji celów rewitalizacji oraz zapewnia dostosowanie planowanych projektów do zidentyfikowanych problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 zakłada utrzymanie ciągłości programowej poprzez realizację przedsięwzięć, które nie tylko nawiązują do dotychczasowej polityki lokalnej, lecz także stanowią jej naturalne rozwinięcie oraz uzupełnienie działań podejmowanych w poprzednim okresie programowania polityki spójności 2014-2020. W ten sposób zapewniona zostaje komplementarność międzyokresowa, rozumiana zarówno jako kontynuacja sprawdzonych rozwiązań praktycznych, jak i ideowe dopełnienie wcześniejszych i obecnych inicjatyw. Aktualna perspektywa finansowa stwarza możliwość dalszej realizacji zintegrowanych przedsięwzięć, które wzmacniają osiągnięte dotychczas rezultaty i przyczyniają się do trwałego rozwoju miasta. Kontynuowanie wcześniejszych doświadczeń i ich rozszerzanie pozwala nie tylko sprawnie wdrażać nowe projekty, ale także efektywnie wykorzystywać dostępne zasoby finansowe i organizacyjne.

W kolejnej tabeli zaprezentowano wybrane przykłady projektów zrealizowanych w minionych latach – zarówno przez Miasto Orzesze, jak i inne podmioty mające wpływ na jej sytuację społeczno-gospodarczą. Przedsięwzięcia zaplanowane w niniejszym programie rewitalizacji stanowią konsekwencję i rozwinięcie wcześniejszych działań współfinansowanych ze środków unijnych. Nowe projekty rozwijają efekty już niektórych zrealizowanych inicjatyw w szerszym i bardziej kompleksowym wymiarze. Dotychczasowe działania rewitalizacyjne koncentrowały się między innymi na poprawie jakości i ochronie środowiska przyrodniczego, wspieraniu integracji społecznej, rozszerzaniu programów edukacyjnych oraz modernizacji infrastruktury transportowej.

Wykorzystanie doświadczeń zdobytych przy realizacji poprzednich projektów – w tym współfinansowanych z funduszy unijnych – przekłada się na wyższą efektywność interwencji oraz zwiększa ich trwałość w dłuższej perspektywie.

Tabela 38. Lista projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 w Mieście Orzesze

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu	Kategoria
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Gminie Orzesze	MIASTO ORZESZE	21 114 483,81 zł	Ochrona środowiska
Termomodernizacja budynków mieszkalnych położonych w Orzeszu przy ul. Gliwickiej 65 i Grzegorzycza 1	MIASTO ORZESZE	2 150 775,35 zł	Ochrona środowiska
Zagospodarowanie terenu wraz z ogrodzeniem, utwardzeniem, wykonanie przyłączy: wodno-kanalizacyjnego i energetycznego na projektowanym obiekcie PSZOK	MIASTO ORZESZE	1 018 668,07 zł	Ochrona środowiska
Termomodernizacja budynków mieszkalnych położonych w Orzeszu przy ul. Batorego 1, Centralnej 309, Uczniowskiej 3 i Żorskiej 19	MIASTO ORZESZE	994 776,36 zł	Ochrona środowiska
Budowa centrum przesiadkowego w Mieście Orzesze	MIASTO ORZESZE	2 809 770,00 zł	Transport
Montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego w Mieście Orzesze	MIASTO ORZESZE	432 509,15 zł	Transport
Montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego w Mieście Orzesze II	MIASTO ORZESZE	1 959 878,00 zł	Transport
Akademia Umiejętności w Gminie Orzesze	MIASTO ORZESZE	826 997,05 zł	Nauka i edukacja
Akademia Umiejętności w Gminie Orzesze II	MIASTO ORZESZE	882 291,75 zł	Nauka i edukacja
Słoneczne Orzesze – zajęcia specjalistyczne dla dzieci z niepełnosprawnościami w orzeskich przedszkolach	MIASTO ORZESZE	812 864,84 zł	Nauka i edukacja
Nowe oddziały przedszkolne w Gminie Orzesze III	MIASTO ORZESZE	729 682,50 zł	Nauka i edukacja
„Młodzi interaktywni Orzeszanie”	MIASTO ORZESZE	1 911 105,12 zł	Nauka i edukacja
„Młodzi interaktywni Orzeszanie II”	MIASTO ORZESZE	518 752,65 zł	Nauka i edukacja
Orzeskie przedszkolaki – nowy oddział przedszkolny w Gminie Orzesze	MIASTO ORZESZE	474 863,78 zł	Nauka i edukacja
Wsparcie dla uczniów z Ukrainy – Miasto Orzesze	MIASTO ORZESZE	48 527,50 zł	Nauka i edukacja
Orzeskie Centrum Możliwości – rewitalizacja obiektu na potrzeby działalności Punktu Aktywności Społeczno-Zawodowej i Przystani dla Młodych	MIASTO ORZESZE	1 389 349,63 zł	Rewitalizacja
„Nowy Oddział w żłobku w Orzeszu”	MIASTO ORZESZE	918 369,75 zł	Praca i integracja społeczna
Punkt Aktywizacji Społeczno – Zawodowej w Orzeszu	MIASTO ORZESZE	662 207,50 zł	Praca i integracja społeczna
Orzeskie Centrum Możliwości – Przystań dla Młodych	MIASTO ORZESZE	373 825,00 zł	Praca i integracja społeczna

Źródło: <https://mapadotacji.gov.pl/>

Komplementarność źródeł finansowania

Realizacja przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 będzie możliwa dzięki wykorzystaniu środków pochodzących z różnorodnych źródeł finansowania. Obejmują one zarówno środki własne gminy, krajowe programy wsparcia, jak i fundusze Unii Europejskiej, w szczególności w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.

Aby uniknąć ryzyka podwójnego finansowania tych samych wydatków, przed złożeniem każdego wniosku o dofinansowanie zewnętrzne konieczne będzie przeprowadzenie szczegółowej analizy kosztów kwalifikowalnych oraz źródeł ich pokrycia. Przestrzeganie zasady dodatkowości środków unijnych wymaga ponadto ścisłej koordynacji finansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych z krajowymi instrumentami wsparcia i politykami publicznymi.

Szczegółowe informacje dotyczące planowanych źródeł finansowania przedsięwzięć zostały przedstawione w kartach projektów oraz w rozdziale 10: *Szacunkowe ramy finansowe*.

9.4. Podsumowanie

Skuteczna realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 wymaga spójnego powiązania działań koncepcyjnych, organizacyjnych oraz finansowych. Ich zintegrowanie umożliwia spójną koordynację podejmowanych inicjatyw pod względem tematycznym, czasowym i merytorycznym, co przekłada się na większą efektywność całego procesu rewitalizacji. W tym kontekście kluczowe znaczenie mają zasady kompleksowości, koncentracji interwencji oraz komplementarności, które będą konsekwentnie stosowane na wszystkich etapach wdrażania Programu.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, kompleksowość oznacza prowadzenie skoordynowanych, terytorialnie skoncentrowanych działań, ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych przy aktywnym zaangażowaniu szerokiego grona interesariuszy. Realizacja tej zasady będzie możliwa dzięki stosowaniu komplementarności, rozumianej jako wzajemne uzupełnianie się przedsięwzięć w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, czasowym oraz finansowym – co zostało szczegółowo omówione w dalszej części rozdziału.

Mechanizmy integracji zostaną wdrożone na wielu poziomach, co umożliwi skuteczną, skoordynowaną i trwałą realizację zaplanowanych przedsięwzięć, zapewniając jednocześnie spójność celów, narzędzi i efektów procesu rewitalizacji:

- **Integracja działań na poziomie celów**

Przedsięwzięcia ujęte w Programie pozostają w ścisłym powiązaniu z jego celami, a tym samym z celami strategicznymi Miasta Orzesze i nadrzędnymi dokumentami rozwojowymi (spójność założeń tych dokumentów wykazano w rozdziale 7). Poszczególne projekty tworzą logiczny i komplementarny układ, wzajemnie się uzupełniając. Takie zintegrowane

podejście umożliwi kompleksowe oddziaływanie na zdiagnozowane problemy oraz realizację działań o wielowymiarowym wpływie na obszar rewitalizacji.

- **Integracja działań na poziomie partycypacji społecznej**

Proces rewitalizacji opiera się na aktywnym zaangażowaniu mieszkańców oraz kluczowych interesariuszy na wszystkich jego etapach – od planowania, przez realizację, aż po monitorowanie podejmowanych działań (szczegóły przedstawiono w rozdziałach 11–12). Wykorzystanie mechanizmów partycypacyjnych, takich jak konsultacje społeczne, warsztaty czy spotkania, pozwala na lepsze dostosowanie przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb lokalnej społeczności, jednocześnie zwiększając jej udział i poczucie współodpowiedzialności za wprowadzane zmiany.

- **Integracja działań organizacyjnych**

Skuteczna realizacja Programu rewitalizacji opiera się na partnerskiej współpracy wszystkich uczestników procesu – samorządu, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców. Istotnym elementem tego współdziałania jest wymiana wiedzy, doświadczeń i zasobów, a także sprawna koordynacja podejmowanych działań. Aby zapewnić prawidłowy przebieg procesu, przewidziano powołanie Komitetu Rewitalizacji – organu opiniotwórczo-doradczego wspierającego Burmistrza Orzesza. Zasady funkcjonowania Komitetu zostaną określone w regulaminie, opracowanym i poddanym konsultacjom społecznym. Dodatkowo spójność i uporządkowanie działań gwarantuje harmonogram Gminnego Programu Rewitalizacji, określający kolejne etapy wdrażania oraz system monitorowania postępów.

- **Integracja działań finansowych**

Realizacja przedsięwzięć przewidzianych w Programie będzie finansowana z różnych źródeł, w tym ze środków własnych Miasta Orzesze, funduszy krajowych oraz środków pochodzących z Unii Europejskiej. Zastosowanie takiego modelu finansowania umożliwia łączenie różnych instrumentów wsparcia, co sprzyja sprawniejszemu wdrażaniu zaplanowanych działań oraz bardziej racjonalnemu gospodarowaniu dostępnymi środkami. Jednocześnie duży nacisk położono na ograniczenie ryzyka podwójnego finansowania, co wymaga odpowiedniego planowania, kontroli oraz bieżącej koordynacji w zakresie wykorzystania dostępnych funduszy.

- **Integracja działań na poziomie zarządzania wdrażaniem**

Wdrażanie Programu będzie odbywać się w sposób spójny i zintegrowany, z uwzględnieniem zasad kompleksowości, koncentracji działań oraz ich wzajemnego uzupełniania się. Istotnym narzędziem porządkującym realizację przedsięwzięć jest harmonogram, który zapewnia logiczną kolejność oraz ciągłość czasową podejmowanych działań. Sprawność wdrażania Programu wspiera również system monitorowania i ewaluacji, umożliwiający bieżące śledzenie postępów, ocenę uzyskiwanych efektów oraz wprowadzanie ewentualnych korekt w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania i potrzeby lokalnej społeczności.

10. Szacunkowe ramy finansowe

Aby skutecznie realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne, niezbędne jest zapewnienie odpowiednich źródeł finansowania. Wytyczne ministerialne oraz ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku wskazują na konieczność zapewnienia komplementarności tych źródeł finansowania i tym samym podkreślają jej znaczenie. Dlatego, aby osiągnąć najlepsze rezultaty w ramach programu rewitalizacji, niezbędne jest zróżnicowanie źródeł finansowania, w tym m.in. łączenie środków publicznych ze środkami własnymi gminy.

Niniejszy rozdział prezentuje plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne zawarte w GPR obejmują zadania o charakterze priorytetowym. W tabeli zawarto szczegółowe informacje o kosztach poszczególnych przedsięwzięć oraz ich źródłach finansowania.

Tabela 39. Plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035

Lp.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu	Publiczne środki krajowe	Środki budżetu Miasta Orzesze	Środki UE			Inne	Źródło finansowania
					EFS+	EFRR	FS		
1.	Budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jaśkowicach	4 000 000,00 zł	0,00 zł	600 000,00 zł	0,00 zł	3 400 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Budżet gminy, Środki UE
2.	Modernizacja budynku dawnego ZREMB	7 000 000,00 zł	0,00 zł	1 050 000,00 zł	0,00 zł	5 950 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Budżet gminy, Środki UE
3.	Rozbudowa budynku OSP Woszczyce	1 500 000,00 zł	0,00 zł	1 500 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Budżet gminy
4.	Remont zabytkowej wieży wodnej przy ul. Dworcowej w Orzeszu wraz z adaptacją na cele magazynu na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej	1 000 000,00 zł	950 000,00 zł	50 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy
5.	Stworzenie parków kieszonkowych na obszarze rewitalizacji w Orzeszu 2, Jaśkowicach i Woszczytach	400 000,00 zł	320 000,00 zł	80 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy
6.	Termomodernizacja budynków komunalnych administrowanych przez ZGKiM w Orzeszu	4 000 000,00 zł	1 700 000,00 zł	600 000,00 zł	0,00 zł	1 700 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy, Środki UE
7.	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w Woszczytach	2 500 000,00 zł	2 125 000,00 zł	375 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Budżet gminy
8.	Edukacja Ekologiczna Mieszkańców	30 000,00 zł	0,00 zł	30 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Budżet gminy
9.	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	100 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	100 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Środki UE
10.	Orzeski Jarmark Bożonarodzeniowy	500 000,00 zł	0,00 zł	480 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	20 000,00 zł	Budżet gminy, Inne
11.	„Literackie poniedziałki” – comiesięczne spotkania autorskie	160 000,00 zł	0,00 zł	150 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	10 000,00 zł	Budżet gminy, Inne
12.	Nowoczesna Edukacja w Orzeszu	1 814 857,81 zł	90 742,90 zł	181 485,79 zł	1 542 629,12 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy, Środki UE
13.	Uniwersytet Kreatywnego Orzeszka	730 108,00 zł	36 505,00 zł	73 012,00 zł	620 591,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy, Środki UE
14.	Edukacja Włączająca w Orzeszu	1 515 771,00 zł	151 577,00 zł	75 788,50 zł	1 288 405,50 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy, Środki UE
15.	Centrum Wsparcia Pedagogiczno-Psychologicznego	3 000 000,00 zł	2 500 000,00 zł	500 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy
16.	Modernizacja boiska sportowego w Woszczytach	1 000 000,00 zł	850 000,00 zł	150 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Budżet gminy, Środki UE
17.	Parafialny Klub Seniora	50 000,00 zł	50 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe
18.	Baza Usług Społecznych "BUS-em do odnowy"	500 000,00 zł	400 000,00 zł	100 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	Publiczne środki krajowe, Budżet gminy
RAZEM		29 800 736,81 zł	9 173 824,90 zł	5 995 286,29 zł	3 551 625,62 zł	11 050 000,00 zł	0,00 zł	30 000,00 zł	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych

11. Mechanizmy włączenia interesariuszy

Zaangażowanie społeczności lokalnej stanowi kluczowy warunek skuteczności i trwałości procesu rewitalizacji. Na każdym etapie opracowywania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 istotne znaczenie ma aktywny udział szerokiego grona interesariuszy – w szczególności mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy.

Partycypacja społeczna opiera się na przejrzystym i systematycznym informowaniu społeczności lokalnej o planowanych działaniach – zarówno inwestycyjnych, jak i społecznych – oraz na tworzeniu realnych możliwości wyrażania opinii, zgłaszania uwag i proponowania rozwiązań. Szczególny nacisk kładzie się na włączenie mieszkańców już na etapie planowania przedsięwzięć, co zwiększa efektywność podejmowanych działań i sprzyja ich społecznej akceptacji.

W ramach procesu rewitalizacji partycypacja lokalna obejmuje w szczególności:

- skuteczną komunikację pomiędzy władzami miasta a interesariuszami rewitalizacji, sprzyjającą dialogowi i współpracy,
- aktywny udział mieszkańców oraz innych podmiotów w konsultacjach, warsztatach, spotkaniach i debatach,
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o planowanych i realizowanych przedsięwzięciach oraz umożliwienie ich oceny i komentowania przez społeczność lokalną.

11.1. Udział interesariuszy w procesie tworzenia GPR

Przeprowadzone konsultacje społeczne na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 umożliwiły szerokie zaangażowanie interesariuszy w proces tworzenia dokumentu. Współpraca z różnorodnymi podmiotami i instytucjami odegrała istotną rolę w opracowaniu rozwiązań odpowiadających rzeczywistym potrzebom mieszkańców oraz problemom zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami ustawy wdrożeniowej, podczas przygotowywania Programu podjęto działania mające na celu włączenie dodatkowych partnerów, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy. Do tej grupy zaliczają się m.in. partnerzy społeczno-gospodarczy, organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, a także organizacje promujące włączenie społeczne, równość płci, prawa podstawowe, prawa osób z niepełnosprawnościami oraz zasadę niedyskryminacji.

Rezultatem tych działań będzie formalne włączenie wskazanych grup w prace Komitetu Rewitalizacji – organu opiniodawczo-doradczego wspierającego Burmistrza Miasta Orzesze w procesie wdrażania Programu. Udział partnerów w pracach Komitetu zapewni ich aktywne uczestnictwo w monitorowaniu, opiniowaniu i ocenie postępów realizacji działań rewitalizacyjnych. Zakres kompetencji oraz zasady udziału poszczególnych grup interesariuszy zostaną określone w regulaminie określającym skład i tryb pracy Komitetu.

Etap I – konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w dniach od 18 lipca 2025 r. do 22 sierpnia 2025 r. Data rozpoczęcia konsultacji społecznych oraz formy, w jakich były prowadzone konsultacje zostały opublikowane dnia 17 lipca 2025 r. Ukazała się również informacja o konsultacjach w lokalnej prasie, tj. w Gazecie Orzeskiej (lipcowe wydanie). Termin ogłoszenia jest zgodny z ustawą o rewitalizacji. Ponadto, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. o konsultacjach społecznych poinformowano nie tylko poprzez publikację ogłoszenia w prasie, ale również w sposób zwyczajowo przyjęty w mieście, tj.: wywieszenie w widocznym miejscu, udostępnienie informacji na stronie podmiotowej miasta w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej.

Konsultując z interesariuszami rewitalizacji⁴ projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy zastosowano następujące formy konsultacji:

- **Zbieranie uwag w postaci formularza konsultacyjnego** (w formie papierowej bądź elektronicznej) – formularz można było złożyć osobiście w Urzędzie Miasta Orzesze (ul. Świętego Wawrzyńca 21) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Burmistrz Miasta Orzesze, ul. Św. Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: dyskusja@orzesze.pl.
W trakcie konsultacji społecznych drogą formularza konsultacyjnego nie wpłynęły żadne opinie ani uwagi. Osoby i podmioty uprawnione do udziału w konsultacjach nie zgłosiły żadnych zastrzeżeń co do projektowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.
- **Badanie ankietowe dotyczące opinii na temat projektowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Orzesze** – ankietę można było wypełnić on-line pod adresem [www: https://forms.gle/hkzGzVH9gTheoU6a6](https://forms.gle/hkzGzVH9gTheoU6a6). W przypadku tradycyjnego wypełnienia ankiety w formie papierowej, wypełnione kwestionariusze można było: złożyć osobiście w Urzędzie Miasta Orzesze (ul. Świętego Wawrzyńca 21) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na

⁴ W szczególności z mieszkańcami oraz partnerami wskazanymi w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 i w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

adres: Burmistrz Miasta Orzesze, ul. Św. Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego kwestionariusza ankiety za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: dyskusja@orzesze.pl.

W trakcie konsultacji społecznych wpłynęła jedna ankieta drogą papierową. Ankietowany pozytywnie ocenił trafność wyznaczonych granic, potwierdzając także słuszność ich przebiegu. Wskazano, że na obszarze objętym rewitalizacją zauważa się większe niż w innych częściach miasta problemy społeczne, gospodarcze oraz związane z degradacją przestrzeni i zabudowy. Ankietowany wskazał jednak, że na obszarze objętym rewitalizacją nie występowały większe niż w pozostałej części miasta problemy związane z niską jakością środowiska naturalnego. Tym samym nie zostały zgłoszone żadne zastrzeżenia co do wyznaczonych granic.

- **Spotkanie konsultacyjne z interesariuszami**, które odbyło się w dniu 12 sierpnia 2025 roku (wtorek) o godzinie 15:30 w siedzibie Orzeskiego Centrum Możliwości w Orzeszu przy ul. Św. Wawrzyńca 13 na pierwszym piętrze.

Spotkanie dla interesariuszy odbyło się zgodnie z zaplanowanym harmonogramem, jednakże nikt spośród interesariuszy rewitalizacji nie wziął w nim udziału. W konsekwencji nie zgłoszono żadnych uwag ani zastrzeżeń dotyczących projektowanych granic obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych nie wprowadzono żadnych zmian do granic wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W toku konsultacji wpłynęła jedna ankieta, w której respondent wyraził pełną zgodność z zaproponowanym przebiegiem granic. Tym samym nie zgłoszono uwag ani zastrzeżeń wymagających modyfikacji przyjętych rozwiązań, co potwierdza zasadność oraz akceptację przedstawionych propozycji wśród interesariuszy.

Etap II – pogłębienie diagnozy obszaru rewitalizacji i przygotowanie założeń GPR

W celu pogłębienia diagnozy obszaru rewitalizacji przeprowadzono **badanie ankietowe mieszkańców i innych interesariuszy obszaru rewitalizacji**. Wyniki badania posłużyły do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (ich wyniki zaprezentowano w rozdziale dotyczącym diagnozy pogłębionej). W badaniu ankietowym uczestniczyło 37 osób.

W dalsze prace związane z przygotowaniem założeń programu także włączono interesariuszy, gdyż przeprowadzono **spotkanie warsztatowe**, w ramach którego opracowano wizję stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu interwencji. Sformułowano też cele i kierunki działań. Spotkanie odbyło się 22 stycznia 2026 roku w Orzeskim Centrum Możliwości przy ul. Św. Wawrzyńca 13.

Etap III – konsultacje społeczne w sprawie uchwalenia Regulaminu wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji oraz działania zmierzające do powołania Komitetu Rewitalizacji

Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w dniach od 23 marca 2026 r. do 26 kwietnia 2026 r. Data rozpoczęcia konsultacji społecznych oraz formy, w jakich były prowadzone

konsultacje zostały opublikowane dnia 20 marca 2026 r. Tego dnia ukazała się informacja o konsultacjach w lokalnej prasie, m.in. w dodatku do Mikołowskiego Dziennika Zachodniego i na profilu w mediach społecznościowych Gazety Orzeskiej. Termin ogłoszenia jest zgodny z ustawą o rewitalizacji. Ponadto, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. o konsultacjach społecznych poinformowano nie tylko poprzez publikację ogłoszenia w prasie, ale również w sposób zwyczajowo przyjęty w mieście, tj.: wywieszenie w widocznym miejscu, udostępnienie informacji na stronie podmiotowej miasta w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej.

Konsultując z interesariuszami rewitalizacji⁵ projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy zastosowano następujące formy konsultacji:

- **Zbieranie uwag w postaci formularza konsultacyjnego** (w formie papierowej bądź elektronicznej) – formularz można było złożyć osobiście w Urzędzie Miasta Orzesze (ul. Świętego Wawrzyńca 21) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Burmistrz Miasta Orzesze, ul. Św. Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: dyskusja@orzese.pl.
W trakcie konsultacji społecznych drogą formularza konsultacyjnego nie wpłynęły żadne opinie ani uwagi. Osoby i podmioty uprawnione do udziału w konsultacjach nie zgłosiły żadnych zastrzeżeń.
- **Badanie ankietowe dotyczące opinii na temat zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Orzesze** – ankietę można było wypełnić on-line pod adresem [www: https://forms.gle/iN5w7HmhtaN2jmTx9](https://forms.gle/iN5w7HmhtaN2jmTx9). W przypadku tradycyjnego wypełnienia ankiety w formie papierowej, wypełnione kwestionariusze można było: złożyć osobiście w Urzędzie Miasta Orzesze (ul. Świętego Wawrzyńca 21) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Burmistrz Miasta Orzesze, ul. Św. Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego kwestionariusza ankiety za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: dyskusja@orzese.pl.
W trakcie konsultacji społecznych wpłynęły 4 ankiety, które zostały wypełnione w formie elektronicznej. Zdaniem ankietowanych, regulamin określający zasady wyznaczania składu i działania Komitetu Rewitalizacji jasno określa zadania Komitetu. Sposób rekrutacji członków Komitetu i zasady jego działania są zrozumiałe (75% – suma wskazań odpowiedzi „tak”). Formularz zgłoszeniowy opisany w regulaminie tylko dla połowy

⁵ W szczególności z mieszkańcami oraz partnerami wskazanymi w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 i w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Do ww. partnerów (w tym: stowarzyszeń na rzecz integracji społecznej, organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji) mailowo wystosowano informację o trwających konsultacjach społecznych wraz z zaproszeniem do udziału.

ankietowanych był zrozumiałą (50% wskazań odpowiedzi „tak” i 50% wskazań odpowiedzi „nie”), jednocześnie ankietowani nie wskazali, które zapisy są dla nich niezrozumiałe. Reasumując, w ankietach nie zgłoszono istotnych uwag co do treści uchwały, a zgłoszone zastrzeżenia były nieliczne i zbyt ogólne, by je wdrożyć.

- **Spotkanie konsultacyjne z interesariuszami**, które odbyło się w dniu 12 sierpnia 2025 roku (wtorek) o godzinie 15:30 w siedzibie Orzeskiego Centrum Możliwości w Orzeszu przy ul. Św. Wawrzyńca 13 na pierwszym piętrze.

Spotkanie dla interesariuszy odbyło się zgodnie z zaplanowanym harmonogramem, uczestniczyło w nim 5 osób. Podczas spotkania dyskutowano o regulaminie Komitetu, a interesariusze mieli okazję zadać pytania i uzyskać odpowiedzi, które rozwiązywały ich wątpliwości. Interesariusze głównie postulowali o zwiększenie ilości członków Komitetu będących przedstawicielami mieszkańców obszaru rewitalizacji. Burmistrz Miasta Orzesze przychylił się do ww. wniosku i zwiększono liczbę przedstawicieli przedmiotowej grupy z 6 do 16. W wyniku przeprowadzonej dyskusji zmieniono tytuł konsultowanego dokumentu zgodnie z jego ustawowym brzmieniem oraz doprecyzowano zapisy, w szczególności te dotyczące listy poparcia, która będzie stanowić załącznik do formularza zgłoszeniowego, za pomocą którego kandydaci będą zgłaszać swoją kandydaturę. Lista obecności stanowi niejawną załącznik do niniejszego raportu i znajduje się w aktach sprawy.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych wprowadzono zmiany do projektu uchwały wynikające głównie z przeprowadzonej dyskusji podczas spotkania otwartego.

Etap IV – nabór projektów rewitalizacyjnych

Zgodnie z przyjętym założeniem uspołecznienia tworzenia gminnego programu rewitalizacji, interesariusze⁶ zostali zaproszeni do zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które umożliwią realizację założeń programu i przyjętych celów, a tym samym przyczynią się do wsparcia prowadzonego procesu rewitalizacji.

Ogłoszenie o naborze opublikowano 2 lutego 2026 roku na stronie podmiotowej gminy Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej gminy. Nabór trwał od 2 lutego 2026 roku do 27 lutego 2026 roku.

Na potrzeby tego procesu przygotowano specjalny formularz zgłoszeniowy, zawierający wszystkie elementy wymagane ustawą o rewitalizacji (art. 15 ust. 5 lit. a). Formularz uzupełniono o wskazówki dotyczące sposobu jego wypełniania oraz o informacje o celach i kierunkach działań określonych w GPR – opracowanych na podstawie diagnozy pogłębionej

⁶ W szczególności z mieszkańcami oraz partnerami wskazanymi w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 i w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Do ww. partnerów (w tym: stowarzyszeń na rzecz integracji społecznej, organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji) mailowo wystosowano informację o trwającym naborze wraz z zaproszeniem do udziału.

i wyników spotkania warsztatowego. Dzięki temu zgłaszane projekty mogły być lepiej dopasowane do założeń programu.

Efektem naboru projektów rewitalizacyjnych było zebranie 19 kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie, po dokonaniu analizy, jedno z przedsięwzięć uznano za niemożliwe do realizacji, w związku z czym nie zostało ono włączone do GPR. W rezultacie ostatecznie do dokumentu wprowadzono 18 kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Etap V – konsultacje społeczne i opiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w dniach od 23 marca 2026 r. do 26 kwietnia 2026 r. Data rozpoczęcia konsultacji społecznych oraz formy, w jakich były prowadzone konsultacje zostały opublikowane dnia 23 marca 2026 r. Ponadto 20 marca 2026 r. ukazała się informacja o konsultacjach w lokalnej prasie, m.in. w dodatku do Mikołowskiego Dziennika Zachodniego i na profilu w mediach społecznościowych Gazety Orzeskiej. Termin ogłoszenia jest zgodny z ustawą o rewitalizacji. Ponadto, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. o konsultacjach społecznych poinformowano nie tylko poprzez publikację ogłoszenia w prasie, ale również w sposób zwyczajowo przyjęty w mieście, tj.: wywieszenie w widocznym miejscu, udostępnienie informacji na stronie podmiotowej miasta w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej.

Konsultując z interesariuszami rewitalizacji⁷ projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy zastosowano następujące formy konsultacji:

- **Zbieranie uwag w postaci formularza konsultacyjnego** (w formie papierowej bądź elektronicznej) – formularz można było złożyć osobiście w Urzędzie Miasta Orzesze (ul. Świętego Wawrzyńca 21) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Burmistrz Miasta Orzesze, ul. Św. Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: dyskusja@orzesze.pl.
W trakcie konsultacji społecznych drogą formularza konsultacyjnego nie wpłynęły żadne opinie ani uwagi. Osoby i podmioty uprawnione do udziału w konsultacjach nie zgłosiły żadnych zastrzeżeń co do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035.
- **Badanie ankietowe dotyczące opinii na temat projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035** – ankietę można było wypełnić on-line pod adresem: <https://forms.gle/Df56DX2VCV2MUSGP6>.

⁷ W szczególności z mieszkańcami oraz partnerami wskazanymi w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 i w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Do ww. partnerów (w tym: stowarzyszeń na rzecz integracji społecznej, organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji) mailowo wystosowano informację o trwających konsultacjach społecznych wraz z zaproszeniem do udziału.

W przypadku tradycyjnego wypełnienia ankiety w formie papierowej, wypełnione kwestionariusze można było: złożyć osobiście w Urzędzie Miasta Orzesze (ul. Świętego Wawrzyńca 21) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Burmistrz Miasta Orzesze, ul. Św. Wawrzyńca 21, 43-180 Orzesze lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego kwestionariusza ankiety za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: dyskusja@orzesze.pl.

W trakcie konsultacji społecznych wpłynęło 39 ankiet, z czego większość drogą papierową (20 szt.). Zdaniem ankietowanych, GPR w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy sytuacji na wyznaczonym obszarze (89,7% – suma wskazań odpowiedzi „bardzo dużym stopniu” i „dużym stopniu”). Podkreślano, że program zakłada kompleksowe działania, a na obszarze tym występuje potrzeba podejmowania takich inicjatyw i poprawy jakości życia. Zwracano uwagę na znaczenie edukacji ekologicznej, parków kieszonkowych, projektów kierowanych do młodzieży i prowadzenia działań integracyjnych. Pojawiały się opinie, że w przyszłości należy zintensyfikować działania informacyjne dot. procesu rewitalizacji. Większość ankietowanych jest zdania, że cele rewitalizacji określone w programie są odpowiednie względem zdiagnozowanych potrzeb i problemów (84,6% – suma wskazań odpowiedzi twierdzących), a także, że zakres przedsięwzięć jest wystarczający do osiągnięcia przyjętych celów i poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji (66,6% – suma wskazań odpowiedzi twierdzących). Tylko nieliczni oceniali wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poprawę sytuacji jako mały; najczęściej oddziaływanie oceniano jako przeciętne lub duże. Reasumując, w ankietach nie zgłoszono istotnych uwag co do treści programu, a zgłoszone zastrzeżenia były nieliczne i zbyt ogólne, by je wdrożyć bądź też nie wpisywały się w zakres procesu rewitalizacji.

- **Spotkanie konsultacyjne z interesariuszami**, które odbyło się w dniu 12 sierpnia 2025 roku (wtorek) o godzinie 16:00 w siedzibie Orzeskiego Centrum Możliwości w Orzeszu przy ul. Św. Wawrzyńca 13 na pierwszym piętrze.

Spotkanie dla interesariuszy odbyło się zgodnie z zaplanowanym harmonogramem, uczestniczyło w nim kilka osób. Podczas spotkania dyskutowano o programie, a interesariusze mieli okazję zadać pytania i uzyskać odpowiedzi, które rozwiały ich wątpliwości. W konsekwencji jednak nie zgłoszono żadnych uwag ani zastrzeżeń dotyczących do projektu programu.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Orzesze na lata 2026-2035 poddano opiniowaniu przez podmioty wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji. Część spośród nich zaopiniowała dokument bez zastrzeżeń – pozytywnie, podczas gdy pozostali złożyli uwagi. Uwagi złożyły poniższe instytucje:

- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mikołowie,
- Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział Katowice,
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A.,

- Polska Grupa Górnicza S.A. Oddział KWK „Bolesław Śmiały”.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych i opiniowania wprowadzono zmiany do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035. Modyfikacje wprowadzone zostały zgodnie z informacjami o sposobie ich wdrożenia zawartymi w raporcie z konsultacji społecznych i procesu opiniowania.

11.2. Sposób włączenia interesariuszy w procesie wdrażania GPR

Proces wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035, podobnie jak jego opracowanie, oparty będzie na zasadach partycypacji społecznej. Już na wczesnym etapie przewidziano szerokie włączenie interesariuszy, co pozwoli zwiększyć poziom akceptacji planowanych przedsięwzięć – szczególnie wśród ich bezpośrednich beneficjentów – oraz zminimalizować ryzyko wystąpienia potencjalnych konfliktów. Jest to jeden z kluczowych warunków skutecznej realizacji zarówno poszczególnych projektów, jak i całego procesu rewitalizacji.

Efektywna partycypacja w fazie wdrażania opiera się na aktywnej polityce informacyjnej, polegającej na systematycznym udostępnianiu aktualnych danych dotyczących realizowanych działań. Dzięki temu interesariusze – w tym mieszkańcy oraz beneficjenci projektów – będą mieli stały dostęp do informacji o postępach prac, a także o możliwościach współuczestnictwa w kolejnych etapach wdrażania Programu.

W przypadku przedsięwzięć infrastrukturalnych, w szczególności dotyczących przestrzeni publicznych oraz modernizacji obiektów, istotnym elementem będą warsztaty planowania partycypacyjnego. Umożliwią one wspólne wypracowanie rozwiązań najlepiej odpowiadających rzeczywistym potrzebom i oczekiwaniom użytkowników.

Zaangażowanie interesariuszy obejmie również projekty społeczne (tzw. działania miękkie), kierowane do różnych grup odbiorców. Ich realizacja będzie prowadzona we współpracy z lokalnymi partnerami – organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi i przedsiębiorcami – zgodnie z zasadą szerokiej partycypacji i współdziałania.

W trakcie wdrażania Programu planowane są regularne spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami oraz interesariuszami rewitalizacji. Będą one okazją do omówienia bieżącego stanu realizacji, zgłaszania uwag oraz formułowania nowych inicjatyw.

Kluczowym narzędziem wspierającym proces partycypacyjny będzie działalność Komitetu Rewitalizacji, którego funkcjonowanie zapewni włączenie przedstawicieli różnych środowisk w proces podejmowania decyzji, opiniowania i formułowania rekomendacji – zgodnie z art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji w pełni realizować będzie rolę zintegrowanej strategii terytorialnej wdrażanej w formule IIT (Instrumentu Inicjatyw Terytorialnych).

11.3. Sposób zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz innych podmiotów w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT (GPR)

Należy podkreślić, że proces przygotowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzony jest z uwzględnieniem zasady partnerstwa, rozumianej jako aktywne włączanie mieszkańców, interesariuszy lokalnych oraz partnerów społeczno-gospodarczych w diagnozowanie problemów, wyznaczanie kierunków działań, wybór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a następnie monitorowanie i konsultowanie sposobu ich realizacji. Założenie to wynika zarówno z charakteru rewitalizacji jako procesu prowadzonego na rzecz lokalnej społeczności, jak i z wymogów dotyczących udziału partnerów wskazanych w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

W prace nad przygotowaniem GPR włączani byli nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji, lecz także podmioty reprezentujące różne środowiska lokalne i instytucjonalne, w tym przedsiębiorcy, zrzeszenia przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia działające na rzecz integracji społecznej, organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, a także podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji. Ich udział miał na celu zapewnienie, aby program odpowiadał nie tylko na problemy przestrzenne, techniczne czy infrastrukturalne, lecz także na potrzeby społeczne, gospodarcze, środowiskowe i dostępnościowe występujące na obszarze rewitalizacji.

Na etapie przygotowania Programu informowano partnerów społeczno-gospodarczych oraz inne właściwe podmioty o możliwości udziału w pracach nad dokumentem, w tym o prowadzonym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, konsultacjach społecznych projektu GPR oraz konsultacjach społecznych regulaminu dotyczącego Komitetu Rewitalizacji. Do ww. partnerów, w tym m.in. stowarzyszeń na rzecz integracji społecznej, organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji, wystosowano drogą mailową informacje o trwających działaniach konsultacyjnych wraz z zaproszeniem do aktywnego udziału.

Włączenie partnerów na etapie przygotowania GPR obejmowało przede wszystkim możliwość zgłaszania uwag, opinii i propozycji dotyczących kierunków działań rewitalizacyjnych oraz projektów przewidzianych do realizacji. Szczególne znaczenie miał nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, który zapewniał przedstawicielom różnych środowisk możliwość wskazania działań odpowiadających na zidentyfikowane problemy obszaru rewitalizacji. Zgłaszane propozycje mogły dotyczyć zarówno działań społecznych, edukacyjnych, integracyjnych

i aktywizacyjnych, jak również przedsięwzięć infrastrukturalnych, środowiskowych, gospodarczych czy dostępnościowych. Istotnym elementem partycypacji było również zapewnienie możliwości udziału w konsultacjach społecznych projektu GPR oraz regulaminu dotyczącego Komitetu Rewitalizacji poprzez wystosowanie dedykowanych temu zaproszeń drogą mailową.

Na etapie wdrażania GPR partnerzy społeczno-gospodarczy oraz inne podmioty będą włączani przede wszystkim poprzez konsultowanie postępów realizacji przedsięwzięć, zgłaszanie uwag dotyczących sposobu ich wdrażania oraz identyfikowanie nowych potrzeb pojawiających się na obszarze rewitalizacji. Przedsiębiorcy i zrzeszenia przedsiębiorców będą mogli wносить perspektywę dotyczącą lokalnej aktywności gospodarczej, warunków prowadzenia działalności, dostępności usług, potencjału tworzenia miejsc pracy oraz ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji. Organizacje społeczne i stowarzyszenia działające na rzecz integracji społecznej będą istotnym partnerem w zakresie działań ukierunkowanych na aktywizację mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu, rozwój usług społecznych, wzmocnienie więzi lokalnych oraz zwiększanie udziału mieszkańców w życiu publicznym.

Podmioty działające na rzecz ochrony środowiska będą mogły uczestniczyć w opiniowaniu i konsultowaniu działań dotyczących przestrzeni publicznych, zieleni, adaptacji do zmian klimatu, ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców poprzez rozwiązania przyjazne środowisku. Z kolei podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji będą włączane w ocenę, czy realizowane przedsięwzięcia odpowiadają zasadom dostępności, równego traktowania oraz niedyskryminacji. Ich udział będzie szczególnie ważny przy konsultowaniu rozwiązań dotyczących dostępności architektonicznej, komunikacyjnej, cyfrowej i informacyjnej, a także przy projektowaniu działań skierowanych do grup narażonych na marginalizację.

Wdrażanie Programu będzie miało charakter otwarty, co oznacza, że partnerzy będą mogli zgłaszać uwagi i propozycje również w trakcie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W przypadku potrzeby aktualizacji GPR, zmiany zakresu przedsięwzięć, uzupełnienia listy projektów lub dostosowania działań do nowych wyzwań społecznych, gospodarczych, środowiskowych lub przestrzennych, przewiduje się ponowne wykorzystanie mechanizmów konsultacyjnych i wystosowanie zaproszeń do ww. podmiotów i partnerów. Pozwoli to zachować zgodność Programu z realnymi potrzebami interesariuszy oraz zapewnić, że rewitalizacja pozostanie procesem elastycznym, reagującym na zmiany zachodzące w gminie.

Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych oraz innych właściwych podmiotów będzie zatem miało charakter ciągły – od etapu przygotowania Programu aż po monitorowanie ich wdrażania i konsultowanie ewentualnych zmian. Tak rozumiana partycypacja wzmacnia trafność zaplanowanych działań, zwiększa społeczną akceptację Programu oraz sprzyja realizacji przedsięwzięć odpowiadających na rzeczywiste potrzeby obszaru rewitalizacji i jego mieszkańców.

12. System realizacji gminnego programu rewitalizacji

12.1. System zarządzania realizacją GPR

Miasto Orzesze odgrywa kluczową rolę w procesie rewitalizacji, obejmującym zarówno przygotowanie, jak i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji. Jako główny operator rewitalizacji gmina koordynuje wszystkie działania, wykorzystując swoje kompetencje w zakresie planowania przestrzennego, mieszkalnictwa, pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, ochrony środowiska oraz infrastruktury technicznej.

Za realizację założeń GPR odpowiada Urząd Miasta Orzesze, natomiast nadzór nad przebiegiem prowadzonych działań sprawuje Burmistrz Miasta Orzesze. Burmistrz prowadzi nadzór merytoryczny we współpracy z poszczególnymi komórkami organizacyjnymi urzędu, co zapewnia spójność i skuteczność podejmowanych inicjatyw. Miasto dysponuje odpowiednim potencjałem kadrowym i doświadczeniem, umożliwiającym efektywną współpracę z partnerami procesu rewitalizacji oraz realny wpływ na zmiany zachodzące na obszarze objętym programem.

Władze samorządowe, w ramach posiadanych kompetencji, odpowiadają za realizację celów GPR, dbając o ich zgodność z lokalnymi dokumentami strategicznymi oraz racjonalne gospodarowanie zasobami. Skuteczność procesu rewitalizacji zależy również od aktywnego udziału społeczności lokalnej i pozostałych interesariuszy, których współodpowiedzialność i inicjatywa nadają kierunek podejmowanym działaniom.

Koszty związane z zarządzaniem programem pokrywane są z budżetu gminy, dlatego nie zostały wyodrębnione w niniejszym dokumencie. Zadania związane z koordynacją procesu realizowane są w ramach bieżących obowiązków komórek organizacyjnych Urzędu Miasta, co zapewnia efektywność wdrażania programu oraz jego pełną integrację z codzienną działalnością samorządu.

Rada Miejska Orzesze

Rada Miejska pełni kluczową funkcję w procesie rewitalizacji, podejmując uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji oraz sprawując nadzór nad jego realizacją. Do jej zadań należy również ocena osiąganych rezultatów i skuteczności podejmowanych działań. W ramach swoich kompetencji Rada zapewnia środki finansowe na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych (m.in. poprzez podejmowanie uchwał dot. budżetu) – zarówno pochodzące z budżetu miasta, jak i z zewnętrznych źródeł finansowania.

Burmistrz Miasta Orzesze

Burmistrz Miasta sprawuje bieżący nadzór nad realizacją programu, monitorując postępy jego wdrażania i podejmując decyzje dotyczące ewentualnych zmian lub aktualizacji dokumentu. Burmistrz reaguje na pojawiające się wyzwania oraz zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym miasta. W przypadku potrzeby wprowadzenia korekt inicjuje ich

przygotowanie, opierając się na analizie bieżących potrzeb oraz ocenie aktualności programu w kontekście obowiązujących uwarunkowań prawnych, strategicznych i finansowych.

Urząd Miasta Orzesze

Urząd Miasta Orzesze odpowiada za koordynację i praktyczną realizację działań związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Do jego kluczowych zadań należy m.in. przygotowywanie projektów uchwał i zarządzeń, prowadzenie działań administracyjnych i operacyjnych oraz nadzór nad przebiegiem przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poszczególne zadania realizowane są przez odpowiednie komórki organizacyjne urzędu oraz jednostki organizacyjne gminy, zgodnie z zakresem ich kompetencji.

W ramach procesu rewitalizacji do głównych zadań Urzędu Miasta Orzesze należą przede wszystkim:

- koordynacja działań rewitalizacyjnych oraz zapewnienie ich zgodności z założeniami i zapisami Programu,
- zarządzanie Programem, w tym prowadzenie procedur związanych z uzyskaniem wpisu do wykazu programów rewitalizacji gmin województwa śląskiego,
- planowanie i nadzór finansowy nad realizowanymi przedsięwzięciami,
- przygotowywanie i realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym opracowywanie niezbędnej dokumentacji oraz pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych,
- współpraca z interesariuszami procesu rewitalizacji – mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym – w celu zapewnienia skuteczności działań i wysokiego poziomu partycypacji społecznej,
- monitorowanie realizacji przedsięwzięć oraz analiza ich efektów i skuteczności,
- aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji, obejmująca przeprowadzenie wymaganych procedur, w tym konsultacji społecznych,
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych, zapewniających transparentność procesu oraz aktywne zaangażowanie lokalnej społeczności.

Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji – po jego powołaniu – będzie pełnił funkcję forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami a organami Miasta w zakresie przygotowania, realizacji oraz oceny działań rewitalizacyjnych. Będzie stanowił organ opiniotawczo-doradczy Burmistrza Miasta Orzesze, wspierając go w prawidłowej realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji oraz w utrzymaniu stałej komunikacji z interesariuszami – uczestnikami procesu rewitalizacji.

Do głównych zadań Komitetu Rewitalizacji należeć będzie w szczególności:

- 1) opiniowanie dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym projektów aktualizacji i zmian Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035, przedkładanych przez Burmistrza,

- 2) inicjowanie oraz współuczestniczenie w działaniach wspierających proces rewitalizacji, w szczególności w zakresie rozwijania dialogu pomiędzy interesariuszami,
- 3) przedstawianie Burmistrzowi propozycji działań odpowiadających na potrzeby i oczekiwania interesariuszy rewitalizacji.

Zasady powoływania członków Komitetu Rewitalizacji oraz tryb jego pracy zostaną określone w uchwale Rady Miejskiej Orzesze, co zapewni przejrzystość i otwartość procesu wyboru przedstawicieli interesariuszy. Projekt uchwały zostanie poddany konsultacjom społecznym, a samo powołanie Komitetu nastąpi po jej przyjęciu i przeprowadzeniu naboru członków zgodnie z przyjętymi zasadami.

Harmonogram realizacji GPR

Kolejna tabela przedstawia ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035.

Tabela 40. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
1. Budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jaśkowicach	x	x	x							
2. Modernizacja budynku dawnego ZREMB	x	x	x	x						
3. Rozbudowa budynku OSP Woszczyce	x	x	x	x						
4. Remont zabytkowej wieży wodnej przy ul. Dworcowej w Orzeszu wraz z adaptacją na cele magazynu na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej		x	x							
5. Stworzenie parków kieszonkowych na obszarze rewitalizacji w Orzeszu 2, Jaśkowicach i Woszczytach				x	x	x	x	x	x	x
6. Termomodernizacja budynków komunalnych administrowanych przez ZGKiM w Orzeszu				x	x	x	x	x	x	x
7. Budowa oczyszczalni ścieków wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w Woszczytach					x	x	x	x	x	x
8. Edukacja Ekologiczna Mieszkańców	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
9. Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		x	x	x	x					
10. Orzeski Jarmark Bożonarodzeniowy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
11. „Literackie poniedziałki” – comiesięczne spotkania autorskie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
12. Nowoczesna Edukacja w Orzeszu	x	x								
13. Uniwersytet Kreatywnego Orzeszka	x	x								

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
14. Edukacja Włączająca w Orzeszu		x	x							
15. Centrum Wsparcia Pedagogiczno-Psychologicznego				x	x	x	x	x	x	x
16. Modernizacja boiska sportowego w Woszczycach	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
17. Parafialny Klub Seniora	x	x	x	x						
18. Baza Usług Społecznych "BUS-em do odnowy"		x	x	x						

12.2. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system w reakcji na zmiany w otoczeniu GPR

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 został opracowany w sposób zapewniający skuteczne wdrażanie i systematyczną realizację przedsięwzięć ujętych w dokumencie. Za realizację, koordynację oraz ocenę postępów w procesie rewitalizacji odpowiada Burmistrz Miasta Orzesze, we współpracy z komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta oraz – po jego powołaniu – Komitetem Rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, program podlega ocenie w zakresie jego aktualności i stopnia realizacji nie rzadziej niż raz na trzy lata. W celu zapewnienia wysokiej jakości monitoringu i bieżącej kontroli postępów, przyjęto cykl dwuletni. Głównym celem systemu monitoringu i ewaluacji jest ocena skuteczności podejmowanych działań oraz szybkie reagowanie na ewentualne problemy, co pozwala na bieżące doskonalenie i zwiększanie efektywności interwencji. Dodatkowo przewiduje się przeprowadzenie ewaluacji ex post po zakończeniu okresu obowiązywania programu.

Monitoring realizacji programu będzie prowadzony przez Urząd Miasta Orzesze, przy wsparciu Komitetu Rewitalizacji oraz pozostałych interesariuszy procesu. Obejmie on w szczególności:

- ocenę stopnia realizacji i aktualności celów programu,
- kontrolę poszczególnych etapów wdrażania, w tym monitorowanie wydatków i efektów rzeczowych.

W procesie monitoringu wykorzystywane będą mierniki umożliwiające ocenę stopnia realizacji celów oraz efektywności podejmowanych działań. Dobór wskaźników został dostosowany do dostępnych danych i specyfiki miasta, z możliwością ich rozszerzenia o dodatkowe, bardziej szczegółowe pozycje. Wskaźniki opracowano w oparciu o zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne, co pozwoli określić stopień ich zaspokojenia oraz identyfikować zmiany w zakresie kluczowych wskaźników delimitacyjnych.

Tabela 41. Mierniki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji – aktualność celów GPR

Typ miernika	Źródło danych	Rok bazowy		Rok docelowy – prognozowany (2035)
		Miasto Orzesze	Obszar rewitalizacji	Obszar rewitalizacji
Cel 1. Zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez programy aktywizacji, edukacji i uczestnictwa w kulturze oraz sporcie.				
Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 1000 mieszkańców	Rejestr KRS	2,75	3,65	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem na 1000 mieszkańców	OPS w Orzeszu	12,22	20,97	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	PUP w Łaziskach Górnych	21,14	25,89	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	KPP w Mikołowie	3,55	4,61	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Cel 2. Ukształtowanie atrakcyjnych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadanie nowych funkcji obiektom o wartości historycznej i technicznej poprzez modernizację zasobów i podniesienie jakości infrastruktury.				
Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 1000 mieszkańców	Urząd Miasta Orzesze	1,04	0,95	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego
Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)	Urząd Miasta Orzesze	3,34	3,39	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego
Cel 3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i podniesienie świadomości ekologicznej.				
Wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest (t)	Urząd Miasta Orzesze	34,61	48,28	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej	Urząd Miasta Orzesze	29,31%	43,80%	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego

Postępy we wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz jego skuteczność będą monitorowane z wykorzystaniem kart monitoringowych opracowanych dla poszczególnych przedsięwzięć (Tabela 42). Każdy projekt będzie oceniany na podstawie karty przygotowanej według jednolitego wzoru, wypełnianej przez podmiot odpowiedzialny za jego realizację po zakończeniu działań.

Zastosowanie tego narzędzia pozwoli na czytelne i jednoznaczne przedstawienie osiągniętych rezultatów oraz ich porównanie między poszczególnymi projektami. Umożliwi to obiektywną ocenę efektywności zrealizowanych działań, identyfikację mocnych stron oraz rozpoznanie potencjalnych zagrożeń i obszarów wymagających poprawy przy planowaniu kolejnych etapów rewitalizacji. Karty monitoringowe będą pełniły rolę narzędzia analitycznego i ewaluacyjnego, wspierającego zarówno zarządzanie Programem, jak i jego aktualizację.

Dla zwiększenia przejrzystości i dostępności informacji rekomenduje się publikowanie wyników monitoringu na podstronie miasta w Biuletynie Informacji Publicznej, na oficjalnej stronie internetowej miasta oraz w jej profilach w mediach społecznościowych. Takie rozwiązanie umożliwi mieszkańcom bieżące śledzenie postępów realizacji programu,

jednocześnie wzmacniając mechanizmy partycypacji społecznej oraz zapewniając pełną transparentność procesu rewitalizacji.

Tabela 42. Wzór karty monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji na terenie Miasta Orzesze

Nazwa projektu:		
Opis zrealizowanych zadań		
Podmiot realizujący projekt		
Partnerzy realizacji projektu uczestniczący w zadaniach (zaangażowani interesariusze)		
Sposób włączenia interesariuszy		
Wartość wskaźników		
Data rozpoczęcia realizacji		
Data zakończenia		
Nakłady finansowe na realizację projektu	własne	zewnętrzne
Całkowite nakłady finansowe na realizację projektu (SUMA)		

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji to narzędzie służące ocenie skuteczności podejmowanych działań oraz efektywności wykorzystania środków publicznych, w tym funduszy unijnych, w kontekście realizacji przyjętych celów. Wyniki procesu ewaluacji będą podstawą do lepszego dostosowania planowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb mieszkańców oraz do optymalnego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych.

Rzetelne przeprowadzenie ewaluacji wymaga zapewnienia dostępu do aktualnych danych, a także systematycznego i terminowego raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane w realizację Programu.

Ze względu na długoterminowy charakter działań rewitalizacyjnych program ma elastyczną i otwartą formułę, co pozwala na jego systematyczne aktualizowanie w trakcie realizacji. Potrzeba wprowadzania zmian może wynikać m.in. ze zmian w przepisach prawa, pojawienia się nowych wyzwań lub sytuacji kryzysowych, przekształceń w otoczeniu społeczno-gospodarczym, konieczności włączenia nowych przedsięwzięć lub rozszerzenia grona odbiorców działań, a także z uwarunkowań finansowych – zarówno w zakresie środków własnych, jak i dostępnych źródeł zewnętrznych.

Informacje dotyczące realizacji Programu oraz ewentualnych planów jego aktualizacji będą przekazywane mieszkańcom w formie publicznych komunikatów. W przypadku planowanych zmian przewiduje się przeprowadzenie pogłębionych konsultacji społecznych, które umożliwią mieszkańcom i interesariuszom rewitalizacji aktywne włączenie się w proces aktualizacji dokumentu.

12.3. Niezbędne zmiany w uchwałach

Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określone zostaną w uchwale Rady Miejskiej Orzesze w sprawie określenia zasad powoływania i działania Komitetu Rewitalizacji. Uchwała ta zostanie podjęta tuż przed przyjęciem niniejszego programu (podczas tej samej sesji, jednak w pierwszej kolejności, by zachować zgodność z wymogami ustawowymi).

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 nie przewiduje się ustalenia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

Zmiany w uchwałach o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 nie przewiduje zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 nie przewiduje zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Orzesze.

W związku z wejściem w życie w dniu 24 września 2023 r. przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, na gminach ciąży obowiązek sporządzenia planów ogólnych do 30 czerwca 2026 roku. Zaleca się uwzględnienie planowanych przedsięwzięć w opracowaniu planu ogólnego.

Zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Następujące przedsięwzięcia, w zależności od ostatecznego kształtu projektów mogą wymagać podjęcia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

1. Budowa Centrum Przesiadkowego w Orzeszu Jaśkowicach:

Teren objęty MPZP, przyjętym uchwałą Nr XVII/178/25 z dnia 25 września 2025 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu-Jaśkowicach oraz północno-zachodniej części miasta Orzesze – etap 1. Obecnie strefa 2U przewiduje teren usług, w tym teren usług sportu i rekreacji. W zależności od projektu centrum

przesiadkowego, wskazane byłoby wydzielenie strefy obsługi publicznego transportu zbiorowego.

4. Remont zabytkowej wieży wodnej przy ul. Dworcowej w Orzeszu wraz z adaptacją na cele magazynu na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej:

Teren objęty MPZP, przyjętym uchwałą Nr XXXIX/487/22 z dnia 27 stycznia 2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Orzeszu w rejonie ulic: Gliwicka, Mikołowska oraz linią lasu – północna część miasta. Obecnie w strefie U.12 obowiązuje zakaz lokalizacji m.in. składów, baz i magazynów. Wskazane byłoby dopuszczenie lokalizacji magazynów na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej, lub związanych z usługami publicznymi.

7. Budowa oczyszczalni ścieków wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w Woszczycach:

Teren objęty MPZP, przyjętym uchwałą Nr XXXIX/468/17 z dnia 23 listopada 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w Orzeszu dla sołectw: Woszczyce oraz Królówka. Etap III - sołectwo Woszczyce. Projekt znajduje się na terenie stref KDD.09 – teren dróg publicznych – dojazdowych i UO.01 – teren usług oświaty. Jakkolwiek obie strefy w funkcji uzupełniającej dopuszczają lokalizację sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, wskazane byłoby wydzielenie strefy dedykowanej infrastrukturze technicznej.

13. Ocena oddziaływania na środowisko

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035 stanowi istotny, lecz dosyć ogólny dokument Miasta Orzesze, który opisuje proces wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego w kolejnych latach w perspektywie do 2035 roku. Dokument ze względu na swój ogólny charakter, nie precyzuje specyfikacji planowanych inwestycji – przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ani też szczegółowych zasad ich realizacji. Program nie określa więc ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przyjmuje się zatem, że dokument nie spełnia przesłanek określonych w art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Miasto Orzesze uzgodniło odstąpienie od opracowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym oraz Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Katowicach. Do ww. instytucji skierowano stosowne pisma w dniu 25 marca 2026 r.

W piśmie z dnia 12 kwietnia 2026 roku, znak: WOOŚ.410.136.2026.PB, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu. Podkreślono, że planowane kierunki działań mają charakter pozytywny, a ich realizacja nie powinna spowodować wystąpienia znaczących, negatywnych oddziaływań na środowisko. Zwrócono także uwagę na fakt, że dokument bazuje na znacznym stopniu ogólności, przez co nie daje podstaw do przewidywania znaczącego oddziaływania na zlokalizowane na terenie gminy oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie formy ochrony przyrody. Nie przewiduje się ponadto, aby realizacja działań ujętych w dokumencie pociągnęła za sobą oddziaływania skumulowane o charakterze znaczącym, oddziaływania transgraniczne ani ryzyka dla zdrowia ludzi czy zagrożenia dla środowiska.

W piśmie z dnia 22 kwietnia 2026 roku, znak: NS-NZ.9022.21.24.2026, Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny również nie stwierdził potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu, z uwagi na fakt, że program zawiera głównie kierunki działań o charakterze prośrodowiskowym, które w ujęciu wieloletnim mają prowadzić do poprawy kondycji środowiska i rozwiązania lokalnych problemów z tym związanych. Podkreślono, iż charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływania na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem wskazują, że realizacja zadań przewidzianych w programie nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, a tym samym na zdrowie ludzi.

Informacja o uzgodnieniu odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko została podana do wiadomości publicznej, m.in. poprzez obwieszczenie Burmistrza Miasta Orzesze.

14. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załączniki graficzne przedstawiające podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji stanowią załączniki do niniejszego opracowania.

15. Spis map i wykresów

Mapa 1. Granice miasta Orzesze oraz jego położenie na tle powiatu mikołowskiego	7
Mapa 2. Mapa pogładowa obszaru rewitalizacji Miasta Orzesze.....	16
Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Orzesze w latach 2020-2024.....	8

16. Spis tabel

Tabela 1. Ruch naturalny ogółem w mieście Orzesze w latach 2020-2024	8
Tabela 2. Przyrost naturalny w mieście Orzesze, województwie śląskim oraz kraju w latach 2020-2024	9
Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Orzeszu w latach 2020-2024	9
Tabela 4. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Orzeszu w latach 2020-2024	9
Tabela 5. Liczba/udział dzieci objętych opieką w żłobkach w Orzeszu w latach 2020-2024	10
Tabela 6. Liczba szkół wraz z liczbą dzieci/uczniów w Orzeszu w latach 2020-2024.....	10
Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w Orzeszu w latach 2020-2024	11
Tabela 8. Liczba spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w Orzeszu w latach 2020-2024	11
Tabela 9. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w Orzeszu w latach 2020-2024	11
Tabela 10. Podstawowe informacje o opiece społecznej w Orzeszu w latach 2020-2024	12
Tabela 11. Podstawowa opieka zdrowotna dla mieszkańców miasta Orzesze w latach 2020-2024	12
Tabela 12. Liczba przystanków autobusowych w Orzeszu w latach 2020-2024.....	13
Tabela 13. Podstawowe informacje o budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w mieście Orzesze w latach 2020-2024	13
Tabela 14. Obszar rewitalizacji.....	17
Tabela 15. Skrócone podsumowanie wyników analizy wskaźnikowej	19
Tabela 16. Dane wskaźnikowe nieuwjęte w diagnozie delimitacyjnej	21
Tabela 17. Spójność celów GPR i Strategii rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027	55
Tabela 18. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	79
Tabela 19. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2.....	81
Tabela 20. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3.....	83
Tabela 21. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4.....	85
Tabela 22. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5.....	87
Tabela 23. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6.....	88
Tabela 24. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7.....	89
Tabela 25. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8.....	90

Tabela 26. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9.....	92
Tabela 27. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10.....	93
Tabela 28. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11.....	95
Tabela 29. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 12.....	96
Tabela 30. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13.....	98
Tabela 31. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14.....	100
Tabela 32. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 15.....	102
Tabela 33. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 16.....	104
Tabela 34. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 17.....	106
Tabela 35. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 18.....	107
Tabela 36. Macierz korelacji przedsięwzięć z poszczególnymi sferami	114
Tabela 37. Komplementarność problemowa – powiązanie potrzeb rewitalizacji, celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych wraz z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	116
Tabela 38. Lista projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 w Mieście Orzesze	118
Tabela 39. Plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035.....	122
Tabela 40. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Orzesze na lata 2026-2035.....	135
Tabela 41. Mierniki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji – aktualność celów GPR....	137
Tabela 42. Wzór karty monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji na terenie Miasta Orzesze.....	138

Uzasadnienie

Proces rewitalizacji zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji polega na wyrowadzaniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych i jest prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Uchwałą Nr VIII/189/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 23 października 2025r. wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Orzesze.

Na podstawie uchwały Nr XIX/211/25 Rady Miejskiej Orzesze z dnia 27 listopada 2025r. przystąpiono do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Po sporządzeniu projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Burmistrz Miasta Orzesze w terminie od 2 lutego 2026r. do 27 lutego 2026r. przeprowadził nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, następnie zawiadomił o konsultacjach społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Orzesze. Konsultacje trwały od 23 marca 2026r. do 26 kwietnia 2026r.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji podlegał również zaopiniowaniu przez odpowiednie podmioty i instytucje zgodnie z art.17 ust.4 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie przedmiotowej uchwały jest zasadne.